

Lovforslag nr. L 74. Fremsat den 23. januar 1991 af miljøministeren (Per Stig Møller)

Forslag

til

Lov om miljøbeskyttelse

Kapitel I

Formål m.v.

§ 1. Loven skal medvirke til at værne landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.

Stk. 2. Med denne lov tilsigtes særligt,

- 1) at forebygge og bekæmpe forurening af luft, vand, jord og undergrund samt vibrations- og støjulemper,
- 2) at tilvejebringe hygiejnisk begrundede regler af betydning for miljøet og for mennesker,
- 3) at begrænse anvendelse og spild af råstoffer og andre ressourcer,
- 4) at fremme anvendelse af renere teknologi, og
- 5) at fremme genanvendelse og begrænse problemer i forbindelse med affaldsbortskaffelse.

§ 2. Loven omfatter,

- 1) al virksomhed, som gennem udsendelse af mikroorganismer, der kan være til skade for miljø og sundhed, udsendelse af faste, flydende eller luftformige stoffer eller ved frembringelse af affald kan medføre forurening af luft, vand, jord og undergrund,
- 2) rystelser og støj,
- 3) produkter eller varer, som i forbindelse med fremstilling, opbevaring, anvendelse, transport eller bortskaffelse kan medføre forurening,
- 4) transportmidler og andre mobile anlæg, som kan medføre forurening, og

5) dyrehold, skadedyr og andre forhold, som kan medføre hygiejniske problemer eller væsentlige ulemper for omgivelserne.

Stk. 2. Loven omfatter tillige virksomhed, som vedrører risikobetonede processer, samt oplagring af stoffer med farlige egenskaber, således at driftsforstyrrelser eller uheld kan medføre nærliggende fare for forurening som nævnt i stk. 1.

§ 3. Ved lovens anvendelse skal der lægges vægt på, hvad der er opnåeligt ved anvendelse af den mindst forurenende teknologi, herunder ved anvendelsen af mindre forurenende råvarer, anlæg og processer, eller ved anvendelsen af bedst mulige, forureningsbekæmpende foranstaltninger. Ved denne vurdering skal der lægges vægt på hele det kredsløb, som stoffer og materialer gennemløber i samfundet, med henblik på at begrænse spild af ressourcer mest muligt.

Stk. 2. Ved bedømmelsen af omfanget og arten af foranstaltningerne til forebyggelse og imødegåelse af forurening skal der lægges vægt på de ydre omgivelers beskaffenhed og forureningens virkning på disse.

§ 4. Den, der vil påbegynde virksomhed, der kan give anledning til forurening, skal vælge et sådant sted for udøvelsen, at faren for forurening begrænses mest muligt.

Stk. 2. Ved valg af stedet skal der tages hensyn til områdets beskaffenhed, herunder den nuværende og planlagte fremtidige udnyttelse, samt til mulighederne for hensigtsmæssig bortskaffelse af spildevand og affald.

Stk. 3. Den, der påbegynder eller udøver virksomhed, der kan give anledning til forurening, skal træffe foranstaltninger, der kan forebygge og imødegå denne og tilrettelægge virksomhedens indretning og drift på en sådan måde, at den i mindst muligt omfang medfører forurening, jf. § 3. Ved indretning af virksomhedens anlæg og ved tilrettelæggelse af driften, herunder ved valg af produktionsprocesser, råvarer og hjælpestoffer, skal det sikres, at ressourceanvendelsen, forureningen og affaldsfrembringelsen begrænses bedst muligt.

Stk. 4. Den, der har forårsaget forurening af luft, vand, jord eller undergrund, eller skabt risiko for, at en sådan forurening kan opstå, skal foretage de nødvendige foranstaltninger til at søge følgerne af forureningen effektivt forebygget eller afværget. Derudover skal den hidtige tilstand så vidt muligt søges genoprettet.

§ 5. Den, der fremstiller eller importerer varer eller produkter, skal i videst mulige omfang sikre, at varen eller produktet ikke giver anledning til forurening eller spild af materialer og energimæssige ressourcer.

Stk. 2. Der skal herunder lægges vægt på, at varen eller produktet har en sådan sammensætning og udformning, at varen eller produktet

- 1) sikres den længst mulige levetid,
- 2) i videst muligt omfang lader sig genanvende, og
- 3) ved den endelige bortskaffelse som affald ikke giver anledning til forurening eller anden miljøbelastning.

Stk. 3. Den, der anvender eller forbruger varer eller produkter, skal ved anskaffelsen og ved bortskaffelsen af varen eller produktet medvirke til at fremme genanvendelsen og begrænse problemerne i forbindelse med affaldsbortskaffelsen.

§ 6. Offentlige myndigheder skal virke for lovens formål ved anlæg og drift af offentlige virksomheder samt ved indkøb og forbrug.

Kapitel 2

Almindelige bestemmelser

§ 7. Miljøministeren kan fastsætte regler om

- 1) forurening fra virksomheder, anlæg, maskiner, redskaber, fyringsanlæg og transportmidler,
- 2) indretning, drift og vedligeholdelse af de virksomheder m.v., der er nævnt i nr. 1,

- 3) forurening fra spildevandsanlæg, rensningsanlæg, forbrændingsanstalter og lossepladser samt indretning, drift og vedligeholdelse af sådanne anlæg,
- 4) renhedsgraden af og tilsætning af stoffer til brændstoffer, der anvendes til opvarmning eller drift af transportmidler og maskiner,
- 5) at bestemte anlæg, maskiner, redskaber og transportmidler skal være af godkendt type,
- 6) at anlæg, indretninger eller apparater, herunder måleapparatur, der er beregnet til anvendelse i forureningsbegrænsende øjemed, skal være af godkendt type,
- 7) risikobetonede processer samt oplagring og transport af stoffer med farlige egenskaber som nævnt i § 2, stk. 2,
- 8) anmeldelse til tilsynsmyndigheden af virksomhedens eller anlæggets anvendelse af råvarer, hjælpestoffer og andre materialer samt af udledninger til vand, jord og luft i forbindelse med virksomhedens eller anlæggets drift, herunder af frembringelsen af affald,
- 9) anmeldelse om midlertidig placering og anvendelse af anlæg, transportmidler, mobile anlæg, maskiner og redskaber, der kan medføre forurening, herunder om vilkår for sådanne placeringer og anvendelse, og
- 10) bioteknologisk anvendelse af mikroorganismer, herunder om alle former for udledning til miljøet.

Stk. 2. Ministeren kan fastsætte regler om en frivillig konsulentordning for virksomhederne i forbindelse med gennemførelse af regler efter stk. 1, herunder om autorisation af konsulenterne samt om gebyrer til dækning af udgifterne ved autorisationsordningen.

§ 8. Miljøministeren kan fastsætte regler om retten til at anvende et miljømærke ved salg af materialer, produkter eller varer, som indeholder genanvendte eller genanvendelige materialer, eller som i øvrigt af miljømæssige grunde er at foretrække fremfor andre materialer, produkter eller varer med samme anvendelse. Ministeren kan herunder fastsætte regler om betingelser for at anvende mærket, om mærkets udformning og anbringelse på materialet, produktet eller varen.

Stk. 2. Ministeren kan henlægge administrationen af miljømærket til det særlige nævn, der kan nedsættes i medfør af § 10 a i lov om kemiske stoffer og produkter.

Stk. 3. Ministeren kan fastsætte regler om gebyrer for behandlingen af ansøgninger og for anvendelsen af miljømærket.

Stk. 4. Gebyrerne kan anvendes til dækning af udgifter ved

- 1) nævnets virksomhed,
- 2) tilsyn og kontrol med miljømærkeordningen, og
- 3) forsknings- og udredningsprojekter til støtte for administrationen af miljømærket.

Stk. 5. Materialer, produkter eller varer må ikke sælges under omstændigheder, der er egnet til at vildlede brugerne med hensyn til materialets, produktets eller varens miljø- og sundhedsmæssige egenskaber og virkninger, eller med hensyn til den risiko, der kan være forbundet hermed.

Stk. 6. Ministeren kan fastsætte nærmere regler om det i stk. 5 nævnte forbud mod vildledende markedsføring.

§ 9. Miljøministeren kan fastsætte regler om pant- og rabatordninger for bestemte produkter, der medfører en særlig miljøbelastning ved bortskaffelsen samt for bestemte emballagetyper.

Stk. 2. Til gennemførelse af de i stk. 1 nævnte pantordninger kan ministeren fastsætte regler om:

- 1) pantets eller rabattens størrelse,
- 2) mærkning af de af ordningen omfattede produkter, varer eller emballager, og
- 3) pligt for forhandlere af de af pantordningerne omfattede produkter, varer eller emballager til at være tilsluttet pantordningerne, herunder pligt til at modtage og opbevare de pantbærende produkter m.v.

Stk. 3. Ministeren kan overlade administrationen af de i stk. 1 og 2 nævnte ordninger til forhandlere eller producenter af de pågældende produkter, varer eller emballager eller til disses organisationer, når der ved en sådan privat ordning kan sikres en miljømæssigt betryggende effektivitet med hensyn til indsamling, genanvendelse eller bortskaffelse.

Stk. 4. Er der efter stk. 3 indgået aftale om en ordning med forhandlere eller producenter, som dækker en væsentlig del af markedet for de pågældende produkter, varer eller emballager, kan ministeren fastsætte regler om, at øvrige forhandlere eller producenter skal være tilsluttet den etablerede ordning.

§ 10. Med henblik på at begrænse den samlede forurening, herunder frembringelse af affald, kan miljøministeren fastsætte bindende mål for nedbringelse af anvendelsen, udledningen eller bortskaffelsen af nærmere bestemte produkter, stoffer eller materialer.

Stk. 2. Til opfyldelse af mål fastsat i medfør af stk. 1 kan ministeren indgå aftaler, herunder om kvoter, med virksomheder eller sammenlutninger af virksomheder. Ministeren kan fastsætte regler om aftalegrundlaget samt om almindelige betingelser for sådanne aftaler, herunder om:

- 1) udpegning af den eller de ansvarlige for aftalens gennemførelse, herunder om disses beføjelser i forhold til de af aftalen omfattede virksomheder,
- 2) regler til sikring af aftalens gennemførelse, herunder om de omfattede virksomheders pligt til at afgive oplysninger til de for aftalen ansvarlige eller til ministeren,
- 3) betaling af bod i tilfælde af forsinkelse eller anden misligholdelse af aftalen, herunder om sikkerhedsstillelse for bodens betaling og om, at tvistigheder om aftalens indhold og opfyldelse skal afgøres ved voldgift, herunder om voldgiftsrettens sammensætning.

Stk. 3. Inden en aftale indgås efter stk. 2 iværksættes, skal den forhandles med de i § 11 nævnte myndigheder og organisationer.

Stk. 4. Er der efter stk. 2 indgået aftale med virksomheder eller sammenslutninger af virksomheder, som anvender, udleder eller bortskaffer en væsentlig del af de pågældende produkter, stoffer eller materialer, kan ministeren fastsætte tilsvarende krav om begrænsning af anvendelse, udledning eller bortskaffelse af disse produkter, stoffer eller materialer for virksomheder, som ikke er omfattet af aftalen.

Stk. 5. I forbindelse med gennemførelsen af aftaler efter stk. 2 eller regler efter stk. 4 kan miljøministeren bestemme, at afgørelser truffet efter loven eller efter regler i henhold til loven ændres i overensstemmelse med de i aftalen eller reglerne fastsatte krav. Det skal i aftalerne efter stk. 2 eller reglerne efter stk. 4 nærmere angives, under hvilke betingelser og i hvilket omfang de fastsatte krav kan suppleres eller skærpes af tilsynsmyndigheden under hensyn til recipientforhold eller andre lokale forhold.

§ 11. Inden miljøministeren fastsætter regler i medfør af loven, forhandler ministeren med de nærmest interesserede landsomfattende er-

hvervs- og miljøorganisationer, de kommunale organisationer og andre berørte statslige myndigheder, herunder arbejdsministeren.

§ 12. Miljøministeren kan efter forhandling med landbrugsministeren fastsætte regler om jordens dyrkningsmæssige anvendelse med henblik på at beskytte vandløb, søer og havet samt grundvandet og jorden mod forurening med næringssalte.

Stk. 2. Ministeren kan efter forhandling med landbrugsministeren fastsætte regler om den dyrkningsmæssige anvendelse af jord, der har været udsat for forurening, med henblik på at sikre at den pågældende anvendelse ikke medfører fare for sundhed eller miljø.

§ 13. Miljøministeren kan i særlige tilfælde fastsætte regler om, at afgørelser, der er truffet efter loven eller efter regler i medfør af loven, kan ændres, hvis det er nødvendigt for at formindske forureningen af luft, vand og jord.

Stk. 2. Ministeren kan fastsætte regler om, i hvilket omfang virksomhederne skal bidrage med oplysninger til brug for myndighedernes behandling af sager efter regler udstedt i medfør af stk. 1.

§ 14. Miljøministeren kan til vejledning for myndighederne angive kvalitetskrav til luft, vand og jord samt om støjniveau.

Stk. 2. Ministeren kan til opfyldelse af internationale forpligtelser fastsætte bindende regler om kvalitetskrav til luft, vand og jord samt om støjniveau.

Stk. 3. De regler, der er fastsat i medfør af stk. 2, skal lægges til grund ved behandlingen af sager efter loven eller regler, der er fastsat i medfør heraf.

Stk. 4. Afgørelser, der er truffet efter loven eller regler udstedt i medfør af denne, kan ændres, såfremt det er nødvendigt for at tilgodese opfyldelsen af regler efter stk. 2.

§ 15. Miljøministeren kan efter forhandling med trafikministeren fastsætte regler om, at projekter for større vej anlæg samt for jernbaner skal forelægges for miljøministeren, forinden anlægget påbegyndes.

Stk. 2. Ministeren kan efter forhandling med trafikministeren og de kommunale organisationer fastsætte regler om de støjgrænser, der skal gælde for ny støjfølsom bebyggelse, der agtes opført ved større vej anlæg og jernbaner.

§ 16. Miljøministeren kan fastsætte regler om affald, dyrehold, skadedyr og andre forhold, når det er nødvendigt for at forebygge og imødegå forurening og uhygiejniske forhold. Ministeren kan herunder fastsætte regler om badevand og badestrande, svømmebassiner og varmtvandsbadeanstalter, campingpladser og restaurationer og andre steder, hvor et større antal personer samles.

Stk. 2. I regler efter stk. 1 fastsættes bestemmelser om kommunalbestyrelsens adgang til at gribe ind med påbud om afhjælpende foranstaltninger eller forbud overfor forhold omfattet af stk. 1.

§ 17. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for gennemførelsen af en effektiv rottebekæmpelse.

Stk. 2. Ejere af fast ejendom har pligt til at foretage sådanne foranstaltninger med hensyn til sikring af deres ejendomme og disses renholdelse, at rotternes leveduligheder på ejendommen begrænses mest muligt.

Stk. 3. Miljøministeren fastsætter regler om rottebekæmpelse, herunder om kommunalbestyrelsens opgaver efter stk. 1 og grundejernes forpligtelser efter stk. 2. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om, at personer eller virksomheder, der udfører rottebekæmpelse, skal være autoriserede.

Stk. 4. Opdræt af vilde rotter må kun ske efter tilladelse fra miljøministeren.

§ 18. I regler fastsat i medfør af §§ 16 og 17 kan der fastsættes regler om kommunalbestyrelsens adgang til at opkræve gebyrer og til at vedtage forskrifter om de omtalte forhold.

Kapitel 3

Beskyttelse af jord og grundvand

§ 19. Stoffer, produkter og materialer, der kan forurene grundvand, jord og undergrund, må ikke uden tilladelse

- 1) nedgraves i jorden,
- 2) udledes eller oplægges på jorden, eller
- 3) afledes til undergrunden.

Stk. 2. Beholdere med de stoffer, produkter og materialer, der er nævnt i stk. 1, må heller ikke uden tilladelse være nedgravet i jorden.

Stk. 3. Tætte beholdere, der alene anvendes til ajle, gylle, ensilagesaft, mælkerumsvand og møddingvand, må dog være nedgravet uden tilladelse efter stk. 2.

Stk. 4. Tilladelse efter stk. 1 og 2 gives af kommunalbestyrelsen eller amtsrådet efter regler, der fastsættes af miljøministeren.

Stk. 5. Ministeren kan fastsætte regler for at sikre, at jord og grundvand ikke forurenes eller udsættes for fare for forurening med de stoffer, produkter og materialer, der er nævnt i stk. 1. Ministeren kan herunder fastsætte regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår tilladelser efter stk. 1 og 2 kan meddeles, og regler om, at tilladelse efter stk. 1 og 2 i visse tilfælde er uforholdsmæssig, samt regler om, at visse afgørelser efter stk. 1 og 2 ikke kan påklages til anden administrativ myndighed. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om kontrol og om indretning og tømning af beholdere og ledningsanlæg med de nævnte stoffer, materialer og produkter, samt regler om gebyrer.

Ministeren kan fastsætte regler om de i stk. 3 nævnte beholdere.

§ 20. Tilladelser meddelt efter § 19 kan til enhver tid ændres eller tilbagekaldes af hensyn til

- 1) fare for forurening af vandforsyningsanlæg,
- 2) gennemførelsen af en ændret spildevandsafledning i overensstemmelse med en spildevandsplan efter § 32 eller
- 3) miljøbeskyttelsen i øvrigt.

Stk. 2. Under samme betingelser som angivet i stk. 1 kan det bestemmes, at forhold, som med eller uden tilladelse var lovlige ved lovens ikrafttræden, skal ændres eller ophøre.

Stk. 3. Afgørelsen træffes af den myndighed, som kan give tilladelsen, jf. dog stk. 4.

Stk. 4. Sker tilbagekaldelse efter stk. 1 som led i gennemførelsen af en spildevandsplan efter § 32, træffes afgørelsen af kommunalbestyrelsen. Tilbagekaldelsen anses i disse tilfælde for sket ved tilslutningen til det nye anlæg. Kommunalbestyrelsens afgørelse kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

§ 21. Ejere og brugere af fast ejendom skal straks underrette tilsynsmyndigheden, hvis de forårsager eller konstaterer forurening af ejendommens jord eller undergrund.

§ 22. Når amtsrådet efter vandforsyningslovens § 20 giver tilladelse til et vandindvindingsanlæg til indvinding af grundvand, kan det fastlægge et beskyttelsesområde indenfor hvilket anlæg, der afleder spildevand til undergrunden eller andre af de af § 19 omfattede forhold, skal være forbudt efter udløbet af en fastsat frist.

Stk. 2. Amtsrådet kan ændre beskyttelsesområdet og tillade enkelte forhold, som er omfattet af et forbud efter stk. 1.

§ 23. Når amtsrådet efter vandforsyningslovens § 20 giver tilladelse til, at et offentligt vandforsyningsanlæg indvinder overfladevand, kan det fastlægge et beskyttelsesområde, indenfor hvilket der ikke må drives virksomhed eller findes oplag af stoffer, produkter og materialer, der kan forurene vandet.

Stk. 2. Amtsrådet lader inddragelsen under beskyttelsesområdet tinglyse på de ejendomme, der er omfattet af beskyttelsesområdet, med prioritet forud for alle andre rettigheder i ejendommen.

Stk. 3. Amtsrådet kan ændre beskyttelsesområdet og tillade enkelte forhold, som er omfattet af et forbud efter stk. 1.

§ 24. Amtsrådet kan give påbud eller nedlæggelse af forbud for at undgå fare for forurening af bestående eller fremtidige vandindvindingsanlæg til indvinding af grundvand.

Stk. 2. Amtsrådet kan meddele påbud eller forbud for at undgå fare for forurening af overfladevand, der indvindes med tilladelse efter vandforsyningslovens § 20. Amtsrådet kan herunder forbyde eller fastsætte vilkår for sejlads og fiskeri.

§ 25. I tilfælde, hvor miljøministeren efter vandforsyningsloven træffer afgørelse i sager om vandindvinding, har ministeren samme beføjelser, som i §§ 22-24 er tillagt amtsrådet.

Stk. 2. Ministeren kan fastsætte regler om, i hvilket omfang de beføjelser, der efter §§ 22-24 er henlagt til amtsrådet, kan udøves af kommunalbestyrelsen.

§ 26. Miljøministeren fastsætter nærmere regler vedrørende behandlingen af sager efter §§ 22-23, herunder om indkaldelse af grundejere og brugere, hvis interesser antages at blive berørt, til møde forud for fastlæggelse af beskyttelsesområder efter §§ 22-23.

Kapitel 4

Beskyttelse af overfladevand

§ 27. Stoffer, der kan forurene vandet, må ikke tilføres vandløb, søer eller havet, ligesom sådanne stoffer ikke må oplægges således, at der er fare for, at vandet forurenes. Der kan dog ef-

ter § 28 gives tilladelse til, at spildevand tilføres vandløb, søer eller havet.

Stk. 2. Stoffer, jf. stk. 1, der er aflejrede i vandløb, søer eller havet, må ikke uden amtsrådets tilladelse påvirkes, så de kan forurene vandet.

Stk. 3. Miljøministeren kan fastsætte regler om eller bestemme, at de stoffer, der er nævnt i stk. 1, i særlige tilfælde kan tilføres vandløb, søer eller havet.

§ 28. Amtsrådet giver tilladelse til, at spildevand tilføres vandløb, søer eller havet, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen giver tilladelse i henhold til stk. 1 til udledning af spildevand fra anlæg med en kapacitet på 30 personækvivalenter eller derunder.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen giver tilladelse til tilslutning af spildevand til offentlige spildevandsanlæg samt dertil hørende udløbsledninger under overholdelse af amtsrådets tilladelse efter stk. 1. Der er tilslutningspligt for ejendomme, når stikledning er ført frem til grundgrænsen.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsens afgørelse efter stk. 2 og stk. 3 kan ikke påklages til anden administrativ myndighed, når afgørelsen omfatter udledning fra anlæg med en kapacitet på 30 personækvivalenter eller derunder.

§ 29. Miljøministeren kan fastsætte regler vedrørende amtsrådenes og kommunalbestyrelsernes behandling af sager efter § 28. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om, hvilke krav der kan stilles til spildevandets rensning, til spildevandsprojekter, samt om hvilke vilkår der kan knyttes til tilladelser efter § 28.

§ 30. Hvis et spildevandsanlæg ikke fungerer miljømæssigt forsvarligt, herunder ikke opfylder eller tilgodeser de krav, der er fastsat efter §§ 28 og 29, samt forudsætninger fastsat efter § 32, stk. 4, kan amtsrådet påbyde, at der foretages den nødvendige forbedring eller fornyelse af anlægget. Amtsrådet kan endvidere ændre vilkår fastsat i en tilladelse efter § 28, hvis de tidligere fastsatte vilkår må anses for utilstrækkelige eller uhensigtsmæssige.

Stk. 2. Kan forureningen ikke afhjælpes, kan amtsrådet nedlægge forbud imod fortsat drift af anlægget.

Stk. 3. Medfører forureningen overhængen-

de alvorlig fare for sundheden, kan forbud umiddelbart nedlægges.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse efter stk. 1-3, såfremt anlægget er omfattet af § 28, stk. 2, eller er tilsluttet et offentligt spildevandsanlæg i henhold til § 28, stk. 3. Kommunalbestyrelsens afgørelse kan ikke påklages til anden administrativ myndighed, når anlæggets kapacitet er på 30 PE eller derunder.

Stk. 5. Ved offentlige spildevandsanlæg forstås spildevandsanlæg, hvor en eller flere kommunalbestyrelser har ansvaret for anlæggets drift og/eller vedligeholdelse.

§ 31. Amtsrådet træffer afgørelse om udførelse af og fordeling af udgifter til fælleskommunale spildevandsanlæg i tilfælde af uenighed mellem de pågældende kommunalbestyrelser.

Stk. 2. Amtsrådets afgørelse efter stk. 1 kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

§ 32. Kommunalbestyrelsen udarbejder en plan for bortskaffelse af spildevand. Planen skal indeholde oplysninger om:

- 1) eksisterende og planlagte kloakeringsområder og rensningsforanstaltninger,
- 2) områder, hvor der skal ske afledning til nedslivningsanlæg,
- 3) hvilke anlæg der etableres på kommunal og hvilke der etableres på privat foranstaltning, og
- 4) efter hvilken tidsfølge projekterne forudsættes at være udarbejdet og anlæggene udført.

Stk. 2. Spildevandsplanen må ikke stride imod regionplanen og forudsætninger fastsat efter stk. 4.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsens vedtagelse af en spildevandsplan kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Stk. 4. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om planlægningen efter stk. 1, herunder om offentlighedens medvirken, tidsfrister og procedure herfor. Ministeren kan endvidere bestemme og fastsætte regler om, at nærmere angivne forudsætninger skal lægges til grund for planlægningen og administrationen af loven.

Kapitel 5

Forurenende virksomhed

§ 33. Miljøministeren fastsætter regler om godkendelse af særligt forurenende virksomhe-

der, anlæg eller indretninger, (listevirksomhed).

Stk. 2. Listevirksomhed må ikke anlægges eller påbegyndes, før der er givet godkendelse hertil. Listevirksomhed må heller ikke udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt, herunder med hensyn til affaldsfrembringelsen, på en måde som indebærer forøget forurening, før udvidelsen eller ændringen er godkendt.

Stk. 3. Den godkendende myndighed kan dog tillade, at bygge- og anlægsarbejder til anden listevirksomhed end anlæg for deponering af affald påbegyndes, før der er givet godkendelse, hvis de anlægges i overensstemmelse med en godkendt lokalplan eller byplanvedtægt. Bygge- og anlægsarbejder sker på bygherrens ansvar.

§ 34. Godkendelse efter dette kapitel skal fastsætte vilkår for listevirksomhedens etablering og drift, herunder den kontrol, som den for virksomheden ansvarlige selv skal foretage.

Stk. 2. Spørgsmål om tilladelse til udledning af spildevand direkte til vandløb, søer eller havet fra en listevirksomhed behandles samtidig med afgørelsen om godkendelse efter dette kapitel og indgår i godkendelsen. Vilkår for udledningen af spildevand behandles efter reglerne i dette kapitel.

Stk. 3. Afslag på ansøgning om godkendelse kan ikke påklages til anden administrativ myndighed, hvis begrundelsen for afslaget er, at lokaliseringen af virksomheden det pågældende sted vil være i strid med bestemmelser i regionplan, kommuneplan eller lokalplan.

§ 35. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler vedrørende godkendelsesordningen, herunder om ansøgningens indhold og vilkårene for godkendelse.

§ 36. Hvis en godkendt listevirksomhed ønskes udvidet eller ændret inden for godkendelsens rammer, skal der foretages en anmeldelse herom til godkendelsesmyndigheden. Anmeldelsen skal godtgøre, at udvidelsen eller ændringen vedrører en aktivitet, der omfattes af en samlet godkendelse og som denne giver mulighed for, og at den ændrede eller udvidede aktivitet forureningsmæssigt kan holdes indenfor de grænser for forurening, der er fastsat i den samlede godkendelse. Virksomheden kan gennemføre udvidelsen eller ændringen 4 uger ef-

ter, at anmeldelsen er foretaget, medmindre godkendelsesmyndigheden forinden skriftligt har meddelt virksomheden, at den vil kræve godkendelse af udvidelsen eller ændringen, eller at den udbeder sig yderligere dokumentation.

Stk. 2. Godkendelsesmyndighedens afgørelse efter stk. 1 kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

§ 37. Bestående listevirksomhed kan ansøge om godkendelse efter reglerne i dette kapitel.

Stk. 2. Miljøministeren kan begrænse adgangen til at søge godkendelse efter stk. 1 til at gælde for bestemte virksomheder af de kategorier, der er optaget i bilaget.

§ 38. Bestående listevirksomheder, der ikke har en samlet godkendelse, skal indsende ansøgning herom til godkendelsesmyndigheden.

Stk. 2. På grundlag af ansøgningen og en vurdering af listevirksomhedens drifts- og forureningsforhold træffer godkendelsesmyndigheden afgørelse om, hvorvidt der kan gives virksomheden godkendelse, eller om der skal meddeles påbud om at foretage foranstaltninger til at nedbringe virksomhedens forurening eller nedlægges forbud mod driften eller foretagelse af bestemte aktiviteter.

Stk. 3. Miljøministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af ansøgning om godkendelse af bestående virksomheder, herunder om fristen for indsendelse af ansøgning til godkendelsesmyndigheden.

§ 39. Afgørelse om godkendelse efter dette kapitel træffes af kommunalbestyrelsen eller af amtsrådet. Miljøministeren fastsætter efter forhandling med de kommunale organisationer nærmere regler herom.

Stk. 2. Amtsrådet træffer afgørelse om godkendelse af kommunalt drevet virksomhed. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om godkendelse af amtskommunal virksomhed.

§ 40. Hvis listevirksomhed medfører væsentlig forurening, kan tilsynsmyndigheden give påbud om, at forureningen skal nedbringes. Tilsvarende påbud kan gives, når listevirksomhed medfører væsentlig mere forurening, herunder affaldsfrembringelse, end der ville forekomme ved anvendelsen af mindst forurenende teknologi eller bedst mulige rensning. Påbud kan endvidere gives overfor anlæg og aktivite-

ter, som skønnes at indebære en nærliggende risiko for væsentlig forurening.

Stk. 2. Kan forureningen ikke afhjælpes, kan tilsynsmyndigheden nedlægge forbud imod fortsat drift og eventuelt forlange virksomheden fjernet.

Stk. 3. Forbud kan nedlægges umiddelbart, når forureningen medfører overhængende alvorlig fare for sundheden.

Stk. 4. Indtil der er forløbet 8 år efter meddelelsen af en godkendelse efter dette kapitel, kan der kun meddeles forbud eller påbud, hvis

- 1) der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning,
- 2) forureningen medfører miljømæssige skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse, eller
- 3) forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund for denne ved godkendelsens meddelelse.

Stk. 5. Når der er forløbet mere end 8 år efter godkendelsen, kan tilsynsmyndigheden ændre vilkårene heri, når det er miljømæssigt begrundet, eller hvis der er udviklet renere teknologi, herunder mindre forurenende råvarer, mindre forurenende produktionsmetoder eller bedre rensningsformer.

Stk. 6. Ministeren kan fastsætte regler om, at den i stk. 4 og 5 omtalte tidsfrist nedsættes for bestemte brancher, dog ikke til under 4 år.

Forurening fra andre virksomheder

§ 41. Hvis erhvervsvirksomheder, herunder private eller offentlig bygge- og anlægsarbejder, eller faste anlæg til energiproduktion, som ikke er omfattet af regler fastsat i medfør af § 33, stk. 1, medfører uhygiejniske forhold eller væsentlig forurening, herunder affaldsfrembringelse, kan kommunalbestyrelsen give påbud om, at forureningen skal nedbringes.

Stk. 2. Tilsvarende påbud kan gives af kommunalbestyrelsen, når nævnte virksomheder eller anlæg medfører væsentlig mere forurening, herunder affaldsfrembringelse, end nødvendigt ved anvendelsen af den til enhver tid værende, mindst forurenende teknologi eller bedst mulige rensning. Påbud kan endvidere gives over for aktiviteter, som skønnes at indebære en nærliggende risiko for væsentlig forurening eller uhygiejniske forhold.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan give påbud om, at der skal foretages afhjælpende foranstaltninger overfor idrætsanlæg, fritidsklub-

ber eller lignende fritidsaktiviteter, som medfører væsentlige støjulemper for omgivelserne.

Stk. 4. Kan ulemperne ikke afhjælpes, kan kommunalbestyrelsen nedlægge forbud imod virksomheden eller aktiviteten.

Stk. 5. Bliver tilsynsmyndigheden i forbindelse med etablering, udvidelse eller ændring af en af de i stk. 1 nævnte virksomheder opmærksom på forhold, som kan forventes at medføre krav om begrænsning af virksomhedens forurening eller forbud mod virksomhedens drift, kan tilsynsmyndigheden på forhånd tilkendegive dette over for virksomheden.

Kapitel 6

Affald

§ 42. Enhver, der frembringer, opbevarer, behandler eller bortskaffer affald, er ansvarlig for, at der ikke opstår uhygiejniske forhold eller sker forurening af luft, vand eller jord.

§ 43. Miljøministeren kan fastsætte regler om anmeldelse, sortering, opbevaring, indsamling, transport, behandling, bortskaffelse og oparbejdning af affald, herunder af særlige affaldstyper, affaldsmaterialer og affaldsprodukter.

§ 44. Kommunalbestyrelsen forestår bortskaffelsen af affald.

Stk. 2. Miljøministeren fastsætter regler om kommunale affaldsordninger, herunder om

- 1) kommunalbestyrelsens pligt til at anvise bortskaffelsesmuligheder for affald,
- 2) kommunalbestyrelsens pligt til at forestå indsamling og bortskaffelse af affald, herunder til genanvendelse af materialer og produkter,
- 3) borgeres, grundejeres og virksomheders pligt til at benytte anviste bortskaffelsesmuligheder eller affaldsordninger, og
- 4) borgeres, grundejeres og virksomheders pligt til at indgive anmeldelse af og afgive oplysninger om affald samt foretage undersøgelser af affald.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen fastsætter i et regulativ forskrifter om affaldsordningernes omfang og tilrettelæggelse m.v.

Stk. 4. Når en indsamlingsordning er etableret, må indsamling af det af ordningen omfattede affald eller eventuelt genanvendelige materiale kun finde sted ved kommunalbestyrelsens foranstaltning eller bemyndigelse.

Stk. 5. I regler, der vedrører indsamling af materialer og produkter til genanvendelse, bortset fra olie- og kemikalieaffald, skal det bestemmes, at kommunalbestyrelsen på visse betingelser skal fritage erhvervsvirksomheder fra at være omfattet af en indsamlingsordning.

§ 45. Kommunalbestyrelsen kan meddele påbud eller forbud med henblik på at forebygge og sikre, at affald opbevares, behandles og bortskaffes på forsvarlig måde.

§ 46. Kommunalbestyrelsen indsamler og registrerer oplysninger om eksisterende affaldsmængder fordelt på type og materialer samt om affaldets behandling og bortskaffelse. Kommunalbestyrelsen indsamler og registrerer ligeledes oplysninger om eksisterende og planlagte affaldsanlæg, herunder behandlings- og deponeringsanlæg. Oplysningerne fremsendes til Miljøstyrelsen.

Stk. 2. Miljøministeren fastsætter nærmere regler om, hvilke oplysninger kommunerne skal fremsende til Miljøstyrelsen, samt tidsfrister for indberetning heraf.

§ 47. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte gebyrer til dækning af udgifter til:

- 1) planlægning, etablering, drift og administration af affaldsordninger, herunder anvisningsordninger, samt til sortering, indsamling af affald m.v. og til etablering og drift af virksomheder og anlæg for oparbejdning af affald og affaldsbortskaffelse,
- 2) indsamling og registrering af oplysninger, jf. § 46, og
- 3) forskudsvis dækning af planlagte investeringer på affaldsområdet.

Stk. 2. Der kan opkræves et samlet gebyr for de ordninger m.v., som kommunalbestyrelsen har iværksat.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsens afgørelse efter stk. 1 og 2 kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Stk. 4. Ministeren kan udarbejde standardbetalingsvedtægter.

Stk. 5. Gebyrer efter stk. 1 og 2 påhviler den, der har tinglyst adkomst på ejendommen, og beløbene har samme fortrinsret i ejendommen som offentlige skatter og afgifter. For beløbene er der udpantningsret.

Kommunale fællesskaber

§ 48. Miljøministeren kan træffe bestemmelse om kommunernes pligt til at oprette, udvide deltagerkredsen af eller tilslutte sig kommunale fællesskaber for affaldsbortskaffelse, herunder genanvendelsesvirksomheder.

Stk. 2. Miljøministeren kan endvidere træffe bestemmelse om, at kommunale fællesskaber for affaldsbortskaffelse skal modtage affald fra kommuner, som ikke deltager i fællesskabet.

Anlæg for deponering af affald

§ 49. Nye anlæg for deponering af affald må kun ejes af offentlige myndigheder.

Stk. 2. Miljøministeren kan dog fastsætte regler om, at virksomheder skal etablere anlæg, der er bestemt til deponering af specielle affaldstyper.

Stk. 3. I reglerne efter stk. 2 fastsættes der bestemmelser om opkrævning af gebyrer og fornøden sikkerhedsstillelse til dækning af senere udgifter til kontrol med forurening fra deponeringsanlæg, samt til eventuelle afværgeforanstaltninger ved sådanne depoter.

Kapitel 7

Genanvendelse og renere teknologi

§ 50. Miljøministeren kan med henblik på at fremme genanvendelse og renere teknologi og begrænse problemerne i forbindelse med affaldsbortskaffelse fastsætte regler om eller bestemme at

- 1) særlige råvarer, tilsætnings- eller hjælpestoffer ikke eller kun i nærmere angivet omfang må forekomme i materialer eller produkter, der sælges eller anvendes her i landet,
- 2) bestemte materialer og produkter heraf skal indeholde bestemte andele genanvendte eller genanvendelige materialer eller produkter,
- 3) anvendelse af bestemte materialer eller typer af materialer i produkter eller varer til nærmere angivne formål, herunder til emballage, skal begrænses eller forbydes,
- 4) bestemte materialer eller typer af materialer skal anvendes i produkter eller varer til nærmere angivne formål, herunder til emballage,
- 5) produkter eller varer til nærmere angivne formål, herunder til emballage, skal godkendes af ministeren eller udformes på en bestemt måde, og

6) offentlige myndigheder og offentligt ejede eller kontrollerede virksomheder i videst muligt omfang skal anvende varer eller produkter, som indeholder genanvendte eller genanvendelige materialer, eller som i øvrigt af miljømæssige grunde er at foretrække fremfor andre varer eller produkter med samme anvendelse.

§ 51. Bestemmelserne i dette kapitel anvendes ikke på materialer eller produkter der eksporteres, medmindre miljøministeren bestemmer andet.

Stk. 2. Bestemmelserne i dette kapitel finder ikke anvendelse på materialer og produkter, der er fremstillet i udlandet og føres gennem landet som transitgods eller oplagres som transitgods.

Stk. 3. Bestemmelserne i dette kapitel finder ikke anvendelse på materialer og produkter, der her i landet som forsyning føres til danske skibe og fly, medmindre ministeren bestemmer andet.

§ 52. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at importører eller producenter af nærmere angivne materialer, produkter eller varer, herunder emballage, skal betale et gebyr til dækning af omkostningerne i forbindelse med materialets, produktets eller varens endelige bortskaffelse ved deponering eller forbrænding.

§ 53. Tilskud kan gives til udrednings- og udviklingsprojekter, der har til formål at fremme genanvendelse eller at nedsætte miljøbelastningen væsentligt ved omstilling til renere teknologi. Tilskud kan endvidere gives til formidlings- og informationsvirksomhed vedrørende genanvendelse og renere teknologi. Tilskud kan gives såvel til projekter med almennyttigt formål som til virksomhedens egne projekter, hvis projekterne har nyhedsværdi.

Stk. 2. Tilskud på indtil 100 pct. kan gives til udrednings- og udviklingsprojekter, hvis resultat kommer en bredere kreds af virksomheder, den offentlige sektor eller samfundet i øvrigt til gode. Tilskudet kan gives til udvikling af processer, metoder, produktionsudstyr og produkter.

Stk. 3. Tilskud på indtil 75 pct. kan gives til udrednings- og udviklingsprojekter, hvis resultat alene tilhører den eller de ansøgende virksomheder. Der kan gives tilskud til udvikling af

produkter, processer, metoder eller produktionsudstyr.

§ 54. Tilskud på indtil 25 pct. kan gives til anlægsinvesteringer til produktionsformål inden for genanvendelse.

Stk. 2. Tilskud på indtil 75 pct. kan gives til anlægsinvesteringer i indsamlingsordninger for alle affaldstyper.

Stk. 3. Det er en betingelse for tilskud til anlægsinvesteringer efter stk. 1 eller 2, at ansøgeren kan sandsynliggøre, at investeringen medfører en varigt øget genanvendelse af produkter, materialer eller spildprodukter, hvorved miljøbelastningen nedsættes væsentligt, eller hvorved der finder en hensigtsmæssig udnyttelse sted af de pågældende produkter, materialer eller spildprodukter. Der kan ikke gives tilskud efter stk. 1 og 2 til anlæg, som i væsentlig grad vil påvirke konkurrenceforholdene til ugunst for eksisterende virksomheder.

§ 55. Miljøministeren nedsætter et råd, der træffer afgørelse i sager om tilskud i henhold til §§ 53 og 54. Rådets afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 2. Ministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser om ydelse af tilskud efter §§ 53 og 54, herunder om ansøgningernes indhold og om eventuel tilbagebetaling af tilskud i visse tilfælde. Ministeren kan endvidere fastsætte nærmere bestemmelser om behandlingen af sagerne samt om rådets virksomhed.

§ 56. Den årlige tilskudsbevilling fastsættes på finansloven.

Kapitel 8

Ekspropriation m.v.

§ 57. Kommunalbestyrelsen kan i nødvendigt omfang træffe afgørelse om ekspropriation til fordel for spildevandsanlæg og offentligt ejede affaldsbehandlings- og deponeringsanlæg, når der er meddelt tilladelse til anlægget.

Stk. 2. Ved ekspropriation kan der

- 1) erhverves ejendomsret til arealer, bygninger og indretninger, der er fast knyttet til arealer eller bygninger, samt tilbehør hertil,
- 2) endeligt eller midlertidigt pålægges indskrænkninger i ejerens rådighed eller erhverves ret til at udøve en særlig råden over faste ejendomme, og

- 3) endeligt eller midlertidigt ske erhvervelse eller ophævelse af eller foretages begrænsninger i brugsrettigheder, servitutrettigheder samt andre rettigheder over faste ejendomme,

Stk. 3. Til fordel for private spildevandsanlæg kan der dog kun ved ekspropriation foretages foranstaltninger som anført i stk. 2, nr. 2 og 3.

Stk. 4. Til fordel for offentlige affaldsbehandlings- og deponeringsanlæg kan der kun ved ekspropriation foretages foranstaltninger som anført i stk. 2, nr. 1.

§ 58. Ved ekspropriation til erhvervelse af ejendomsret bortfalder alle rettigheder over det eksproprierede, medmindre andet bestemmes i det enkelte tilfælde.

Stk. 2. I de tilfælde, der er nævnt i § 57, stk. 2, nr. 2, skal de ved ekspropriation stiftede rettigheder over en fast ejendom respekteres af indehaveren af enhver rettighed over ejendommen, medmindre andet bestemmes i det enkelte tilfælde.

§ 59. Ved ekspropriationens gennemførelse finder bestemmelserne i lov om offentlige veje, § 45 og §§ 47-49, tilsvarende anvendelse.

§ 60. Erstatningsfastsættelser efter denne lov foretages i mangel af mindelig overenskomst af de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 57 og 58 i lov om offentlige veje.

Stk. 2. Om sagens behandling for taksationsmyndighederne og om erstatningens fastsættelse og udbetaling finder bestemmelserne i lov om offentlige veje, §§ 51-56 og 59-67, tilsvarende anvendelse.

§ 61. Medfører inddragelse under et beskyttelsesområde efter § 23, at grundejeren må ændre eller ophøre med et bestående lovligt forhold, skal der betales erstatning. Erstatningen kan nedsættes eller bortfalde, for så vidt forholdet ikke var lovligt, hensigtsmæssigt eller forvarligt.

§ 62. Spørgsmålet om, hvorvidt der skal betales erstatning i anledning af et forbud eller påbud efter § 24, afgøres af taksationsmyndighederne, jf. § 60, efter anmodning fra den, til hvem forbudet eller påbudet er rettet. Forbud eller påbud vedrørende lovligt bestående forhold, herunder lovlig anvendelse og oplagring af

gødningstoffer i landbrug, gartneri og skovbrug, kan dog kun gives mod fuldstændig erstatning, medmindre andet følger af andre retsregler.

§ 63. Erstatning efter §§ 61 og 62 betales af de brugere af vandet, der har fordel af forbudet eller påbudet. Når vedkommende kommune ikke allerede som følge heraf skal betale erstatningen, kan taksationsmyndighederne, hvis foranstaltningen skønnes at være af betydning for en større del af kommunens beboere, træffe bestemmelse om, at kommunen helt eller delvis skal betale erstatningen.

Stk. 2. Erstatningskrav efter §§ 61 og 62 fremsættes overfor den myndighed, der har truffet afgørelsen. Kravet skal fremsættes inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. I mangel af mindelig overenskomst indbringer myndigheden sagen for taksationsmyndighederne, jf. § 60.

Kapitel 9

Tilsyn

§ 64. Kommunalbestyrelsen fører tilsyn med, at

- 1) loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overholdes,
- 2) påbud og forbud efterkommes, og
- 3) vilkår fastsat i forbindelse med godkendelser og tilladelser overholdes.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen fører uanset § 65 tilsyn med virksomheder, der drives af amtsrådet.

§ 65. Amtsrådet fører tilsyn med forureningstilstanden i omgivelserne.

Stk. 2. Amtsrådet fører tilsyn som nævnt i § 64, stk. 1, med virksomheder, som er mærket med a) i bilaget til bekendtgørelse om godkendelse af særligt forurenende virksomheder, anlæg eller indretninger.

Stk. 3. Amtsrådet fører tilsyn med virksomheder, der drives af kommunalbestyrelsen.

§ 66. Miljøministeren kan bestemme, at tilsynet i visse tilfælde skal føres af andre myndigheder.

§ 67. Tilsynsmyndigheden skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning.

§ 68. I de i § 67 nævnte situationer skal tilsynsmyndigheden meddele den for forholdet ansvarlige, at det ulovlige forhold skal bringes til ophør. I den forbindelse kan tilsynsmyndigheden

- 1) forbyde fortsat drift og eventuelt forlange virksomheden fjernet,
- 2) påbyde den ansvarlige at genoprette den hidtidige tilstand,
- 3) lade påbudte foranstaltninger udføre for den ansvarliges regning, når den fastsatte frist er udløbet.

Stk. 2. Tilsynsmyndighedens afgørelser efter stk. 1 kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

§ 69. I tilfælde af overhængende, alvorlig fare for sundheden og i tilfælde, hvor øjeblikkelige indgreb er påkrævet for at afværge væsentlig forurening eller forureningens udbredelse, foretager tilsynsmyndigheden det nødvendige uden påbud og for den ansvarliges regning.

Stk. 2. Der er udpantningsret for udgifter, som myndigheden har krav på at få dækket efter § 68, stk. 1, nr. 3, og § 69, stk. 1.

§ 70. Den, der er ansvarlig for forhold eller indretninger, som kan give anledning til forurening, skal straks underrette tilsynsmyndigheden, såfremt driftsforstyrrelser eller uheld medfører væsentlig forurening eller indebærer fare herfor.

Stk. 2. Underretning efter stk. 1 bevirker ingen indskrænkning i den ansvarliges pligt til at søge følgerne af driftsforstyrrelsen eller uheldet effektivt afværget eller forebygget, ligesom det ikke fritager for forpligtelsen til at genoprette den hidtidige tilstand.

§ 71. Den, der er ansvarlig for en virksomhed, der kan give anledning til forurening, skal efter anmodning fra kommunalbestyrelsen, amtsrådet eller miljøministeren give alle oplysninger, herunder om økonomiske og regnskabsmæssige forhold, som har betydning for vurderingen af forureningen og for eventuelle afhjælpende eller forebyggende foranstaltninger. Kommunalbestyrelsen, amtsrådet eller Miljøstyrelsen kan herunder påbyde den ansvarlige for egen regning at

- 1) foretage prøveudtagning, analyser og målinger af stoffer, der udsendes til omgivelserne, samt af støj og rystelser,

- 2) foretage prøveudtagning og analyser af materialer og produkter, der anvendes eller behandles, samt af eventuelle affaldsstoffer,
- 3) klarlægge årsagerne til eller virkningerne af en stedfunden forurening, og
- 4) klarlægge, hvordan følgerne af forurening afhjælpes eller forebygges.

Stk. 2. Tilsynsmyndigheden kan revidere vilkårene for en virksomheds godkendelse eller tilladelse for at forbedre virksomhedens kontrol med egen forurening (egenkontrol) eller opnå et mere hensigtsmæssigt tilsyn. Bestemmelser i påbud kan revideres på tilsvarende måde.

§ 72. Miljøministeren fastsætter nærmere regler vedrørende tilsynsmyndighedernes udøvelse af tilsynsvirksomhed.

Stk. 2. Ministeren kan fastsætte nærmere regler om, at kommunalbestyrelserne og amtsrådene skal indsende indberetninger om deres kortlægnings- og tilsynsvirksomhed, herunder om resultaterne af målinger og undersøgelser, samt fastsætte regler om indberetningernes form.

Kapitel 10

Administrative bestemmelser

§ 73. Afgørelser efter denne lov meddeles skriftligt til adressaten. Afgørelser, der kan påklages, meddeles tillige klageberettigede personer, organisationer og myndigheder, jf. §§ 96-98, og de myndigheder, der i øvrigt har været inddraget i sagens behandling.

Stk. 2. Underretning til de personer, der er nævnt i § 96, stk. 1, nr. 2, kan dog finde sted ved offentlig annoncering. Der skal altid foretages offentlig annoncering, når der meddeles godkendelse efter kapitel 5.

Stk. 3. Påbud eller forbud kan meddeles mundtligt, når der er fare for sundheden eller øjeblikkelige indgreb er påkrævet for at afværge væsentlig miljøskade. En mundtlig afgørelse skal snarest muligt tillige meddeles skriftligt.

§ 74. Inden der træffes afgørelse om påbud eller forbud, skal adressaten for disse beslutninger skriftligt underrettes om sagen og gøres bekendt med sin adgang til aktindsigt og til at udtale sig efter loven om offentlighed i forvaltningen. Adressaten bør i samme forbindelse opfordres til at bidrage med oplysninger, der

kan belyse omkostninger, fordele og ulemper ved beslutningen.

Stk. 2. Underretning efter stk. 1 kan undlades, hvis en øjeblikkelig afgørelse er nødvendig, eller hvis underretning må anses for åbenbart unødvendig.

§ 75. Lokale foreninger, der har beskyttelse af miljøet som hovedformål, kan underrette kommunalbestyrelsen og amtsrådet om, hvilke bestemte typer af afgørelser efter kapitel 3, 4 og 5 foreningen ønsker underretning om, jf. § 98, stk. 1. Foreningen skal samtidig fremsende vedtægter, der dokumenterer, at den er lokalt organiseret, og at dens hovedformål er beskyttelse af miljøet.

Stk. 2. Klageadgang efter stk. 1 omfatter ikke lokale afdelinger af de organisationer, der er nævnt i § 97.

§ 76. Afgørelser, der kan påklages, skal oplyse datoen for klagefristens udløb og i øvrigt indeholde oplysning om, at

- 1) afgørelsen kan påklages skriftligt til miljøministeren,
- 2) klage skal indgives til den myndighed, der har truffet afgørelsen, og
- 3) klage skal være modtaget senest ved klagefristens udløb.

§ 77. Påbud eller forbud skal indeholde en frist for afgørelsens efterkommelse. Når der foreligger særlige forhold, kan det dog bestemmes, at påbud eller forbud skal efterkommes straks.

Stk. 2. Når særlige grunde taler for det, kan det bestemmes, at klager over påbud eller forbud ikke skal have opsættende virkning.

§ 78. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at godkendelsesmyndigheden skal gennemføre en offentlig høring om projekter, der har væsentlig indflydelse på virksomhedens sikkerhedsforhold, inden der meddeles godkendelse efter kapitel 5 af en virksomhed, der omfattes af anmeldelsespligten i regler fastsat af miljøministeren om vurderingen af sikkerheden i forbindelse med risikobetonede aktiviteter.

§ 79. Miljøministeren kan bemyndige en under ministeriet oprettet styrelse eller tilsvarende institution til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren.

Stk. 2. Ministeren kan fastsætte regler om adgangen til at påklage afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder at afgørelserne ikke skal kunne indbringes for ministeren.

§ 80. Miljøministeren kan nedsætte sagkyndige råd til rådgivning af myndighederne i spørgsmål om miljøbeskyttelsen.

§ 81. Miljøministeren kan beslutte at overtage amtsrådets eller kommunalbestyrelsens beføjelser efter loven i sager, der berører andre myndigheders lovbestemte opgaver eller har større betydning.

§ 82. Miljøministeren kan pålægge amtsråd og kommunalbestyrelser at tilvejebringe oplysninger til brug for en vurdering af forhold, der reguleres efter denne lov inden for den enkelte kommunes eller amtskommunes område. Oplysningerne kan forlanges afgivet i en bestemt form.

Stk. 2. Kommunalbestyrelserne skal efter anmodning give amtsrådene alle oplysninger, der er af betydning for bedømmelsen af forhold, der reguleres efter denne lov inden for den enkelte kommunes område.

§ 83. Miljøministeren kan pålægge amtsrådene eller kommunalbestyrelserne at tage spørgsmål, herunder konkrete sager, vedrørende denne lov op til behandling og beslutning.

§ 84. Tilsynsmyndigheden kan undlade at behandle forhold, som den anser for at være af underordnet betydning for miljøbeskyttelsen.

Stk. 2. Tilsynsmyndighedens afgørelse efter stk. 1 kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

§ 85. Kommunalbestyrelsen kan bemyndige en miljø- og levnedsmiddelkontrolenhed til at udøve de beføjelser, som er tillagt kommunalbestyrelsen efter loven.

§ 86. Miljømyndighederne eller personer, der af disse myndigheder er bemyndiget hertil, har, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod legitimation uden retskendelse adgang til offentlige og private ejendomme og lokaliteter for at udøve de beføjelser, der er tillagt dem i medfør af denne lov. Der kan herunder foreta-

F. t. l. om miljøbeskyttelse

ges undersøgelser af betydning for lovens formål.

Stk. 2. Politiet yder bistand hertil. Justitsministeren kan efter forhandling med miljøministeren fastsætte nærmere regler herom.

Stk. 3. Ved eftersyn af erhvervsvirksomheder skal indehaveren og beskæftigede personer yde miljømyndighederne fornøden vejledning og hjælp.

§ 87. Miljøministeren kan fastsætte regler om gebyrer til dækning af myndighedernes omkostninger ved administration og tilsyn i forbindelse med loven.

§ 88. Regeringen kan indgå overenskomster med fremmede stater om fælles foranstaltninger til opfyldelse af lovens formål.

Stk. 2. Miljøministeren fastsætter regler til opfyldelse af internationale overenskomster, der afsluttes i henhold til stk. 1.

Kapitel 11

Klage og søgsmål

§ 89. Medmindre andet fremgår af lovens bestemmelser, jf. dog § 90, kan kommunalbestyrelsens og amtsrådets afgørelser og beslutninger efter loven eller regler, der er fastsat med hjemmel i loven, påklages til miljøministeren.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 77, stk. 1, finder tilsvarende anvendelse på afgørelser i klagesager.

§ 90. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at afgørelser, der enkeltvis er af mindre betydning for miljøbeskyttelsen, ikke kan påklages til anden administrativ myndighed.

§ 91. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen eller beslutningen er meddelt. Er afgørelsen eller beslutningen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Stk. 2. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

§ 92. Klage indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen. Myndigheden sender umiddelbart efter klagefristens udløb klagen til miljøministeren ledsaget af den påklagede afgørelse eller beslutning og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

§ 93. En klage har opsættende virkning for et påbud eller forbud, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet, jf. dog § 77.

Stk. 2. Når der efter § 77 er truffet afgørelse om, at et påbud eller forbud skal efterkommes straks, skal påbudet eller forbudet efterkommes, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

§ 94. En klage over en tilladelse, godkendelse eller dispensation har ikke opsættende virkning, medmindre miljøministeren bestemmer andet. Ministeren kan fastsætte regler om, at visse godkendelser og tilladelser ikke må udnyttes indenfor klagefristen, og at en klage skal have opsættende virkning.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 indebærer ingen begrænsninger i klagemyndighedens adgang til at ændre eller ophæve en påklaget tilladelse, godkendelse eller dispensation.

§ 95. En klage over en ekspropriationsbeslutning har opsættende virkning, medmindre miljøministeren bestemmer andet.

§ 96. Kommunalbestyrelsens og amtsrådets afgørelser kan påklages af:

- 1) afgørelsens adressat, og
- 2) enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan påklage amtsrådets afgørelser, og amtsrådet kan påklage kommunalbestyrelsens afgørelser.

Stk. 3. Embedslægeinstitutionen kan påklage afgørelser efter kapitel 3, 4 og 5. Embedslægeinstitutionen kan endvidere tillægges klageret i regler, der udstedes i medfør af § 16.

Stk. 4. Miljøministeren kan fastsætte regler om eller bestemme, at afgørelser efter loven kan påklages af bestemte myndigheder i andre lande.

§ 97. Danmarks Naturfredningsforening kan påklage amtsrådets afgørelser efter kapitel 4 og 5.

Stk. 2. Danmarks Sportsfiskerforbund kan påklage amtsrådets afgørelser efter kapitel 4 og 5, for så vidt angår spørgsmål om forurening af vandløb, søer eller havet.

Stk. 3. Greenpeace, Danmarks Havfiskeriforening og Dansk Fiskeriforening kan påklage amtsrådets afgørelser efter kapitel 4 og 5, for så vidt angår spørgsmål om forurening af havet. Dansk Fiskeriforening kan endvidere påklage

amtsrådets afgørelser efter kapitel 4 og 5 for så vidt angår spørgsmål om forurening af vandløb og søer.

Stk. 4. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd kan påklage kommunalbestyrelsens og amtsrådets afgørelser, når væsentlige beskæftigelsesmæssige interesser er berørt.

Stk. 5. Forbrugerrådet kan påklage kommunalbestyrelsens og amtsrådets afgørelser i det omfang, de er væsentlige og principielle.

§ 98. Lokale foreninger, der har beskyttelse af miljøet som hovedformål, kan påklage afgørelser, som foreningen har ønsket underretning om, jf. § 75.

Stk. 2. Lokale afdelinger af de organisationer, der er nævnt i § 97, er ikke omfattet af bestemmelsen i stk. 1.

§ 99. Søgsmål til prøvelse af afgørelser efter loven eller de regler, der fastsættes i medfør af loven, skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen eller beslutningen er meddelt. Er afgørelsen eller beslutningen offentligt bekendtgjort, regnes søgsmålsfristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Stk. 2. Spørgsmål, der kan prøves af taksationsmyndighederne, jf. kapitel 8, kan ikke indbringes for domstolene, før Overtaksationskommissionens afgørelse foreligger.

Stk. 3. Søgsmål om ekspropriation efter denne lov anlægges ved den landsret, under hvilken ejendommen er beliggende.

Kapitel 12

Miljøklagenævnet

§ 100. Miljøklagenævnet er klagemyndighed for administrative afgørelser i det omfang, det fastsættes i lovgivningen.

Stk. 2. Nævnet er uafhængigt af instruktioner om den enkelte sags behandling og afgørelse.

§ 101. Til Miljøklagenævnet kan påklages

- 1) afgørelser truffet af miljøministeren eller Miljøstyrelsen efter bemyndigelse i medfør af §§ 25 eller 81, og
- 2) større eller principielle afgørelser truffet af ministeren eller af Miljøstyrelsen efter bemyndigelse i medfør af kap. 5 eller i medfør af §§ 28 og 30, hvis disse vedrører en erhvervsvirksomheds eller en kommunes spildevandsanlæg.

Stk. 2. Miljøklagenævnet afgør selv spørgsmål vedrørende nævnets kompetence.

§ 102. Miljøklagenævnet består af en formand, en eller flere stedfortrædere for denne og et antal beskikkede, sagkyndige medlemmer.

Stk. 2. Nævnets administration varetages af et sekretariat, der tillige bistår med behandlingen af de sager, der indbringes for nævnet.

Stk. 3. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler for Miljøklagenævnets virksomhed.

§ 103. Miljøklagenævnets formand skal opfylde de almindelige betingelser for at være landsdommer. Stedfortræderne for formanden skal opfylde de almindelige betingelser for at være dommer.

Stk. 2. Antallet af beskikkede medlemmer fastsættes af miljøministeren. Medlemmerne beskikkes af ministeren for indtil 4 år ad gangen efter indstilling fra

- 1) Industrirådet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Håndværksrådet, Landbrugsrådet, De danske Landboforeninger og Danske Husmandsforeninger i forening.
- 2) Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Greenpeace, Danmarks Havfiskeriforening og Dansk Fiskeriforening i forening.

§ 104. Afgørelsen i de enkelte sager træffes af formanden eller en stedfortræder samt 2 eller 4 beskikkede medlemmer. De beskikkede medlemmer udpeges af formanden med lige mange fra hver af de to grupper, der er nævnt i § 103, stk. 2.

Stk. 2. Afgørelser i Miljøklagenævnet træffes ved stemmeflertal.

Stk. 3. Formanden eller dennes stedfortræder kan i særlige tilfælde træffe afgørelser på nævnets vegne.

§ 105. Klage til Miljøklagenævnet kan indgives af den, der er klageberettiget i forhold til førsteinstansafgørelser efter reglerne i §§ 96–98.

Stk. 2. Miljøministeren kan fastsætte regler om eller bestemme, at afgørelser efter loven kan påklages til Miljøklagenævnet af bestemte myndigheder i andre lande.

§ 106. For klagefristen gælder reglerne i § 91.

Stk. 2. En klage over et forbud eller påbud, som Miljøklagenævnet optager til behandling,

har opsættende virkning, medmindre nævnet bestemmer andet, jf. dog § 77, stk. 2.

Kapitel 13

Straf

§ 107. Medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning straffes med bøde den, der

- 1) overtræder § 19, stk. 1 eller stk. 2, § 20, § 22, § 23, § 27, stk. 1 eller stk. 2, § 42 og § 49, stk. 1,
- 2) undlader at efterkomme forbud eller påbud efter loven, herunder påbud om at berigtige et ulovligt forhold,
- 3) undlader at efterkomme krav fastsat i medfør af § 10, stk. 4,
- 4) tilsidesætter vilkår knyttet til en tilladelse eller en godkendelse efter loven,
- 5) anlægger, påbegynder eller driver virksomhed uden godkendelse efter § 33 eller anmeldelse efter § 36,
- 6) undlader at meddele oplysninger eller at afgive prøver efter § 71 eller at give underretning som nævnt i §§ 21 og 70,
- 7) undlader at indgive anmeldelse, der er foreskrevet i regler udfærdiget efter § 7, stk. 1, herunder tilsidesætter vilkår i forbindelse med en sådan anmeldelse, eller undlader at indgive ansøgning jf. § 38,
- 8) modvirker adgangen til en ejendom i strid med § 86, og
- 9) forsætligt borttager, forvansker eller beskadiger afmærkninger, som foretages i forbindelse med arbejder og undersøgelser efter loven.

Stk. 2. Straffen kan stige til hæfte eller fængsel i indtil 1 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er

- 1) voldt skade på miljøet eller fremkaldt fare derfor, eller
- 2) opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, herunder ved besparelser.

Stk. 3. I regler og forskrifter, der udstedes i medfør af §§ 7–10, §§ 12–16, § 17, stk. 3, § 19, stk. 5, § 27, stk. 3, § 33, stk. 1, § 35, § 43, § 44, stk. 2, § 46, stk. 2, § 47, § 50 og § 52, kan der fastsættes straf af bøde. Der kan endvidere fastsættes, at straffen kan stige til hæfte eller fængsel i indtil 1 år under tilsvarende omstændigheder som anført i stk. 2.

Stk. 4. For overtrædelse, der begås af aktieselskaber, andelsselskaber eller lignende, kan

der pålægges selskabet som sådant bødeansvar. Er overtrædelsen begået af staten, en amtskommune, en kommune eller et kommunalt fællesskab, jf. § 60 i lov om kommunernes styrelse, kan der pålægges staten, amtskommunen, kommunen eller det kommunale fællesskab bødeansvar.

Stk. 5. Sker der ikke konfiskation af udbytte, som er opnået ved overtrædelsen, skal der ved udmåling af bøde, herunder tillæggsbøde, tages særligt hensyn til størrelsen af en opnået eller tilsigtet økonomisk fordel, jf. stk. 2, nr. 2.

Stk. 6. Ved overtrædelse af § 10, stk. 4, jf. § 107, stk. 1, nr. 3, skal der ved udmåling af bøder, herunder tillæggsbøder, tages hensyn til størrelsen af den bod, der måtte være fastlagt på det pågældende område i medfør af § 10, stk. 2.

Stk. 7. Forældelsesfristen for strafansvaret er 5 år for overtrædelser m.v. som omhandlet i stk. 1, nr. 1, 2, 3, 4 og 5, samt for overtrædelser af regler udstedt i henhold til § 19, stk. 5.

§ 108. Sagerne behandles som politisager. Retsmidlerne i retsplejelovens kapitel 73 kan dog anvendes i samme omfang som i statsadvokatsager.

Kapitel 14

Ikrafttrædelse og overgangsbestemmelser

§ 109. Loven træder i kraft den 1. januar 1992.

§ 110. Ved lovens ikrafttræden ophæves:

- 1) Lov om miljøbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 68 af 24. januar 1989,
- 2) lov nr. 532 af 16. oktober 1984 om genanvendelse og begrænsning af affald,
- 3) lov nr. 215 af 5. april 1989 om begrænsning af udledning af svovldioxid og kvælstofoxider fra kraftværker,
- 4) lov nr. 267 af 8. juni 1977 om blyindhold m.v. i motorbenzin,
- 5) lov nr. 135 af 26. april 1972 om begrænsning af svovlindholdet i brændsel,
- 6) lov nr. 178 af 24. maj 1972 om bortskaffelse m.v. af olie- og kemikalieaffald, og
- 7) § 24 a og § 26, stk. 1, nr. 4) og § 28 i lov om frikommuner, jf. lovbekendtgørelse nr. 583 af 31. august 1989.

§ 111. Regler, der er udstedt efter de i § 110 nævnte love, opretholdes, indtil de afløses af regler udstedt efter denne lov, medmindre andet følger af loven. Overtrædelse af reglerne straffes efter de hidtil gældende regler.

Stk. 2. Afgørelser og forlig truffet efter de regler, som er nævnt i stk. 1, bevarer deres gyldighed, indtil der i medfør af loven eller regler udstedt med hjemmel i loven træffes ny afgørelse eller bestemmes andet. Overtrædelse af sådanne afgørelser straffes efter de hidtil gældende regler.

Stk. 3. Frikommuneforsøg, der er godkendt efter de i § 110, stk. 1, nr. 7, nævnte paragraffer, bevarer deres gyldighed.

Stk. 4. »Miljøankenævnet« ændres til »Miljøklagenævnet« i følgende love:

- 1) Lov nr. 130 af 9. april 1980 om beskyttelse af havmiljøet, som ændret ved lov nr. 181 af 8. maj 1985,
- 2) lov om vandforsyning, jf. lovbekendtgørelse nr. 337 af 4. juli 1985,

- 3) lov nr. 288 af 4. juni 1986 om miljø og gen-teknologi, som ændret ved lov nr. 338 af 24. maj 1989, og
- 4) lov om kemiske stoffer og produkter, jf. lovbekendtgørelse nr. 566 af 15. august 1989.

§ 112. Regler om betaling af udgifter vedrørende offentlige og fælles private spildevandsanlæg i lov om miljøbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 68 af 24. januar 1989, ophæves først med virkning fra kommunalbestyrelsens vedtagelse af betalingsvedtægter efter lov nr. 863 af 23. december 1987 om betalingsregler for spildevandsanlæg.

§ 113. Miljøministeren bemyndiges til at ophæve lov nr. 25 af 30. januar 1923 om grænsevandløbene og § 17 i lov nr. 306 af 4. juni 1986 om saltvandsfiskeri.

§ 114. Miljøministeren kan fastsætte overgangsregler.

§ 115. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Sigtet med lovforslaget

Det foreliggende lovforslag skal – sammen med de samtidigt fremsatte forslag til lov om planlægning, lov om naturbeskyttelse og lov om vandløb samt lov om oprettelse af et naturklagenævn – ses som miljøministerens forslag om at gennemføre en modernisering og styrkelse af de centrale dele af Miljøministeriets lovgivning.

Arbejdet med de grundlæggende ændringer af lovgivningen blev indledt med miljøministerens beslutning i efteråret 1988 om ved en »lovpause« at udsætte en del af de på daværende tidspunkt påtænkte lovinitiativer med henblik på at få en bredere debat om lovgivningen.

Debatten blev indledt i efteråret 1988 med udsendelse til en bred kreds af Miljøministeriets debatoplæg »Enkelt og Effektivt« og »Planlægningsloven – forenkling og modernisering«, som blev fulgt op af regeringens »Landsplanredegørelse« 1988, som også havde karakter af et debatoplæg.

Den efterfølgende debat dannede grundlaget for udarbejdelse af lovudkast, der den 14. juli 1989 blev sendt til høring hos en meget bred kreds af interesseorganisationer, ministerier m.v. Høringsfristen udløb den 1. november 1989.

I grundlaget indgår ligeledes regeringens »afbureaukratiseringsplan« fra december 1988 og Indenrigsministeriets Betænkning nr. 1168 af maj 1989 fra Udvalget om de kommunale opgavers fordeling og finansiering (»Lotz-III-udvalget«).

Lovforslagene er udarbejdet med et overordnet udgangspunkt i »Brundtlandrapporten« og i regeringens »Handlingsplan for miljø og udvikling« (december 1988) til opfølgning af denne rapport.

De allerede indvundne erfaringer fra igangværende frikommuneforsøg indgår ligeledes i lovforslaget.

I forbindelse med lovudkastenes udarbejdelse var der drøftelser om lovreformens hovedprincipper med nogle af de centrale »brugere« i en særligt nedsat Kontaktgruppe. I gruppen var oprindeligt følgende organisationer m.v. repræsenteret: Kommunernes Landsforening, Amdtsrådsforeningen, Industrirådet, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, De

Danske Landboforeninger, Danske Husmandsforeninger, Landsorganisationen i Danmark, Dansk Arbejdsgiverforening samt Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

I høringsperioden intensiveredes drøftelserne i Kontaktgruppen, der blev udvidet med repræsentanter fra henholdsvis Håndværksrådet, Københavns kommune, Frederiksberg kommune samt Det Grønne Kontaktudvalg. Der har ligeledes været ført en række drøftelser med Dansk Skovforening.

Drøftelserne i Kontaktgruppen samt de modtagne høringssvar har givet anledning til, at de nu fremsatte lovforslag på flere punkter er ændret i forhold til de til høring udsendte udkast.

Ved dette og de øvrige fremsatte lovforslag samles 21 love i 4 hovedlove, nemlig

- en lov om miljøbeskyttelse,
- en lov om naturbeskyttelse,
- en lov om planlægning og
- en lov om vandløb.

Hertil kommer en særlig lov om naturklagenævnet.

Ud over disse hovedlove fremsættes forslag til lov om råstoffer.

De tværgående formål med lovforslagene er:

- at styrke miljø- og naturhensynenes varetagelse,
- at forstærke arbejdet med at forebygge miljø- og naturproblemerne opståen og at videreføre decentraliseringen,
- at bidrage til regeringens samlede afbureaukratiseringsplan, og at frigøre ressourcer og skabe grundlag for omprioriteringer.

Der henvises i denne forbindelse til den samtidigt fremsatte redegørelse om miljøreformen.

Lovforslagene baserer sig i øvrigt på følgende mere tværgående principper:

- Natur- og miljøproblemers opståen skal foregribes ud fra et helhedssyn, bl.a. ved en samlet interesseafvejning i den sammenfattende fysiske planlægning.
- Lovgivningen skal bygge på en ensartet myndighedsstruktur med en klarere arbejdsdeling mellem stat – amt – kommune.

- Klagesystemet forenkles således, at der som udgangspunkt kun kan klages én gang, og visse mindre sager gøres endelige. Hovedreglen er, at klagesagerne afgøres af miljøministeren/pågældende styrelse, mens visse større sager afgøres af et uvidt klagenævn.

Ved denne lov samles følgende love i én hovedlov:

- 1) lov om miljøbeskyttelse,
- 2) lov om genanvendelse og begrænsning af affald,
- 3) lov om begrænsning af udledning af svovldioxid og kvælstofoxider fra kraftværker,
- 4) lov om blyindhold m.v. i motorbenzin,
- 5) lov om begrænsning af svovlindholdet i brændsel, og
- 6) lov om bortskaffelse m.v. af olie- og kemikalieaffald.

Desuden indeholder forslaget en række bestemmelser om affald, der svarer til og erstatter den skitse til en lov om affald, som indgår i affaldsudvalgets betænkning om den fremtidige regulering af affaldsbortskaffelsen (betænkning fra Miljøstyrelsen nr. 1, 1988).

Sammenskrivningen tilsigter at give et bedre overblik over den samlede regulering på forureningsområdet og at fremhæve, at vægten på miljøbeskyttelsen fremover skal lægges på en forebyggende regulering af hele det kredsløb af materialer og produkter i samfundet, der er grundlaget for forureningen. Der skal anlægges en samlet vurdering af de miljømæssige forhold, såvel i forbindelse med fremstilling af varer, som ved forbrug af varerne og ved den endelige bortskaffelse af disse som affald.

Lovforslaget opretholder i vidt omfang de bemyndigelser for ministeren, som findes i den gældende miljøbeskyttelseslov og de øvrige love, som er skrevet ind i lovforslaget. Sammenskrivningen af flere love fastholder behovet for en rammelov med hjemler til mere specifikke reguleringer inden for lovens formål. Som konsekvens af lovens udvidede anvendelsesområde er der derudover tillagt miljøministeren yderligere bemyndigelser med henblik på at fremme renere teknologi og genanvendelse og begrænse affaldsmængderne.

2. Principper om renere teknologi

Den gældende miljøbeskyttelseslov bygger i hovedsagen på den tanke, at indsatsen med at forebygge og afværge forurening skal ske ved at stille krav om rensnings- eller afværgeforanstaltninger i forbindelse med de kilder på virksomheder, som udsender forurenende stoffer til luften og vandet. Fokus har således været på mængder og koncentrationer af forurenende stoffer, som kommer ud af henholdsvis spildevandsrøret og skorstenen. Hertil kommer så be-

grænsninger af andre lokale gener i form af lugt og støj for virksomhederne.

For så vidt har en væsentlig del af miljøreguleringen kunnet ses som en udvidelse og modernisering af reguleringen af fast ejendom. Den gældende miljøbeskyttelseslov har da også gennem kortlægnings- og planlægningsbestemmelserne i lovens kapitel 9 knyttet an til lovgivningen om den fysiske planlægning, som indeholder de sammenfattende rammer for placering og anvendelse af fast ejendom. Tilsvarende kan det siges at gælde for de styringsmidler, som er de fremtrædende efter den gældende lov, at de ofte stiltiende bygger på den forudsætning at skulle rettes til en vedvarende aktivitet knyttet til en bestemt fast ejendom. Hovedvirkemidlerne: Krav om forudgående tilladelse til eller godkendelse af en vis aktivitet på et nærmere bestemt sted – suppleret med muligheden for gennem påbud at afværge eller begrænse belastningen – er som regel uanvendelige i forbindelse med den forurening, som ikke kan henføres til stationære kilder. Det gælder frem for alt forureningen fra trafikken og fra mobile anlæg, samt forureningen fra produkter og varer, som gennemstrømmer samfundet.

Den gældende lovs forureningsbegreb hænger sammen med denne kilde-orienterede betragtning af miljøbeskyttelsesindsatsen. Således opfattes fast affald eller restprodukter fra en virksomheds produktion ikke som en del af virksomhedens forurening, når disse restprodukter føres bort fra virksomheden til deponering eller forbrænding. Ud fra en teknisk – og miljømæssig – betragtning er dette en vilkårlig og uhensigtsmæssig afgrænsning: Der består nemlig ofte en mulighed for at »flytte« forureningen fra luftforurening til vandforurening ved at vaske røggassen, fra luftforurening til fast affald ved at filtrere røggassen, og fra vandforurening til fast affald ved at deponere slam fra et spildevandsanlæg.

En sådan »flytning« af belastningen fra luft til vand eller jord – eller omvendt – kan ikke anses for at være en miljømæssigt tilfredsstillende løsning på langt sigt. Ganske vist kan man afbøde lokale belastninger ved at flytte forureningen fra en form til en anden, eller fra et sted til et andet. Men på længere sigt og set i et helhedsperspektiv kan sådanne løsninger kun ses som midlertidige nødløsninger. Ud fra Brundtlandkommissionens anbefalinger om en bæredygtig udvikling er det nødvendigt at sætte ind med forebyggende indsatser, som ud fra et helhedsperspektiv søger at begrænse energi- og ressourceanvendelsen mest muligt.

Forureningsbegrebet må bygge på en vurdering af hele det kredsløb, som stoffer, produkter og materialer gennemløber fra udvinding, oparbejdning, behandling, montering, til forbrug og bortskaffelse ved

deponering og forbrænding. Derfor må også frembringelsen af fast affald og restprodukter på en virksomhed ansues som en del af virksomhedens forurening.

Ud fra samme kredsløbsbetragtning må også de varer og produkter, som tilføres miljøet i senere led: under forbrug, eller ved bortskaffelsen som affald, inddrages under den miljømæssige helhedsvurdering.

De styringsmidler, som knytter sig til reguleringen af fast ejendom, herunder planlægningsbestemmelser om lokalisering af forurenende aktiviteter, kommer til kort over for de miljøproblemer, som ikke endtydigt kan henføres til – eller beror på – det sted eller den region, hvor »kilden« til forureningen er placeret.

Drivhus-effekter, nedbrydning af ozon-laget i stratosfæren, ophobning af tungmetaller i naturen, ophobningen af næringssalte i vandmiljøet, væksten i affaldsmængderne osv. kan ikke begrænses alene ved hjælp af styringsmidler, som fokuserer på de lokale eller regionale effekter af emissioner fra kilder knyttet til fast ejendom.

Det er disse overvejelser, som ligger bag princippet om renere teknologi som styrende for en helhedsorienteret og forebyggende miljøpolitik.

Princippet om renere teknologi indebærer, at man i videst mulige omfang søger at hindre, at forurening opstår, ikke alene i den primære produktionsproces, men også i senere led i vare- og materialekredsløbet.

Vægten lægges således på den forebyggende indsats til begrænsning af forurening, snarere end på den afhjælpende indsats i form af rensning og destruktion af forurenende stoffer, produkter og materialer.

Bag princippet om renere teknologi ligger der en erkendelse af, at en forureningsbekæmpelse, som kun retter sig mod ét led i kredsløbet, f.eks. produktionsleddet, og betragter dette isoleret, måske blot medfører, at problemet flytter over i næste led.

Princippet om renere teknologi indebærer endvidere, at man så vidt muligt søger at indbygge forureningsbekæmpelsen i selve produktionsteknologien.

Det er imidlertid vigtigt at understrege, at princippet om renere teknologi ikke alene vedrører teknologi i snæver forstand. Som nævnt omfattes mindre forurenende, mindre ressourcetunge og mindre energi-krævende produkter og materialer af begrebet.

Princippet om renere teknologi indebærer heller ikke, at rensningsforanstaltninger uden videre kan opgives eller erstattes. Uanset om der fremover lægges betydelig større vægt på at begrænse de samlede forureningsmængder gennem anvendelse af renere teknologier, herunder mindre forurenende produkter og materialer, vil der fortsat være behov for rensning

og destruktion. Princippet om renere teknologi kan således begrænse behovet for rensning på en række områder, men aldrig helt erstatte det. Som miljøpolitisk rettesnor kan det derimod virke som en metodisk regel, som går ud på følgende:

- 1) **Forurening og forureningsbegrænsning må vurderes ud fra hele kredsløbet af stoffer, produkter og materialer.**
- 2) I de enkelte behandlingsprocesser – ligesom i den samlede samfundsmæssige omsætning af stoffer, materialer og produkter: fra indvinding til bortskaffelse og destruktion – bør man sætte ind så tidligt i processen som muligt ved at søge at minimere energi- og råvareforbruget og dermed begrænse den stof- og materialeomængde, som samlet tilføres natur som spild eller affald.
- 3) **Rensning bør – metodisk set – være en sekundær løsning.** Mulighederne for at begrænse rensningsbehovet gennem anvendelse af renere teknologier bør vurderes først.
- 4) For så vidt angår særligt skadelige eller betænkelige stoffer, produkter og materialer bør man – i videst mulige omfang – først vurdere mulighederne for at erstatte disse med mindre betænkelige, dernæst undersøge mulighederne for gennem optimering af produktionsprocesserne at begrænse anvendelsen af disse ved benyttelsen af lukkede systemer og **endelig ved i videst muligt omfang at genanvende disse stoffer, produkter og materialer, således at de i mindst mulige omfang tilføres miljøet.**

En sådan helhedsorienteret og forebyggende miljøpolitik stiller imidlertid krav om nye styringsmidler til supplerung af de styringsmidler, som findes i den gældende miljøbeskyttelseslov. **Hertil kommer, at en sådan politik nødvendiggør, at der tilvejebringes et udbygget datagrundlag for så vidt angår de stof-, produkt- og materialestrømme, som før eller senere tilføres miljøet. Der må tilvejebringes forbedrede redskaber til prioritering af miljøbeskyttelsesarbejdet.** Endvidere må der skabes betingelser for, at miljømyndighedernes indsats i højere grad end tidligere sker i samarbejde med virksomhederne og disses organisationer.

En miljøpolitik baseret på princippet om renere teknologi må gennemføres på alle niveauer i samfundet. **Den vil stille krav til den enkelte forbruger eller ansatte om ændringer i adfærd og holdninger.** Den vil stille krav til den enkelte virksomhed om mere kritisk at vurdere de enkelte processer, produktionsgangen, materialer og produkter. Den vil stille krav til de primære miljømyndigheder i kommuner og amtskommuner om i højere grad at inddrage selve produktionen i den miljømæssige tilsynsvurdering. Og

den vil stille krav til de centrale miljømyndigheder om – i samarbejde med miljø-, forbruger-, erhvervs- og andre interesseorganisationer – løbende at foretage en vurdering af de realistiske muligheder for en omlægning af produktion og forbrug i retning af renere teknologi ved fastsættelsen af rammer for en nedbringelse af den samlede forurening på kortere og længere sigt. Endelig må en miljøpolitik baseret på princippet om renere teknologi nødvendigvis tage hensyn til og aktivt søge at påvirke miljøpolitikken internationalt, især i EF, ud fra samme synspunkter og perspektiver.

Lovforslaget indeholder en række bestemmelser, som tænkes anvendt til gennemførelsen af en sådan forebyggende miljøindsats baseret på princippet om renere teknologi. Det gælder således en række af de bemyndigelsesbestemmelser, som er indeholdt i kapitel 2 og kapitel 7. Endvidere er de gældende bestemmelser i miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 i forslaget suppleret og ændret med henblik på at fremme en miljøregulering baseret på princippet om renere teknologi.

For at sikre en tilstrækkeligt kvalificeret faglig vurdering af de egentlig teknologiske muligheder for anvendelse af renere teknologier på forskellige måder, skønnes det nødvendigt, at denne sker på centralt niveau i et tæt samarbejde mellem de statslige miljømyndigheder og de berørte industri- og erhvervsorganisationer. Kun derved kan det sikres, at krav om gennemførelsen af nye teknologiske muligheder for en renere produktion og mindre forurenende produkter fastsættes i overensstemmelse med de økonomiske muligheder i samfundet.

Under alle omstændigheder bør det fremhæves, at krav om forureningsbegrænsning baseret på princippet om renere teknologi aldrig bør stilles som krav om anvendelse af en nærmere bestemt teknologi. Kravene bør derimod fastsættes som krav om et vist forureningsniveau ud fra, hvad der er opnåeligt ved anvendelse af renere teknologi. En miljøpolitik baseret på princippet om renere teknologi skal virke som et incitament til udviklingen og anvendelsen af stadig mindre forurenende teknologier, **den skal ikke lase den teknologiske udvikling fast.**

Følgende bestemmelser i lovforslaget tager særligt sigte på at fremme princippet om renere teknologi som det styrende princip for en forebyggende miljøindsats:

Lovens formålsbestemmelse: § 1, stk. 1 og stk. 2, nr. 3, 4 og 5,
lovens område: § 2, nr. 1, 3 og 4,
princippet om renere teknologi, kredsløbsbetragtningen: § 3, stk. 1,
forureningsbegrænsningsprincippet

– ved produktion: § 4, stk. 3,
– i forbindelse med varer og produkter: § 5,
– offentlige myndigheders ansvar: § 6,
almindelige bestemmelser: § 7, stk. 1,
konsulentordninger: § 7, stk. 2,
miljømærke: § 8,
pantordninger: § 9,
mål for begrænsning af forurening, særlige aftaler: § 10,
påbud, revision af vilkår ud fra renere teknologi: § 40, stk. 1 og stk. 5, § 41, stk. 2,
genanvendelse og renere teknologi, stoffer, produkter og materialer, særlige bestemmelser: § 50,
generelt bortskaffelsesgebyr: § 52,
tilskud: § 53,
Rådet for genanvendelse og renere teknologi: § 55.

Princippet om renere teknologi blev lovfæstet i forbindelse med lov om kemiske stoffer og produkter ved den ændring af loven, som blev vedtaget 19. maj 1989, jf. L 162/1989 og lovbekendtgørelse nr. 566 af 15. august 1989.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser.

3. Særligt forurenende virksomheder

Med lov om miljøbeskyttelse, der trådte i kraft den 1. oktober 1974, indførtes en godkendelsesordning for særligt forurenende virksomheder. Ordningen går ud på, at virksomheder, der er optaget på den som bilag til loven anførte liste, ikke må påbegyndes, udvides eller ændres, før der er meddelt godkendelse hertil af den godkendende myndighed. Listen over særligt forurenende virksomheder kan ændres administrativt af miljøministeren.

Lovforslaget indeholder følgende afgørende nyheder vedrørende godkendelsesordningen:

1) Det foreslås, at samtlige »gamle« virksomheder på listen, der ikke har en samlet godkendelse, skal søge om godkendelse indenfor frister, som skal fastsættes af ministeren i en bekendtgørelse. På baggrund af at det er hensigten at gennemføre en kraftig reduktion af listen, således at den kun omfatter virksomheder, der efter dagens målestok anses for særligt forurenende, må det anses for miljømæssigt begrundet og også økonomisk og ressourcemæssigt realistisk at undergive de »gamle« virksomheder den samlede miljømæssige bedømmelse, som foretages ved en godkendelsesbehandling. Miljøstyrelsen vil i samarbejde med de kommunale organisationer og industrien tilrettelægge et forløb for godkendelsesbehandlingen, der sikrer, at der over en 10-årig periode sker et jævnt træk på offentlige og private ressourcer, og at der

ikke sker konkurrenceforvridning, jf. nedenfor under nr. 6.

- 2) Der indføres lempelser i den gældende godkendelsesordning med henblik på, at virksomhederne hurtigere skal kunne påbegynde bygge- og anlægsarbejder på listevirksomhed.

Der stilles for det første forslag om, at listevirksomheder, der etablerer sig i overensstemmelse med en godkendt lokalplan eller byplan, kan få tilladelse til at starte bygge- og anlægsarbejder, før miljøgodkendelse er givet. For det andet har den gældende godkendelsesordning vist sig at fungere meget usmidigt overfor virksomheder, der i forvejen har en samlet miljøgodkendelse og herefter søger om tilladelse til at foretage en udvidelse eller ændring. Derfor åbnes der i forslaget mulighed for en lempelse af godkendelsesordningen i sådanne situationer, således at en egentlig godkendelse kan erstattes af en anmeldelse.

Det er i øvrigt Miljøministeriets målsætning at udsende en ny bekendtgørelse om godkendelse af særligt forurenende virksomheder. I bekendtgørelsen vil den gældende liste over særligt forurenende virksomheder blive foreslået reduceret med en trediedel til halvdelen af de virksomheder, der er på den gældende liste. Listen vil herefter kun omfatte virksomheder, der i dag må vurderes som værende af særligt forurenende karakter. Virksomheder, der udgår af listen, fritages for en ofte både tid- og ressourcekrævende godkendelsesbehandling, samtidig med at miljømyndighederne får frigjort ressourcer, der kan anvendes på områder, som må anses for mere vigtige for miljøbeskyttelsen.

4. Klage

Klagesystemet er forenklet væsentligt.

En række sager vil blive endeligt afgjort af kommunalbestyrelsen eller amtsrådet, eksempelvis en række afgørelser om meddelelse af spildevandstilladelser og påbud og forbud, der vedrører mindre udledninger.

Klageadgangen fastholdes dog i større sager.

Der indføres som en hovedregel et 2-instanssystem, således at når der kan klages, kan det kun ske én gang.

Regeringen lægger vægt på, at ankesystemerne i almindelighed kun kommer til at omfatte to instanser. Det er afgørende for, at man kan opnå tilfredsstillende tidsbesparelser for virksomhederne og ressourcebesparelser for det offentlige.

Da 1. instansen overalt i miljøbeskyttelsesloven er en lokal myndighed (amt eller kommune), har valget stået mellem at gøre miljøministeren eller Miljøankenævnet til 2. instans.

Efter indgående overvejelser og drøftelser med en række organisationer har man valgt at foreslå Miljøministeriet som 2. instans.

Dog opretholdes den hidtidige mulighed, der har været for at indbringe Miljøstyrelsens afgørelser som 1. instans for det uafhængige sagkyndige ankenævn, Miljøankenævnet, som omdøbes til Miljøklagenævnet i overensstemmelse med nyere praksis om sådanne nævn.

Den hidtidige mulighed, der har været for at indbringe Miljøstyrelsens afgørelser i klagesager for Miljøankenævnet, bortfalder. I stedet indføres der en mulighed for at få prøvet Miljøstyrelsens 2. instansafgørelser vedrørende klager over afgørelser om virksomheder, der er på listen over særligt forurenende virksomheder, og væsentlige spildevandsudledninger dog under forudsætning af, at nævnet skønner, at den konkrete sag er af større eller principiel betydning.

Der er herved tænkt på afgørelser, hvor hensynet til væsentlige miljø- eller naturværdier skal afvejes mod andre væsentlige beskyttelsesværdige interesser, eller hvor afgørelsen rejser spørgsmål om den rigtige anvendelse af en lovregel eller skønnes af få afgørende betydning for den administrative praksis. Sidstnævnte vil hyppigst være tilfældet i forbindelse med gennemførelse af ny lovgivning, hvor det kan være af principiel betydning at få fastlagt, hvordan de nye bestemmelser skal fortolkes.

Afgørelserne på miljøområdet har et sådant teknisk betonet indhold, at det er vigtigt, at der indgår et sagkyndigt element i dette klagenævn. Samtidig kan det være naturligt at opfatte nævnet som en voldgift mellem produktionsinteresse og interesse i beskyttelse af naturen. Dette kan finde udtryk ved, at den ene liste af sagkyndige som hidtil udpeges af erhvervsorganisationer, mens den anden liste sammensættes af sagkyndige, udpeget af miljøorganisationerne.

Forslaget forekommer rimeligt som en sikring af afvejningen af henholdsvis erhvervsinteresser og grønne interesser. Det foreslås derfor, at det sagkyndige klagenævn beskikkes af miljøministeren efter indstilling fra:

1. Industrirådet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Håndværksrådet, Landbrugsrådet, De danske Landboforeninger og Danske Husmandsforeninger i forening (den gældende ordning), og
2. Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Greenpeace, Danmarks Havfiskeriforening og Dansk Fiskeriforening i forening (dvs. de landsomfattende miljøorganisationer, der er tillagt klageret efter lovforslaget).

Når der er forløbet 5 år efter lovens ikrafttræden, vil Miljøministeriet på baggrund af indhøstede erfa-

ringer vurdere, om nævnsordningen har fungeret tilfredsstillende, eller om der er behov for at gennemføre en ændring af klageordningen.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til kapitel 12 om Miljøklagenævnet.

5. Sektorplanerne

En række formkrav til den amtskommunale sektorplanlægning blev ophævet i konsekvens af forslagene i arealudvalgets 1. delbetænkning af 30. september 1985 om planlægningen på Miljøministeriets område (betænkning nr. 1051). Tilbage var en række forpligtelser for amtskommunerne til at udarbejde planredegørelser på miljøbeskyttelsesområdet og vandforsyningsområdet.

Lotz-III-udvalget har foreslået, at disse regler af formaliseres helt.

Udvalget har ligeledes foreslået, at kommunernes pligt til at udarbejde støjkortlægning ophæves, mens reglerne om affaldsplanlægning og spildevandsplanlægning forenkles.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Det betyder ikke, at der ikke fortsat skal ske en planlægning inden for miljøområdet. Det er fortsat nødvendigt, at der inden for de enkelte dele af miljøområdet tilvejebringes en fyldestgørende kortlægning og planlægning som grundlag for den tværgående interesseafvejning i den sammenfattende fysiske planlægning.

I øvrigt bør der – afhængigt af de enkelte amtskommuner/kommuners behov – tilvejebringes den nødvendige planlægning for at sikre en forebyggende miljøindsats, herunder tilvejebringes grundlag for administrationen af denne lov.

6. Laboratorier

Siden 1976 har der eksisteret en plan for de kommunale miljø- og levnedmiddelkontrolenheder. Lovgivningen om laboratorieplanen findes i levnedsmiddelloven. Da Levnedsmiddelstyrelsen i 1987 blev overflyttet til Sundhedsministeriet, fik sundhedsministeren de beføjelser, som er henlagt til miljøministeren i levnedsmiddelloven.

Miljøbeskyttelsesloven har hidtil indeholdt et kapitel om laboratorier, i hvilket landets dækning af laboratorieenheder til løsning af opgaver vedrørende miljøspørgsmål forudsattes planlagt i sammenhæng med disse laboratorieenheders opgaver i forbindelse med levnedsmiddelloven.

I lovforslaget er laboratoriekapitlet udtaget. Dette skyldes, at der i de senere år er foregået en udvikling, som rejser tvivl om hensigtsmæssigheden af laboratorieplanen. De kommunale laboratorier (MLKE) på-

tager sig i stadigt større udstrækning opgaver uden for laboratorieplanens rammer. Dette betyder, at disse laboratoriers opgaver herved i høj grad svarer til private laboratoriers opgaver. Disse private laboratorier er autoriseret af Statens Tekniske Prøvenævn (STP).

Som led i gennemførelsen af det indre marked er det EF-Kommissionens plan, at gensidig anerkendelse af analyseresultater kun vil gælde for analyser, der er udført som autoriserede analyser af laboratorier, der er under en anerkendt autorisationsordning. STP's autorisationsordning vil inden for en overskuelig fremtid kunne opfylde de internationale krav til en sådan ordning. En autorisation udstedt af STP vil dermed dokumentere, at den fornødne analysekvalitet er til stede, og at de opnåede analyseresultater kan anerkendes også i andre lande.

På baggrund af ovenstående finder Miljøministeriet, at tiden er moden til, at der på miljøområdet kun er én autorisationsmyndighed, og at denne myndighed er STP, som i forvejen autoriserer private laboratorier til at udføre miljøopgaver. Derved vil der ske en ligestilling af samtlige laboratorier, som udfører opgaver inden for miljøområdet.

Industriministeren påtænker at ændre sin lovgivning til at kunne omfatte de nævnte formål og forventes at fremsætte lovforslag herom i 1990.

7. Myndighedsstrukturen

Lovforslaget indeholder ikke principielle ændringer i myndighedsstrukturen, bortset fra kapitel 8 om ekspropriation. Ligesom i de gældende regler foreslås kompetencen til at ekspropriere til fordel for spildevandsanlæg henlagt til kommunalbestyrelserne. Med hensyn til fastsættelsen af erstatning i forbindelse med ekspropriationer, der efter den gældende ordning varetages af landvæsenskommissionerne, foreslås denne henlagt til taksationsmyndighederne efter lov om offentlige veje.

Denne ordning vil svare til det forslag, der kan forventes afgivet af et af justitsministeren nedsat udvalg, der har til opgave at overveje spørgsmålet om eventuel nedlæggelse af landvæsensretterne. Udvalget forventes at afgive betænkning i løbet af 1990.

8. Bemyndigelser

Lovforslaget indeholder en række bemyndigelser. Der er to hovedtendenser i udformningen af disse bemyndigelsesbestemmelser. Den ene er, at bemyndigelserne skal svare til hensigten om at gennemføre en forebyggende miljøindsats. Det trækker i retning af en udvidelse af bemyndigelserne. Den anden er, at man nu ved så meget om miljøbeskyttelse, at man nærmere kan angive, i hvilken retning anvendelse af

bemyndigelserne vil gå. Det indsnævrer spillerummet for, hvad ministeren kan foretage sig uden folketings medvirken.

Af lovtekniske grunde er der indsat en generel bemyndigelse for miljøministeren til at delegere sine beføjelser til en styrelse.

9. Lovforslagets administrative og økonomiske konsekvenser.

De elementer i lovforslaget og i den kommende bekendtgørelse om godkendelse af særligt forurenende virksomheder, som vil have økonomiske og administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner og økonomiske konsekvenser for virksomhederne, er følgende:

- forslaget om listereduktion,
- forslaget om godkendelsesbehandling af listevirksomheder, der ikke har samlet miljøgodkendelse i forvejen,
- forslaget om ophævelse/forenkling af kortlægnings- og planlægningsforpligtelser,
- klage reglerne,
- de øgede krav om indførelse af bedre rensning og renere teknologi og genanvendelse.

Statslige merudgifter/besparelser

Forslaget om at klagesystemet skal forenkles, således at der som hovedregel kun kan klages til én instans (Miljøstyrelsen), bevirker, at Miljøankenævnets ressourcer kan reduceres til halvdelen af de nuværende.

Ifølge § 19 i forslaget til miljøbeskyttelseslov skal det fremover i stedet for Miljøstyrelsen være kommunerne og amtskommunerne, der meddeler tilladelser til udledning, udspreddning eller udsprøjtning på jorden.

Herudover bliver Miljøstyrelsen frigjort for en række sager, som styrelsen i dag behandler som 2. instans (visse klager over påbud overfor reglements-virksomheder, klager over tilladelser til mindre spildevandsudledninger m.v.).

Det skønnes, at forslagene om delegation kombineret med indførelse af endelighed, listereduktion m.v. samlet vil medføre, at der i løbet af nogle år efter lovens ikrafttræden spares ressourcer i Miljøstyrelsen svarende til 20 årsværk. Som følge af indførelse af kravet om godkendelse af gamle virksomheder må styrelsen omvendt forvente at modtage en årlig tilgang af klagesager på ca. 300. De nævnte klagesager vil typisk være mere komplicerede end øvrige klagesager om kapitel 5-godkendelser og forvente at kræve en ressourceanvendelse svarende til ca. 10 årsværk. Dvs. at ressourcebesparelsen herefter reelt vil være 10 årsværk.

I forslaget til ny miljøbeskyttelseslov foreslås det i kapitel 5, at tilsynsmyndigheden kan give påbud om nedbringelse af forureningen fra en listevirksomhed eller en øvrigt forurenende virksomhed, der medfører væsentlig mere forurening, end der ville forekomme ved anvendelsen af mindst forurenende teknologi eller bedst mulige rensning.

Der er i loven optaget en række bemyndigelser til at fastsætte regler om begrænsning af emissioner eller regler om råvarer, hjælpemidler og andre materialer, der anvendes i virksomheder eller i materialer og produkter.

Der er etableret en offentlig tilskudsordning for at fremme virksomhedernes indførelse af renere teknologiløsninger og genanvendelse. Tilskudsrammerne forventes betydeligt forøget i løbet af de næste 5 år. Det er hensigten, at Miljøstyrelsen skal omprioritere sine ressourcer, således at der fremtidigt anvendes flere ressourcer på renere teknologi- og genanvendelsesområdet. I takt med at renere teknologiprojekter gennemføres, skal disse, når de viser sig egnede, gennemføres f.eks. ved, at der udarbejdes bekendtgørelser eller vejledninger herom eller indgås aftaler gældende for enkelte brancher eller anlæg. Der skal anvendes flere ressourcer på at følge den teknologiske udvikling i andre lande samt på at informere virksomheder og miljømyndigheder om renere teknologiløsninger og genanvendelsesmuligheder.

Både for så vidt angår virksomheder, der er på den fremtidige liste over særligt forurenende virksomheder, og for så vidt angår øvrige forurenende virksomheder, skal Miljøstyrelsen anvende øgede ressourcer på at få kendskab til, hvilke forureninger de enkelte brancher giver anledning til, og hvilke renere teknologiløsninger eller rensningsmetoder der kan anvendes for at nedbringe forureningen. Det skønnes, at ressourcebehovet vil være på ca. 10-15 årsværk. Miljøstyrelsen vil imidlertid søge at forøge anvendelsen af ressourcer på renere teknologi og genanvendelsesområdet i takt med, at der frigøres ressourcer på andre områder, således at ændringen i miljølovgivningen samlet set bliver ressourceneutral for Miljøstyrelsen.

Amtskommunale/kommunale merudgifter/besparelser

De elementer i lovforslaget, som har ressourcemæssig betydning for amtskommunerne og kommunerne, er forslagene om listereduktion, godkendelse af gamle virksomheder og yderligere forenkling af kortlægnings- og planlægningsforpligtelser.

Listereduktion

Den gældende liste omfatter ca. 25.000 virksomheder. Den planlagte listereduktion forventes at indebære, at der i alt udgår ca. halvdelen af de virksomheder, der er på listen.

Listereduktionen betyder, at det fortrinsvis er virksomheder, som har kommunen som godkendelses- og tilsynsvirksomhed, der udgår af listen.

Det skønnes, at listereduktionen vil medføre, at amtskommunerne får reduceret antallet af godkendelser med ca. en sjettedel af godkendelserne i dag, dvs. 50 godkendelsessager, mens kommunerne vil få reduceret antallet af godkendelsessager med halvdelen, dvs. 1.000 sager.

Ressourceforbruget pr. godkendelsessag anslås at tage væsentlig længere tid for en amtskommune end for en kommune, da de virksomheder, som amtskommunerne er godkendelses- og tilsynsmyndighed for, er »tungere« end de virksomheder, for hvilke kommunerne er godkendelses- og tilsynsmyndighed. Listereduktionen indebærer endvidere, at det amtskommunale tilsyn med en række virksomheder erstattes af et kommunalt tilsyn.

Herefter anslås listereduktionen i sig selv at medføre ressourcebesparelser på ca. 10 årsværk i amtskommunerne og ca. 30 årsværk i kommunerne. For kommunernes vedkommende skal dog herfra trækkes de øgede ressourcer, der vil medgå til at opprioritere et opsøgende tilsyn og meddele de nødvendige påbud og forbud. Det vurderes derfor, at nettoressourcebesparelsen som følge af listereduktionen herefter vil være 10 årsværk for kommunerne.

Forslaget om godkendelse af gamle virksomheder

Det anslås, at maksimalt 4.000 virksomheder vil blive omfattet af forslaget om, at der skal ske godkendelsesbehandling af gamle listevirksomheder uden total godkendelse. Ved en jævn takt af godkendelsesordningen over en 10-årig periode indebærer dette, at ca. 400 virksomheder skal optages til godkendelsesbehandling årligt. Det skønnes, at det årlige ressourceforbrug hertil vil være 18 årsværk i amtskommunerne og 8 årsværk i kommunerne. Herved går ud fra, at godkendelsesbehandlingen af de gamle virksomheder efter listereduktionen gennemsnitligt vil kræve flere ressourcer af amtskommunerne end kommunerne.

Forslaget om yderligere forenkling af kortlægnings- og planlægningsforpligtelser

Forslaget om yderligere forenkling af en række kortlægnings- og planlægningsforpligtelser på miljøområdet betyder, at kommunerne og især amtskommunerne vil blive aflastet for en række formaliserede

pligter på området og få mulighed for selv at tilrettelægge deres opgaver med infrastruktur, recipientovervågning, fysisk planlægning m.v.

Det skønnes, at de ændrede regler medfører, at amtskommunerne kan spare årligt 8 årsværk.

Besparelsen skyldes især, at amtskommunerne ikke længere pålægges formaliserede pligter til at foretage en kortlægning og planlægning af kvaliteten af vandområderne, at amtskommunernes hidtidige opgaver vedrørende den kommunale spildevandsplanlægning ophæves, samt at amtskommunernes opgaver med at foretage en kortlægning af affaldsbortskaffelsen samt udarbejdelse af en affaldsredegørelse ligeledes bortfalder.

I det følgende er opstillet en oversigt over lovforslagets samlede konsekvenser for kommuner og amtskommuner angivet i + og – årsværk, idet + betyder, at der er behov for ressourcetilførsel og – at der spares ressourcer.

	Kommu- nerne	Amtskom- munerne
Listereduktion	÷ 30	÷ 10
Tilsyn med ikke listevirksomhed	+ 20	0
Godkendelse af gamle virksomheder	+ 8	+ 18
Ophævelse og forenkling af kortlægning og planlægning	0	÷ 8
Besparelse:	÷ 2	0

Lovforslaget indebærer samlet følgende besparelser for stat, kommuner og amtskommuner, idet et årsværk svarer til 350.000 kr.:

	1992	1993
	mio.kr.	
Reduktion af		
Miljøankenævnet	0,35	1,1
Besparelser i kommunerne	0,7	0,7
Besparelser i amtskommunerne	0	0
	1992	1993
	årsværk	
Reduktion af Miljøankenævnet	÷ 1	÷ 3,1
Besparelser i kommunerne	÷ 2	÷ 2
Besparelser i amtskommunerne	0	0

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Gennemførelsen af forslaget om, at der skal ske godkendelsesbehandling af maksimalt 4.000 virksomheder uden total godkendelse over en 10-årig periode, må antages at betyde, at de pågældende virk-

somheder som følge af vilkår i godkendelsen skal foretage miljøinvesteringer, og at de vil få øget drifts-omkostningerne.

Miljøstyrelsen har i samarbejde med de kommunale organisationer foretaget en økonomivurdering af nævnte omkostninger. Vurderingen er baseret på udvælgelse af et antal virksomheder i Vejle amtskommune. Undersøgelsen har omfattet både virksomheder, der har Vejle amtskommune som godkendelses- og tilsynsmyndighed, og virksomheder der har Horsens, Hedensted og Juelsminde kommuner som myndighed. De undersøgte virksomheder har indenfor de sidste par år gennemgået en godkendelsesbehandling og er blevet stillet en række vilkår, der i det væsentligste ligeledes vil blive stillet i forbindelse med godkendelse af de eksisterende gamle virksomheder.

Virksomhederne er blevet bedt om dels at oplyse deres omkostninger til investeringer til miljøbeskyttende foranstaltninger, dels de løbende omkostninger, henholdsvis driftsbespareser, der følger af de af myndighederne fastsatte krav til emissionsbegrænsning. Virksomhederne er endvidere bedt om at oplyse om antal beskæftigede. Overføres resultaterne fra de udvalgte virksomheder til samtlige virksomheder på landsplan ved anvendelse af forskellige økonomisk/statistiske beregningsmetoder, skønnes gennemførelse af forslaget om godkendelsesbehandling af eksisterende virksomheder uden samlet miljøgodkendelse at medføre behov for samlede miljøinvesteringer for perioden 1992-2002 på 1,7 mia. kr.

Beregnet som en gennemsnitlig årlig belastning skønnes fremstillingsvirksomhederne i den private sektor at få en årlig investeringsbelastning på 75 mill. kr.

Kraftværkerne får tilsvarende en årlig investeringsbelastning på 90 mill. kr.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til kapitel 1

Ligesom den gældende lovs 1. kapitel indeholder dette kapitel en række almindelige bestemmelser om lovens formål og beskyttelsesinteresser, hvilke påvirkninger af miljøet der er omfattet, samt om pligter for den, der er ansvarlig for forhold, der kan give anledning til forurening.

Disse hovedprincipper for lovens administration er dog både blevet ændret og udvidet, dels fordi lovforslaget er en sammenskrivning af flere lovforslag og dels for at understrege, at lovforslaget lægger op til en mere forebyggende og helhedsorienteret miljøindsats i overensstemmelse med bl.a. »Brundtland-rapporten« og regeringens »Handlingsplan for miljø og udvikling«.

Den hidtidige miljøbeskyttelseslov har i vidt omfang bygget på en indsats mod forurening fra enkeltkilder gennem rensningsforanstaltninger. I kapitlet understreges det, at vægten først og fremmest bør lægges på at forebygge problemernes opståen og sikre en bæredygtig udvikling ved at anvende renere teknologi og ved at regulere hele det kredsløb af materialer og produkter, som gennemstrømmer vores samfund. Disse principper lå også bag den nyligt vedtagne lov om kemiske stoffer og produkter.

Til § 1

Bestemmelsen i stk. 1 angiver, at en sikring af menneskenes levevilkår og de økologiske kredsløb gør det nødvendigt, at areal- og naturressourcerne udnyttes som led i en bæredygtig udvikling. Bestemmelsen bygger således på den voksene erkendelse af, at miljøproblemerne ikke blot er lokale og veldefinerede, men at de tværtimod er globale, mangfoldige og komplekse og i høj grad integreret i hele samfundsøkonomien.

Med den nye formålsbestemmelse lægges der således op til, at den fremtidige miljøpolitik tager udgangspunkt i en ændret opfattelse af vekselvirkningen mellem menneske og natur. En opfattelse, der ser det samfundsmæssige stofskifte med naturen – lige fra udvinning af råstoffer, over produktion og forbrug til affaldsbortskaffelse – i sammenhæng.

I stk. 2 foretages en nærmere præcisering af de hensyn, der skal varetages ved lovens administration. Nr. 1 og 2 svarer til indholdet af den nuværende lovs § 1, stk. 1, nr. 1, 2 og 3. Dog understreges det i overensstemmelse med hidtidig fortolkning og administration, at loven også tilsigter at forebygge og bekæmpe forurening af undergrunden.

For at forebygge og begrænse spild af ressourcer, jf. nr. 3, og hermed skabe bedre grundlag for en bæredygtig udvikling, foreslås det i nr. 4, at fremme af renere teknologi skal være et formål i sig selv ved lovens administration. Renere teknologi kan defineres som ændrede produktionsprocesser, råvarer, hjælpestoffer og produkter, som mindsker ressourceforbruget og hindrer, at forurening opstår ikke alene i produktionsprocessen men også i senere led i vare- og produktkredsløbet.

Det er erkendelsen af, at en forureningsbekæmpelse, som kun retter sig mod et enkelt led i kredsløbet, f.eks. produktionsleddet, og betragter dette isoleret, måske blot medfører, at problemet flyttes over i næste led i kredsløbet, der ligger bag målsætningen om at fremme renere teknologi. Derfor er rensningsforanstaltninger, som jo har været den traditionelle måde at angribe forureningsproblemer på, ikke omfattet af betegnelsen »renere teknologi«. Det har vist sig, at

rensning af spildevand og luft har medført problemer ved deponeringen af restprodukter, hvorved et forureningsproblem afløses af et andet.

Målsætningen i nr. 5 om at fremme genanvendelse og begrænse problemer i forbindelse med affaldsbortskaffelse (herunder også de problemer, som selve mængden af affald betyder) bygger også på kredsløbsperspektivet og har således tæt sammenhæng med målsætningen om at fremme renere teknologi. Bestemmelsen er dels en videreførelse af formålsbestemmelsen i den hidtidige lov om genanvendelse og begrænsning af affald, dels en markering af, at en effektiv beskyttelse af miljøet mod forurening fra affald er et vigtigt sigte med den nye lov. Det har gennem de senere år vist sig, at den hidtidige miljøbeskyttelseslov ikke i alle tilfælde har indeholdt egnede instrumenter til dette formål. Denne problemstilling er nærmere behandlet i det af Miljøstyrelsen nedsatte affaldsudvalgs betænkning fra 1988 om den fremtidige regulering af affaldsbortskaffelsen.

Den hidtil gældende miljøbeskyttelseslov har i opregningen af de forskellige formål med loven i § 1, stk. 1, nr. 4, nævnt det som et selvstændigt formål at tilvejebringe det nødvendige administrative grundlag for planlægningen og indsatsen mod forurening. At loven skal tilvejebringe dette administrative grundlag følger imidlertid af forholdets natur og anses derfor for overflødig at nævne i dette lovforslag.

Til § 2

Bestemmelsen beskriver ligesom den nuværende lovs § 2, hvilket »forureningssubjekt« og dertil hørende »beskyttelsesobjekt«, der er omfattet af loven.

Beskyttelsesobjektet er omtalt i stk. 1, nr. 1, som luft, vand, jord og undergrund, hvilket trods ændret formulering er i overensstemmelse med den hidtidige lovgivning. Som omtalt ovenfor under § 1 har undergrunden også været betragtet som en del af beskyttelsesobjektet på trods af, at det ikke har været direkte nævnt. »Vand« anvendes her som en samlebetegnelse for hav, søer, vandløb og grundvand samt vand, der i øvrigt skal anvendes til vandforsyning, ligegyldigt hvor det befinder sig.

Med hensyn til forureningsbegrebet er »udsendelse af stoffer« stadig et centralt element. Som noget nyt er det imidlertid i stk. 1, nr. 1, fastslået, at også udsendelse af mikroorganismer, der kan være til skade for miljø og sundhed, er omfattet af loven.

Baggrunden er, at anvendelsen af nye bioteknologiske metoder i industri og landbrug i de seneste år har været i rivende udvikling, hvilket medfører en forøget udledning af mikroorganismer udviklet til industrielle formål, der afhængig af type eventuelt vil have potentiale til at etablere sig i økologiske nicher.

Derved er der blevet skabt et behov for regulering af udledningerne fra virksomhederne til miljøet, som rækker ud over de rent hygiejniske hensyn.

I stk. 1, nr. 1, er det endvidere tilføjet, at ikke blot udsendelse af stoffer, men også frembringelse af affald er en del af forureningsbegrebet.

I den hidtidige miljøbeskyttelseslov er der som hovedregel ikke hjemmel til anvendelsesregulering af varer og produkter. I stk. 1, nr. 3, foreslås det at lade produkter og varer, som i forbindelse med fremstilling, opbevaring, anvendelse, transport eller bortskaffelse kan medføre forurening, være omfattet af loven. Denne nyskabelse må anses for at være en vigtig forudsætning for at opfylde det under § 1 nævnte kredsløbsperspektiv, herunder fremme renere teknologi. Miljøbeskyttelsesloven vil hermed få et virkemiddel, der svarer til det, der findes i den nyligt reviderede Lov om kemiske stoffer og produkter. Selvom lovforslaget med den foreslåede ordlyd utvivlsomt også vil indeholde hjemmel til at regulere kemiske stoffer og produkter samt varer, der indeholder eller afgiver kemiske stoffer og produkter, vil reguleringen af fremstilling, salg og import af sådanne varer fortsat ske med hjemmel i lov om kemiske stoffer og produkter, mens andre produkter og varer vil blive reguleret i medfør af denne lov.

Transportmidler og andre mobile anlæg foreslås i stk. 1, nr. 4, medtaget i opregningen af, hvad loven omfatter ud fra samme begrundelse som i foregående afsnit, og fordi sådanne anlæg allerede i dag må betragtes som værende omfattet af loven.

En række hygiejniske forhold vedrørende dyrehold, skadedyr, badevand m.v. vil fortsat skulle reguleres efter miljøbeskyttelsesloven. I konsekvens heraf foreslås disse forhold derfor nævnt i stk. 1, nr. 5.

Stk. 2 om risiko for forurening svarer til den hidtidige § 2, stk. 2.

Til § 3

Bestemmelsen indeholder den rettesnor for lovens administration, som findes i den gældende lovs § 1, stk. 3, idet den påpeger, at den forebyggende og forureningsbegrænsende indsats skal prioriteres ud fra omgivelsernes sårbarhed og forureningens virkninger. Herudover fremhæves det i bestemmelsens stk. 1, at grundlaget for miljøindsatsen må findes i en helhedsvurdering af det kredsløb, som stoffer og materialer gennemløber i samfundet. Denne grundtanke, som også har fundet udtryk i den netop vedtagne lov om ændring af lov om kemiske stoffer og produkter, udtrykker princippet om renere teknologi som styrende for lovens administration.

Princippet om renere teknologi er således i overensstemmelse med Brundtland-kommissionens an-

befalinger om en bæredygtig udvikling. Ud fra såvel en økologisk som en samfundsøkonomisk betragtning skønnes det nødvendigt at anlægge **en sådan helhedsvurdering, som også må indeholde et tidsperspektiv, der giver plads for andet og mere end kortsigtede og midlertidige løsninger på miljøproblemerne.**

Princippet om renere teknologi, der sigter på at begrænse unødigt ressourceanvendelse og spild gennem en forebyggende indsats, står ikke i modsætning til rensningsforanstaltninger. Rensningsløsninger er – og vil fortsat i væsentligt omfang være – nødvendige elementer i miljøbeskyttelsesarbejdet. **Men princippet udtrykker nødvendigheden af en prioritering ud fra en økologisk og samfundsøkonomisk helhedsbetragtning.**

Miljøbeskyttelse og samfundsøkonomi må nødvendigvis ses i sammenhæng, som det også er sket i forbindelse med miljøministerens redegørelse om mål og midler i miljøpolitikken. Det er imidlertid vigtigt at understrege, at samfundsøkonomi ikke uden videre kan sættes lig med virksomhedsøkonomi i snæver forstand. En række dispositioner, som træffes af den enkelte virksomhed – eller af den enkelte forbruger – har afledede konsekvenser i form af omkostninger til oprydning, destruktion og rensning, som ikke uden videre er synlige eller mærkbare for den enkelte virksomhed – eller forbruger. Denne »fællesomkostning« for samfundet må medinddrages i den økonomiske helhedsvurdering. På langt sigt vil også en forringelse af naturgrundlaget kunne sætte skæbnesvangre grænser for såvel livskvaliteten for den enkelte som for de samfundsøkonomiske muligheder.

For den enkelte virksomhed er det af afgørende betydning at kunne overskue virksomhedens aktuelle situation i forhold til de miljøkrav, der stilles, ligesom virksomheden skal have mulighed for at kunne planlægge sine investeringer med størst mulige sikkerhed for, at også fremtidige krav er kendt.

Ydermere må man ved anvendelsen af princippet om renere teknologi nødvendigvis tage hensyn til opretholdelsen af virksomhedernes internationale konkurrenceevne og udviklingsmuligheder ved fastsættelsen af krav efter loven.

Disse overordnede hensyn og principper for lovens administration skal både finde anvendelse ved konkrete afgørelser efter loven, ved fastsættelsen af vejledninger og normer som rammer og retningslinier for myndighedernes praksis og ved fastsættelsen af generelle regler efter loven. Herved sikres en konsekvent, sammenhængende og fremadrettet miljøadministration.

Til § 4

Stk. 1 og 2 svarer til den gældende lov § 3, stk. 1

og 2, og indeholder det såkaldte lokaliseringsprincip, ifølge hvilket en forurener skal placere sin virksomhed mest hensigtsmæssigt.

Stk. 3 indeholder det såkaldte forureningsbegrænsningsprincip, svarende til den gældende lovs § 3, stk. 3. Princippet indebærer, at en forurenende virksomhed skal træffe de nødvendige forureningsbegrænsende foranstaltninger og tilrettelægge driften på en sådan måde, at forureningen begrænses mest muligt. Bestemmelsen uddyber dog princippet i forhold til den gældende bestemmelse ved at slå fast, at princippet både gælder i forhold til den akutte forurening, ressourceanvendelsen og affaldsfrembringelsen.

Bestemmelsen i stk. 4 understreger forurenerebetalers-princippet, idet den fastslår, at den, der forårsager forurening eller skaber risiko for forurening, har pligt til at søge følgerne af forureningen afværget og forebygget og pligt til så vidt muligt at genoprette den hidtidige tilstand. Har forurenere ikke selv mulighed for at foretage de nødvendige foranstaltninger indebærer princippet, at forurenere må afholde de udgifter, som myndighederne i givet fald har betalt for at foretage foranstaltningerne.

Til § 5

Bestemmelsen fastslår den enkeltes ansvar for resourcebevarelsen og miljøbeskyttelsen. Både ved fremstilling, import og forbrug bør henholdsvis producenterne, importørerne og forbrugerne sikre sig, at varerne og produkterne har den længst mulige levetid, at de lader sig genanvende, og at de i mindst muligt omfang giver anledning til forureningsproblemer ved affaldsbortskaffelsen. Anvendelse af økonomiske, adfærdsregulerende virkemidler vil kunne medvirke til, at et øget antal varer og produkter opfylder de nævnte betingelser.

Til § 6

Det slås fast, at ikke blot miljømyndighederne, men hele den offentlige sektor, skal virke for at gennemføre lovens intentioner. Det bevirker, at offentlige drifts- og anlægsvirksomheder har en særlig forpligtelse til at fremme renere teknologi. De offentlige myndigheder bør være specielt opmærksomme på, at indkøbte varer og produkter opfylder de i § 5 nævnte betingelser og handle i overensstemmelse med bestemmelserne i § 4 og § 5.

Til kapitel 2

Kapitlet indholder ligesom den gældende miljøbeskyttelseslovs kapitel 2 en række bemyndigelser til at

fastsætte generelle regler om forhold, som er omfattet af loven. En række af disse bemyndigelsesbestemmelser er sprogligt uændrede i forhold til bestemmelserne i den gældende lov. Dette indebærer imidlertid ikke, at rammerne for anvendelsen af disse meget brede bemyndigelser kan anses for uændrede i forhold til den gældende lov.

Som anført under afsnit 2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget vil lovens administration i videst muligt omfang sigte på gennemførelsen af en forebyggende miljøindsats ud fra princippet om renere teknologi. Hertil kommer, at lovens forureningsbegreb i konsekvens heraf er blevet udvidet til også at omfatte frembringelsen af fast affald. Endvidere er lovens område blevet udvidet til at omfatte de fremstillede eller importerede materialer, produkter eller varer med henblik på at sikre en sammenhængende og forebyggende miljøindsats.

Disse ændringer af rammerne for anvendelsen af de almindelige bestemmelser i kapitel 2 indebærer derfor, at bemyndigelsesbestemmelserne – selv om de ikke er sprogligt ændrede i forhold til den gældende lov – dog har fået et mere udvidet indhold. Bemyndigelsesbestemmelserne i kapitel 2 må i øvrigt ses i sammenhæng med de bestemmelser i kapitel 7, § 50, som giver miljøministeren bemyndigelse til nærmere at regulere råvarer, materialer, produkter og varer med henblik på at fremme genanvendelse og renere teknologi.

Herudover indeholder kapitel 2 en række nye bestemmelser om bemyndigelser for ministeren til at etablere konsulentordninger, miljømærke, pantordninger og særlige aftaler til gennemførelse af fastsatte generelle mål om nedbringelse af forureningen. Disse nye virkemidler skal ses på baggrund af ønsket om at fremme anvendelsen af renere teknologi og dermed styrke den forebyggende, helhedsorienterede indsats til beskyttelse af natur og miljø.

I modsætning til tidligere lovforslag om miljøbeskyttelse indeholder dette lovforslag meget detaljerede beskrivelser af, dels hvordan bemyndigelser der er overført fra den gældende lov er blevet udnyttet, dels hvad der er begrundelsen for de nye bemyndigelser. Desuden er der indføjet en »forhandlingsbestemmelse« i § 11, hvorefter ministeren skal forhandle med en nærmere angiven kreds af organisationer og myndigheder inden udsendelse af nye regler.

Til § 7

Bestemmelsen i § 7, nr. 1-5 og nr. 7, er sprogligt enslydende med bestemmelsen i den gældende lovs § 6, stk. 1, nr. 1-6.

Herefter kan miljøministeren fastsætte bindende emissions- og produktionsnormer, fastsætte regler

om produktkontrol for brændstoffer, etablere typegodkendelsesordninger og fastsætte regler om risikobetonede forhold.

Den gældende lovs § 6 er blevet anvendt til at fastsætte en række bekendtgørelser indenfor bemyndigelsesbestemmelsens område. Dog er hjemlen til at fastsætte regler om renhedsgrad og tilsætningsstoffer til brændstoffer ikke blevet udnyttet, idet sådanne krav i stedet er fastsat i lov, jf. lov nr. 135 af 26. april 1972 om begrænsning af svovlindhold m.v. i brændsel, som ændret ved lov nr. 259 af 26. maj 1976, og lov nr. 267 af 8. juni 1977 om blyindhold m.v. i motorbenzin. Disse love foreslås ophævet, og de administrative regler om renhedsgrad og tilsætningsstoffer til brændstoffer vil herefter blive udstedt med hjemmel i § 7, stk. 1, nr. 4.

De bekendtgørelser, som hidtil er udstedt med hjemmel i de bemyndigelser, der svarer til forslagens § 7, spænder fra regler om virksomheders drift, f.eks. bekendtgørelse 18/1985 om anvendelse af fodertyper ved opdræt af fisk i fersk- og saltvand og bekendtgørelse 699/1988 om husdyrgødning og ensilage m.v., over regler om grænseværdier for virksomheders udledninger, f.eks. bekendtgørelse 181/1986 om grænseværdier for udledning af cadmium med processpildevandet fra visse industrianlæg, til regler om begrænsning af risiko i forbindelse med visse virksomheder, f.eks. bekendtgørelse 545/1988 om risikoen for større uheld i forbindelse med en række industrielle aktiviteter.

I medfør af den gældende lovs bemyndigelsesbestemmelser er der i et par tilfælde udarbejdet egentlige branchebekendtgørelser, jf. bekendtgørelse 467/1985, som ændret ved bekendtgørelse 532/1988, om miljøkrav i forbindelse med etablering og drift af autoværksteder m.v. og bekendtgørelse 563/1988 om pelsdyrfarme. Branchebekendtgørelser er kendetegnet ved, at der gøres op med alle forureningssspørgsmål i forbindelse med en vis branche af virksomheder. Branchebekendtgørelsen kan herefter træde i stedet for individuel regulering i form af miljøgodkendelser efter kapitel 5.

Skønt det ud fra både et forenklings- og et effektiviseringssynspunkt ville være ønskeligt at kunne fastsætte samtlige miljøkrav i én bekendtgørelse rettet til en bestemt kategori af virksomheder, må det nok erkendes, at det kun undtagelsesvis kan lade sig gøre. Dertil er selv virksomheder inden for samme branche ofte for forskellige, både med hensyn til indretninger og processer og – især – med hensyn til forureningsforhold, som er afhængig af virksomhedens konkrete beliggenhed. Hertil kommer, at regelværket ofte kan blive for tungt og ufleksibelt, hvis det skal dække alle sider af virksomhedernes forureningsbillede.

F. t. l. om miljøbeskyttelse

Mere hensigtsmæssigt og gennemførligt er det nok at prioritere generelle reguleringer af visse processer, anlæg, materialer og produkter, hvilket ofte vil være sådanne, som er knyttet til én bestemt branche, men ikke nødvendigvis. Herved vil det i højere grad være muligt at indrette reguleringer ud fra en samlet prioritering af de miljømæssige problemer. Samtidig vil det være muligt i højere grad at inddrage en vurdering af de proces- og produkttekniske muligheder som grundlag for reguleringen. I forbindelse med denne vurdering vil den sagkundskab, som findes i den/de berørte branche eller brancher naturligvis blive søgt inddraget.

Det er således hensigten fortsat i videst mulige omfang at benytte mulighederne for gennem generelle reguleringer, bl.a. i medfør af bemyndigelserne i forslagens § 7, at formindske omfanget af sagsbehandling ved konkrete afgørelser efter kapitel 5. Men vejen til en sådan forenkling vil nok fremover i højere grad blive, at der i generelle regler gøres op med visse forureningsforhold, som kan knytte sig til en godkendelsespligtig virksomhed, men ikke dem alle på én gang. De forureningsforhold, for hvilke der således er fastsat generelle grænser, behøver herefter ikke at reguleres nærmere i vilkår, idet de generelle grænser uden videre kan lægges til grund. Der kan dog under ganske særlige, lokale forhold være behov for at kunne stille supplerende vilkår for afhjælpning af ulemper over for virksomhedens nære naboer, eller til beskyttelse af en særlig sårbar recipient. Det bør i så fald nærmere fremgå af den pågældende bekendtgørelse, under hvilke betingelser og i hvilket omfang en sådan skærpelse ud fra lokale hensyn kan finde sted, jf. hertil bestemmelsen i § 10, stk. 5.

Uanset at ordlyden af forslagens § 7, stk. 1, nr. 1-5 og nr. 7, er enslydende med den gældende lovs § 6, bør man dog, som nævnt i de indledende bemærkninger til kapitel 2, være opmærksom på, at bemyndigelsesbestemmelsen har fået et bredere omfang som følge af, at affaldsfrembringelsen nu også omfattes af lovens forureningsbegreb. Hertil kommer, at inddragelsen af stoffer, materialer og produkter under lovens område, jf. forslagens kapitel 7, indebærer en bredere og mere omfattende ramme for de reguleringer, som kan fastsættes efter bestemmelsen. Denne udvidelse af rammen for miljøministerens bemyndigelser skal ses på baggrund af ønsket om at fremme en mere helhedsorienteret og prioriteret forebyggende miljøindsats ud fra princippet om renere teknologi. Anvendelsen af disse hjemler skal derfor også ses i lyset af de principper, som er anført i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, under punkt 2, og på baggrund af de principper, som er anført i bemærkningerne til § 3 i forslaget, hvortil der henvises.

Bestemmelsen i § 7, stk. 1, nr. 6 og nr. 7, om adgangen til at kræve typegodkendelse af forureningsbegrænsende udstyr og måleapparatur og til at fastsætte regler om risikobetonede processer er uændret overført fra den gældende lovs § 9. Bekendtgørelse nr. 545/1988 om risikoen for større uheld i forbindelse med en række industrielle aktiviteter er udsendt med hjemmel i bestemmelsen i nr. 7.

Herudover indeholder § 7, stk. 1, to bestemmelser om anmeldelsesordninger. Den første, i nr. 8, er en erstatning og udbygning af den gældende lovs § 56 a. Formålet med denne bestemmelse er at åbne mulighed for at kræve, at virksomhederne gennemgår deres produktion for at belyse virksomhedens »råvarehusholdning«. En sådan ordning skal i første omgang medvirke til at begrænse spild og ressourceanvendelse på virksomheden. Samtidig skal ordningen ved anmeldelseskrauet virke som et informations- og kontrolredskab for tilsynsmyndigheden. Tilsvarende ordninger kendes fra udlandet, bl.a. i USA, hvor ordningen betegnes som »waste-audits«. Muligheden for at etablere en sådan ordning med anmeldelsespligt til tilsynsmyndigheden findes at være en meget væsentlig forudsætning for at sikre gennemførelsen af en renere teknologi-strategi, også på lokalt niveau.

Undersøgelser viser, at en endog meget betydelig del af den mængde affald, som frembringes på visse virksomheder, skyldes spild, som kunne begrænses ved, at virksomhederne var mere opmærksomme på og holdt bedre hus med de råstoffer og materialer, som anvendes i virksomhederne. Anmeldelsesordningen skal derfor ses som udbygning af princippet om virksomhedernes egenkontrol.

Den anden anmeldelsesregel i § 7, stk. 1, nr. 9, skal sikre, at tilsynsmyndigheden bliver varslet om midlertidige placeringer af mobile anlæg, der kan medføre forurening. Sådanne anlæg, f.eks. sandblæsningsanlæg til facadebehandling, kan ofte medføre betydelig lokal forurening, og de indgrebsmuligheder, som tilsynsmyndigheden har, kan ikke bringes i anvendelse, hvis den forenende aktivitet er ophørt, når tilsynsmyndigheden bliver opmærksom på forholdet, eventuelt efter klage. Reglen skal sikre, at tilsynsmyndigheden får en reel mulighed for at kunne kontrollere, at anvendelsen af sådanne anlæg ikke medfører væsentlige gener for omboende.

Nr. 10 i § 7, stk. 1, er tilføjet i forhold til den tidligere miljøbeskyttelseslov i forlængelse af de bemærkninger, der er knyttet til kapitel 1, § 2, og giver mulighed for efter behov at udfylde de rammer, der nu er lagt for regulering af mikroorganismer.

§ 7, stk. 1, nr. 10, giver en generel hjemmel til, at ministeren kan fastsætte regler om bioteknologisk anvendelse af mikroorganismer og udledningsbe-

grænsende foranstaltninger, når det skønnes nødvendigt af hensyn til miljø og sundhed.

Hjemlen vil blive brugt til regulering af virksomheder, der benytter mikroorganismer, som kan have en uønsket virkning på natur, miljø og sundhed, herunder mikroorganismer, som

- er sygdomsfremkaldende for mennesker, dyr og planter,
- skal/kan anvendes som mikrobiologiske bekæmpelsesmidler,
- kan overføre miljøproblematiske egenskaber, såsom toksiske stoffer, antibiotikaresistens o.l., til naturligt forekommende mikroorganismer,
- er indførte, ikke-hjemmehørende i Danmark,
- gennem deres antal kan påvirke væsentlige stof- og energiomsætningsprocesser i miljøet på en uønsket måde,
- eller i øvrigt kan have en uønsket virkning på naturen.

Herudover kan Miljøministeriet i samarbejde med den bioteknologiske industri udarbejde vejledninger om god produktionspraksis ved anvendelse af mikroorganismer.

De mikroorganismer, som indgår i biologiske rensningsanlæg, anses ikke på nuværende tidspunkt for problematiske og er derfor ikke umiddelbart tænkt omfattet af reguleringen. Den kan dog uden videre udvides til at omfatte sådanne organismer, hvis der senere skulle vise sig behov for det.

Med hensyn til udsætning af mikrobiologiske bekæmpelsesmidler henvises til lov om kemiske stoffer og produkter.

For så vidt angår genteknologisk fremstillede mikroorganismer er disse endvidere omfattet af lov nr. 288 om miljø og genteknologi af 4. juni 1986, som har til formål at sikre miljø, natur og sundhed, herunder ernæringshensyn i forbindelse med anvendelse af genteknologi.

Loven om miljø og genteknologi regulerer udledning fra forskning og produktion baseret på genteknologi, samt udsætning af genteknologisk fremstillede organismer og celler. Endvidere reguleres stoffer og produkter, der indeholder genteknologisk fremstillede organismer eller celler, og levnedsmidler m.v., der indeholder genteknologisk fremstillede organismer eller celler.

Til stk. 2

Hjemlen til at etablere en frivillig konsulentordning er ny og tænkes bl.a. anvendt som led i en øget information til industrien om mulighederne for at omlægge en virksomheds produkter og processer til renere teknologi. Konsulentordningen kunne eventuelt knyttes til den brancheanmeldeordning for for-

skellige brancher, der er etableret i henhold til den gældende § 56 a (§ 7, stk. 1, nr. 8, i dette lovforslag). En konsulentordning vil i givet fald kræve en form for autorisation af konsulenten med henblik på at sikre en faglig minimumsstandard og dermed kvalificeret rådgivning. Erfaringen viser, at mange små og mellemstore virksomheder alene støtter sig på den rådgivning om forureningsbegrænsning, som de får fra leverandører af maskiner, råvarer m.v., og at der også kan være behov for en mere uvildig rådgivning.

Til § 8

Muligheden for at etablere en miljømærkeordning for varer og produkter findes tilsvarende i § 10 a i den nyligt reviderede lov om kemiske stoffer og produkter. Lovforslagets § 8 skal derfor omfatte andre varer og produkter end de af kemikalieloven omfattede.

Formålet med en sådan ordning er at give forbrugerne en bedre mulighed for at vælge genanvendelige eller i øvrigt miljøvenlige varer og produkter fremfor andre. Samtidig vil en miljømærkeordning tilskynde producenter til at udvikle og markedsføre genanvendelige eller i øvrigt mere miljøvenlige varer og produkter.

Administrationen af ordningen tænkes placeret under samme navn, som påtænkes nedsat til at administrere den tilsvarende ordning efter lov om kemiske stoffer og produkter. De implicerede virksomheder og berørte organisationer vil blive inddraget i udformningen af ordningen.

Gebyr opkrævet for ansøgning om og brug af miljømærket skal finansiere nævnets virksomhed, tilsyn og kontrol samt den forsknings- og udredningsvirksomhed, der er nødvendig til støtte for administrationen af ordningen. Inden ordningen etableres, forudsættes der iværksat et grundigt udredningsarbejde.

Til § 9

Baggrunden for at indføre pant- eller rabatordninger er at tilskynde forbrugerne af produkter, der medfører særlig miljøbelastning og/eller lader sig genanvende, til at indsamle og aflevere disse.

Bemyndigelsen til at fastsætte ordninger for bestemte produkter og emballagetyper svarer til den gældende lov om genanvendelse og begrænsning af affalds § 9. Bemyndigelsen er dog blevet nærmere uddybet således, at der skabes mulighed for at indføre rabatsystemer. Disse systemer har samme motiverende effekt som pantordninger, idet der dog ligger et yderligere forbrugerincitament i anvendelsen af et rabatsystem. Et rabatsystem tænkes baseret på, at detailhandlere, der sælger de omfattede produkter, ved

salget modtager brugte produkter og udbetaler rabat, som refunderes.

Stk. 3 giver mulighed og fastsætter betingelserne for, at administrationen af ordningerne overlades til forhandlere og producenter af de pågældende produkter, og i medfør af stk. 4 kan der fastsættes regler om, at forhandlere og producenter, der ikke deltager i en ordning, som i øvrigt dækker en væsentlig del af markedet, skal være tilsluttet ordningen.

Til § 10

Bestemmelsen har til formål at skabe bindende rammer for nedbringelse af den samlede forurening med bestemte stoffer, produkter eller materialer. Frembringelsen af fast affald er her, som andetsteds, omfattet af foreningsbegrebet. Bestemmelsen tager altså udgangspunkt i en forudsætning om, at der skal foretages en vurdering af den samlede nationale og/eller internationale belastning af miljøet. Kun forurening, som ud fra en sådan national eller international helhedsvurdering skønnes at udgøre et væsentligt miljøproblem, omfattes af bestemmelsen. Væsentligheden af miljøproblemet kan bero på såvel de pågældende stoffers, produkters eller materialers art, som deres mængde. Forureningsproblemer, som udelukkende eller overvejende er af helt lokal karakter, falder således udenfor, hvad der kan reguleres i medfør af denne bestemmelse.

Et eksempel kunne være reguleringen af kraftværkernes udledning af svovldioxid og kvælstofoxider. Udledningen af disse stoffer fra kraftværkerne er i dag reguleret i medfør af lov nr. 215 af 5. april 1989 om begrænsning af svovldioxid og kvælstofoxider fra kraftværker, den såkaldte »kvotelov«. I forbindelse med dette lovforslag foreslås denne lov da også ophævet og erstattet af en bekendtgørelse om kvoter på kraftværksområdet, der svarer til den gældende kvotelov og bemærkningerne til lovforslaget herom. Før miljøministeren træffer afgørelse om kvoter for kraftværker, vil dette som hidtil blive forhandlet med energiministerens, Amdtsrådsforeningen og elforsyningsvirksomhederne.

Fælles for kvoteloven og bestemmelsen i § 10 er, at den bindende ramme er et reduktionsmål, som skal opfyldes. Opfyldelsen af dette reduktionsmål kan derefter aftales med den kreds af virksomheder, som anvender eller udsender de pågældende stoffer, produkter eller materialer – eller opfyldelsen kan nærmere bestemmes ved særlige regler herom.

Det er imidlertid vigtigt at understrege, at kvotering ikke er det eneste instrument, som kan bringes i anvendelse til opfyldelse af det fastsatte mål. Kvoteringer kan imidlertid i nogle tilfælde være et hensigts-

mæssigt og fleksibelt instrument til opfyldelsen af en sådan målsætning.

De midler, som kan anvendes til opfyldelse af reduktionsmålene fastsat efter stk. 1, kan aftales efter regler fastsat i medfør af § 10, stk. 2. Herunder kan der indgås aftaler om kvoter med virksomheder eller sammenslutninger af virksomheder. Men også andre måder at opfylde reduktionsmål kan aftales.

Det særlige aftalesystem efter § 10 er en nydannelse i loven. Forslaget herom hænger sammen med ønsket om at prioritere miljøkravene og om – i videst mulige omfang – at søge at gennemføre disse ud fra princippet om renere teknologi. Styring ved hjælp af enkeltafgørelser eller ved hjælp af generelle regler rettet til en række enkelte virksomheder som umiddelbart bindende krav kan være mindre hensigtsmæssig, når målet er at foretage reduktioner af den samlede forurening. Enkeltafgørelser er administrativt tunge og tidskrævende, og styringen ved hjælp af generelle regler over for en række forskellige virksomheder med indbyrdes varierende produktionsforhold m.v., vil ofte af den enkelte virksomhed blive opfattet som unødigt ufleksibel. I det hele taget må accepten og forståelsen fra virksomhedernes side over for de miljøkrav, som skal gennemføres, anses for en meget væsentlig forudsætning for at nå det ønskede mål. Det findes derfor ønskeligt, at der i loven skabes rammer for, at prioriterede miljømæssige mål også kan gennemføres ved hjælp af aftaler med en overvejende del af virksomhederne eller deres organisationer.

Det aftalesystem, som miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om efter § 10, stk. 2, tilsigter at afbalancere hensynet til på den ene side fleksibilitet og accept fra virksomhederens side og – på den anden side – hensynet til håndhævelse og kontrol med aftalens opfyldelse. Uden et system til sikring af en konsekvent opfyldelse af indgåede aftaler, vil aftaleinstrumentet næppe blive bredt accepteret i befolkningen som et troværdigt alternativ til strafsanktionerede reguleringer på miljøområdet.

Der er således behov for nærmere at kunne bestemme ansvar og kompetence for en sammenslutning af virksomheder, når denne optræder som aftalepart. Det gælder både i forhold til de enkelte virksomheder i sammenslutningen og i forhold til ministeren.

Det er naturligvis en forudsætning for indgåelsen af miljøaftaler efter § 10, stk. 2, at aftalegrundlaget, herunder de særlige regler om ansvar og kompetence, foreligger, inden aftalen indgås.

De særlige ansvars- og kompetenceregler, som kan fastsættes efter § 10, stk. 2, vil bl.a. behandle, hvem der er ansvarlig for aftalens gennemførelse og den an-

svarliges beføjelser i forhold til de af aftalen omfattede virksomheder. Der vil herunder kunne fastsættes regler om virksomhedernes pligt til at afgive oplysninger til den ansvarlige eller til ministeren.

I øvrigt kan der i reglerne efter stk. 2 fastsættes regler om betaling af bod i tilfælde af forsinkelse eller anden misligholdelse af aftalen, samt om sikkerhedsstillelse for bodens betaling.

Endelig kan det bestemmes, at spørgsmål om aftalens indhold og opfyldelse skal afgøres ved voldgift, og altså ikke ved de almindelige domstole.

Håndhævelse ved hjælp af voldgiftsavgørelser og bod må antages at være et effektivt og smidigt middel til sikring af overholdelsen af de særlige miljøaftaler.

Ministeren kan fastsætte nærmere regler om voldgiftsrettens sammensætning, herunder om betaling for voldgiftsrettens virke. Det forudsættes, at voldgiftsrettens formand skal være en højesterets- eller landsdommer.

Da de særlige miljøaftaler på en række punkter vil have samme funktion som regler eller afgørelser efter loven, findes det rigtigst, at aftalens bestemmelser om gennemførelsen af forureningsbegrænsningen skal forhandles med de samme myndigheder og organisationer, som regler efter loven skal forhandles med, jf. § 11, inden aftalen iværksættes. Dette følger af § 10, stk. 3. I denne forbindelse er det naturligt, at de kommunale organisationer inddrages af hensyn til de kommunale myndigheds opgaver som tilsyns- og recipientmyndighed. Jf. hertil den særlige bestemmelse i § 10, stk. 5, om disse myndigheds muligheder for at skærpe kravene i aftalen eller reglerne, som er omtalt nedenfor.

Er der indgået aftale med virksomheder eller sammenslutninger af virksomheder, som repræsenterer en væsentlig del af anvendelsen af eller forureningen med de pågældende produkter, stoffer eller materialer, kan ministeren efter § 10, stk. 4, fastsætte tilsvarende krav om begrænsning af anvendelse eller forurening over for virksomheder, som ikke er omfattet af aftalen. Sådanne krav, som i øvrigt ofte i forvejen ville kunne fastsættes med hjemmel i lovens § 7 eller § 50, vil blive udformet i generelle regler som umiddelbart bindende krav rettet til den enkelte virksomhed.

Sigtet med den særlige regel i § 10, stk. 4, er at sikre, at en virksomhed ikke ved at undlade at tiltræde den særlige miljøaftale, som er indgået med den væsentlige del af den pågældende branche, kan blive gunstigere stillet end de virksomheder, som har indgået aftalen. Af praktiske grunde kan retlige krav rettet til den enkelte virksomhed ikke udformes på samme måde som krav rettet til en sammenslutning af virksomheder i medfør af aftalen. Ved »tilsvarende krav« skal altså forstås krav, som tilsigter at opnå samme

reduktion, som er fastsat i aftalen, bortset fra det spillerum, som ligger i, at en sammenslutning af virksomheder for at opfylde reduktionsmålet under ét ikke nødvendigvis skal opfylde med samme andel for alle virksomheder.

For at virksomheder, som står uden for en indgået miljøaftale, heller ikke ved en eventuel manglende opfyldelse af kravene i regler efter § 10, stk. 4, skal stilles gunstigere end de virksomheder, som er omfattet af miljøaftalens bodssystem, er der i § 107, stk. 1, nr. 3, fastsat særlige regler om udmålingen af bøder i denne situation. Der henvises til bemærkningerne til § 107.

Ministeren kan efter § 10, stk. 5, bestemme, at aftaler eller regler efter stk. 2 og 4, ændrer gældende regler efter loven eller afgørelser truffet i henhold til loven. Det gælder f.eks. meddelte kapitel 5-godkendelser.

Det bemærkes, at bestemmelser i aftaler eller regler efter § 10 kun fortrænger eller ændrer gældende regler eller afgørelser i det omfang, dette udtrykkelig fremgår af aftalen eller reglerne. F.eks. kan der være tale om, at visse vilkår i gældende kapitel 5-godkendelser erstattes af miljøaftalens bestemmelser, mens resten af kapitel 5-godkendelsen opretholdes.

Som nævnt tilsigter reglerne i § 10 at tilvejebringe en begrænsning af den samlede forurening på et eller andet område. En sådan generel reduktion vil ofte, men ikke altid, samtidig løse de lokale miljøproblemer. Der kan derfor være behov for, at det i aftalen – eller i reglerne efter stk. 5 – nærmere angives, under hvilke betingelser og i hvilket omfang de fastsatte krav kan skærpes af den lokale tilsynsmyndighed for at modvirke lokale gener eller uacceptabel belastning af en særlig sårbar recipient. Ifølge § 10, stk. 5, skal miljøaftalen – eller reglerne efter stk. 4 – altid angive betingelserne herfor.

Til § 11

Bestemmelsen fastslår i overensstemmelse med den hidtidige praksis, at udnyttelse af lovens bemyndigelser forudgående skal drøftes med de berørte erhvervs- og miljøorganisationer, de kommunale organisationer og andre berørte statslige myndigheder, herunder arbejdsministeren.

Med den særlige omtale af arbejdsministeren understreges, at der på en række områder kan være nær sammenhæng mellem de regler, miljøministeren kan fastsætte efter lovforslaget og forhold, som er reguleret eller vil kunne reguleres i medfør af arbejdsmiljøloven. Der tænkes f.eks. på regler om renere teknologi og om affaldshåndtering. På områder med en sådan sammenhæng må der sikres den fornødne samordning mellem de to regelsæt. Lovforslaget tilsigter i

øvrigt ikke nogen ændring af den bestående ansvarsfordeling mellem arbejdsmiljø- og miljømyndigheder, hvorefter reguleringen af forhold, der vedrører sikkerhed og sundhed for ansatte eller andre, der er omfattet af arbejdsmiljøloven, fortsat skal ske efter arbejdsmiljølovens regler.

Til § 12

Bestemmelsen i stk. 1 svarer til den gældende § 6 stk. 2.

Stk. 2 indeholder som noget nyt en bemyndigelse for miljøministeren til efter forhandling med landbrugsministeren at fastsætte regler om den dyrkningsmæssige anvendelse af jord, der har været udsat for forurening. Bestemmelsen kan eventuelt blive relevant i forbindelse med anvendelse af slam til jordbrugsformål. Tungmetabelastningen af et areal kan som følge af kraftig slamanvendelse have nået et så kritisk niveau, at fortsat dyrkningsmæssig anvendelse bør begrænses.

Til § 13

Bestemmelsen svarer til den gældende § 7.

Bestemmelsen blev indsat i miljøbeskyttelsesloven ved den ændring af loven, der skete i 1987 for at skabe hjemmel til at gennemføre de forbedringer af grundvandet og vandområderne, som vandmiljøplanen indebærer. Forudsætningen for at gennemføre vandmiljøplanen var, at der kunne gribes ind i godkendelser efter kapitel 5 og stilles skærpede krav om udledning af spildevand.

Efter § 13 kan der fastsættes regler om ændring af afgørelser i særlige tilfælde, når det er nødvendigt for at formindske forureningen af luft, vand og jord. Bestemmelsen giver dermed f.eks. mulighed for at fastsætte regler, der medfører indgreb i godkendelser efter kapitel 5 i miljøbeskyttelsesloven, som det skete ved udsendelse af bekendtgørelse nr. 784 af 10. december 1987 om begrænsning af udledningen af kvælstof og fosfor til vandløb, søer og havet med spildevand fra industrielle virksomheder m.v. Bestemmelsen tænkes i øvrigt kun anvendt, når den almene forureningstilstand på et bestemt område er så alvorlig, at der er behov for at pålægge private og offentlige virksomheder at udføre særlige foranstaltninger for at nedbringe forureningen.

Til § 14

Bestemmelsen svarer til den gældende § 8.

Efter bemyndigelsen kan der fastsættes vejledende eller bindende imissionsnormer, dvs. normer for den maksimalt tilladelige koncentration af forurenende

stoffer i omgivelserne. I medfør af stk. 2 er der f.eks. fastsat bindende grænseværdier for luftens indhold af svovldioxid og svævestøv i bekendtgørelse nr. 836 af 10. december 1986.

Til § 15

Bestemmelsen svarer til den gældende § 10.

Til § 16

Bestemmelsen er sprogligt moderniseret, men svarer i øvrigt til den gældende § 4. Som hidtil vil bemyndigelsen kun blive anvendt overfor væsentlige ulemper.

Til § 17

Bestemmelsen svarer trods forkortelsen af ordlyden til den nuværende § 4 a.

Til § 18

Bestemmelsen svarer til gældende lov § 5.

Til kapitel 3

Dette kapitel omfatter de gældende regler om beskyttelse af grundvandsinteresser i miljøbeskyttelseslovens kapitel 3.

Der er overvejende foretaget sammenskrivninger og redaktionelle ændringer af de gældende regler, idet det dog som noget nyt foreslås, at også jorden bliver omfattet af beskyttelsen. Der foreslås endvidere afskæring af klageadgang i en række bestemmelser.

Til §§ 19 og 20

Bestemmelserne svarer til de gældende regler i miljøbeskyttelseslovens § 11 og regler fastsat i medfør heraf i bekendtgørelse om husdyrgødning og ensilage. Som noget nyt foreslås det dog, at også jorden bliver omfattet af beskyttelsen. Der er ikke hermed tilstøttet ændringer i gældende ret i relation til landbrugs almindelige spredning af sædvanlige gødningsstoffer på jorden. Udspreddning af sædvanlige gødningsstoffer, bortset som hidtil fra slam, er således fortsat ikke omfattet af bestemmelserne i § 19. Ligeledes er der ikke tilstøttet en udvidelse af lovens anvendelsesområde til at omfatte injektion af væsker i dybe lag i undergrunden ved efterforsknings- og produktionsboringer efter olie m.v. Disse boringer reguleres fortsat efter reglerne i undergrundsloven.

Efter de gældende regler meddeles tilladelser af miljøministeren. Ministerens beføjelse er imidlertid ved delegation blevet fordelt på kommunalbestyrel-

ser, amtsråd og miljøministeren. Langt hovedparten af afgørelserne træffes imidlertid i praksis af de kommunale råd. I overensstemmelse med ønsket om at videreføre decentraliseringen er det fundet hensigtsmæssigt i overensstemmelse med den praktiske hovedregel i loven at bestemme, at tilladelser skal meddeles af kommunalbestyrelsen eller amtsrådet efter regler, der fastsættes af miljøministeren.

Det foreslås endvidere, at ministeren tillægges hjemmel til at fastsætte regler om, at de kommunale råds afgørelser efter § 19 i visse tilfælde ikke skal kunne påklages.

Til § 21

Bestemmelsen skal sikre, at myndighederne så hurtigt som muligt får information om en forurening og hermed kan vurdere, om der er grundlag for indgreb. Det forudsættes, at der er tale om en forurening, der må antages at medføre risiko for skader på miljøet eller risiko for den menneskelige sundhed.

Til § 22-26

Bestemmelserne svarer med visse redaktionelle ændringer til de gældende regler i §§ 12, 13, stk. 1, 2 og 4, § 14, stk. 1, § 15, stk. 1 og 3, samt § 16.

Til kapitel 4

I dette kapitel er optaget regler om beskyttelse af overfladevand. De gældende bestemmelser om forbud imod at tilføre vandløb, søer eller havet stoffer, der kan forurene vandet, er opretholdt. Beskyttelsen imod forurening af de nævnte vande er efter forslaget udvidet til at omfatte påvirkning af sådanne stoffer, der allerede er aflejret på bunden af vandløb, søer eller havet.

I overensstemmelse med gældende bestemmelser i miljøbeskyttelsesloven er kompetencen til at meddele tilladelse til spildevandsudledning, bortset fra udledning fra mindre anlæg, henlagt til amtsrådene. Den administrativt fastlagte ordning, hvorefter kommunalbestyrelserne meddeler tilladelse til separat udledning fra mindre spildevandsanlæg samt tilladelse til tilslutning af spildevand til offentlige spildevandsanlæg, foreslås fastsat i loven. I overensstemmelse med hovedsigtet med lovforslaget begrænses klageadgangen, idet muligheden for klage over udledningstilladelser samt over afgørelser om indgreb overfor udledninger fra mindre anlæg foreslås ophævet.

Den kommunale spildevandsplanlægning foreslås, som nævnt i de almindelige bemærkninger ovenfor, i

overensstemmelse med Lotz III-udvalgets anbefaling, opretholdt i forenklet form.

I overensstemmelse med den øvrige del af lovforslaget har man henskuet en række spørgsmål af mere teknisk karakter til regulering ved bekendtgørelser.

Det kan endvidere nævnes, at reglerne om ekspropriation til spildevandsanlæg samt reglerne om tilsyn og kontrol er overført til lovforslagets særlige kapitler herom.

Til § 27

Forslaget indeholder et generelt forbud mod at tilføre forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet. Bestemmelserne i forslagens stk. 1 er, bortset fra en sproglig modernisering, der ikke tilsigter nogen realitetsændring, i overensstemmelse med gældende bestemmelser i § 17, stk. 1, i miljøbeskyttelsesloven.

Bestemmelsen i forslagens stk. 2 er ny. Efter bestemmelsen er det forbudt at påvirke forurenende stoffer, der er aflejrede i vandløb, søer eller havet, hvis dette kan medføre en forurening af vandet. Enhver mekanisk påvirkning af forurenende stoffer, f.eks. opgravning, optagning af slam og spuling, er efter bestemmelsen forbudt uden amtsrådets forudgående tilladelse. Forslaget er udarbejdet, fordi der har vist sig et behov for at få præciseret, at omlejring og flytning af forurenende stoffer, som i den aflejrede form har begrænset miljømæssig virkning, kan have uønskede miljømæssige effekter både inden for aflejringsområdet og i de tilgrænsende vandområder. Eksempelvis vil aflejrede iltforbrugende stoffer ved gravearbejder påny kunne have stærkt iltvind til følge. Endvidere kan aflejringerne efter en påvirkning bundfældes igen på andre lokaliteter, som er miljømæssigt sårbare. På tilsvarende måde er der risiko for, at tungmetaller og andre miljøfremmede stoffer i aflejringerne bliver spredt på ukendt og uacceptabel måde. Det tilsigtes dog ikke med forslaget at regulere sejladsen i forurenede havnebassiner.

Til § 28

Efter forslaget er kompetencen til at meddele tilladelse til spildevandsudledning til vandløb, søer eller havet henlagt til amtsrådet. Forslaget er i overensstemmelse med gældende bestemmelser i § 18 i miljøbeskyttelsesloven.

Miljøministeren er efter de gældende bestemmelser bemyndiget til i visse tilfælde at henlægge kompetencen til at tillade spildevandsudledning til kommunalbestyrelsen. Denne bemyndigelse er udnyttet i to grupper af tilfælde. Kommunalbestyrelsen er således tillagt kompetencen til at meddele tilladelse til, at private spildevandsproducenter tilslutter spildevand til

offentlige spildevandsanlæg, dvs. kommunalt drevne anlæg. Denne ordning foreslås lovfæstet med bestemmelsen i forslaget st. 3. Det er forudsat med bestemmelsen, at kommunalbestyrelsen ved meddelelse af tilslutningstilladelse holder sig inden for rammerne af den af amtsrådet meddelte udledningstilladelse for det kommunale anlæg. Det samme gælder, når kommunalbestyrelsen efter bestemmelsen meddeler tilladelse til tilslutning af spildevand på den kommunale udløbsledning, dvs. udenfor det kommunale rensningsanlæg. Spildevandsproducenter må i dette tilfælde selv rense spildevandet, så vilkårene for den kommunale udledningstilladelse kan overholdes. Efter forslaget kan kommunalbestyrelsens afgørelser om tilslutning af spildevand til offentlige spildevandsanlæg ikke påklages til anden administrativ myndighed, når tilslutningen omfatter udledning fra anlæg med en kapacitet på 30 personækvivalenter eller derunder (stk. 4).

Den anden gruppe af tilfælde, hvor bemyndigelsen efter gældende bestemmelser er udnyttet til at henlægge beføjelsen til kommunalbestyrelsen, omfatter enkeltudledninger af husspildevand fra anlæg på indtil 30 personækvivalenter (PE). Denne ordning foreslås lovfæstet, jf. stk. 2, og kommunalbestyrelsens beføjelse ændret til også at omfatte processpildevand.

Det bemærkes, at en personækvivalent i forslaget er et mål for den forurening med spildevand, som 1 person giver anledning til.

Til § 29

De bemyndigelser der er tillagt ministeren efter forslaget til § 28 svarer til de bemyndigelser, der er tillagt ministeren efter gældende bestemmelser i miljøbeskyttelsesloven.

Til § 30

Forslagets stk. 1, 1. pkt. svarer til gældende bestemmelser i § 25 i miljøbeskyttelsesloven, dvs. at indgrebskriterierne er de samme som hidtil. Bestemmelsen finder anvendelse på såvel udledninger til offentlige spildevandsanlæg som på særskilte udledninger direkte til vandløb, søer eller havet. Med hensyn til særskilte spildevandsudledninger fra listevirksomheder, jf. kapitel 5, skal disse dog godkendes efter reglerne i kapitel 5 og omfattes af de indgrebsmuligheder, der findes i kapitel 5. Med den foreslåede bestemmelse i stk. 1, 2. pkt., er det præciseret, at amtsrådet ligeledes kan ændre vilkårene i tidligere meddelte udledningstilladelser, hvis de tidligere fastsatte vilkår må anses for utilstrækkelige eller uhensigtsmæssige. Beføjelsen kan tænkes anvendt i situationer, hvor en

spildevandsudledning isoleret betragtet ikke medfører miljømæssigt uforsvarlige forhold, men hvor en ændring af vilkårene er nødvendig for at skabe plads i recipienten for at imødekomme anden berettiget ansøgning om spildevandsudledning i afstrømningsområdet.

Kommunalbestyrelsen er efter forslaget tillagt tilsvarende beføjelser overfor anlæg med en kapacitet på 30 PE eller derunder samt overfor spildevandsproducenter, der er tilsluttet et offentligt spildevandsanlæg. Kommunalbestyrelsens afgørelser vedrørende anlæg med en kapacitet på under 30 PE kan heller ikke påklages.

Til § 31

Med forslaget lovfæstes den efter gældende bestemmelse administrativt fastlagte ordning, hvorefter amtsrådet er beføjet til at træffe afgørelse i tilfælde af uenighed mellem kommunalbestyrelser om udførelse af og fordeling af udgifter til fælleskommunale spildevandsanlæg. Amtsrådets afgørelser kan efter forslaget ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Til § 32

Med forslaget opretholdes kommunalbestyrelsens forpligtelse til at udarbejde en samlet plan for udbygning af spildevandsanlæg i kommunen.

Reglerne for tilvejebringelse af planen er forenklet. Amtsrådets forpligtelse til at påse, at planen er i overensstemmelse med den overordnede planlægning for vandkvaliteten, foreslås således ophævet.

Bemyndigelserne i stk. 4 til ministeren svarer til de bemyndigelser, der tillagt ministeren efter gældende bestemmelser i miljøbeskyttelsesloven.

Til kapitel 5

De afgørende nyheder i kapitel 5 er også omtalt i de almindelige bemærkninger i afsnittene vedrørende særligt forurenende virksomheder og om renere teknologi samt i bemærkningerne til § 40, hvortil der henvises. En af nyhederne er den planlagte reduktion af listen over virksomhed, der er omfattet af godkendelsesordningen i kapitel 5.

Som led i Miljøministeriets løbende prioritering af opgaverne på miljøområder forbereder ministeriet en ny bekendtgørelse om godkendelse af særligt forurenende virksomheder, hvorpå listen over særligt forurenende virksomheder vil blive reduceret væsentligt.

Formålet med revisionen er primært at fjerne sådanne typer og/eller størrelser af virksomheder og

anlæg, som i dag næppe kan betragtes som særligt forurenende eller som er af mindre miljømæssig, ikke landsdækkende betydning.

Den gældende liste omfatter ca. 25.000 virksomheder.

Miljøministeriet vil tilstræbe, at listen reduceres med ca. 33-50 pct.

Som udgangspunkt for listereduktionen vil det blive lagt til grund, at følgende virksomheder kan udgå:

- Virksomheder, hvis forureningsforhold i det store og hele er reguleret i bekendtgørelser (f.eks. er husdyrhold reguleret af husdyrgødningsbekendtgørelsen),
- virksomheder, hvis væsentligste forureningsproblem er spildevand, da dette forureningsproblem under alle omstændigheder vil blive reguleret gennem vilkår i spildevandstilladelser,
- virksomheder, hvis væsentligste forureningsproblem er støj, da der er tale om et lokalt forureningsproblem, som kan løses ved påbud eller forbud, der støtter sig på den af Miljøstyrelsen udsendte støjvejledning.
- Desuden kan virksomheder, hvis forurening forekommer som en luftforurening, der kan forventes reguleret ved at fastsætte krav om, at afkastet fra virksomheder skal ske i en bestemt skorstenshøjde, ligeledes udgå.

Forslaget til ny liste over særligt forurenende virksomheder vil i øvrigt blive forhandlet nærmere med de berørte interesseorganisationer.

Revisionen vil medføre, at et antal godkendelses-sager bortfalder.

For at skabe større overskuelighed samles reglerne om virksomhedernes forurening i dette lovforslags kapitel 5, der herefter omfatter både listevirksomheder og virksomheder, der ikke er på listen. Sidstnævnte reguleres af bestemmelserne i § 41.

De virksomheder, der fjernes fra listen, vil fremtidig stort set blive reguleret på tilsvarende måde som de virksomheder, der hidtil har været omfattet af miljøbeskyttelsesreglementet, kapitlerne 10-11, om ulemper fra erhvervsvirksomheder m.v.

Det vil sige, at virksomhederne ikke skal ansøge om miljøgodkendelse inden etablering eller ved udvidelser og ændringer, der indebærer forøget forurening.

Kommunen kan meddele påbud overfor en virksomhed, hvis den medfører væsentlig forurening. Som noget nyt kan der desuden meddeles påbud, hvis virksomheden medfører væsentlig mere forurening, herunder affaldsfrembringelse, end der ville forekomme ved anvendelsen af mindst forurenende teknologi eller bedst mulige rensning, samt gives påbud overfor anlæg eller aktiviteter, som skønnes at

indebære en nærliggende risiko for forurening, jf. bemærkningerne til § 40.

Den nye bekendtgørelse om godkendelse af særligt forurenende virksomhed skal bl.a. indeholde overgangsregler for de virksomheder, der tages ud af listen. Overgangsreglerne skal bl.a. fastsætte regler om, hvorledes verserende sager om godkendelse, påbud og forbud skal behandles, samt regler om virkningen af allerede meddelte godkendelser til virksomheder, der ikke fremtidig er optaget på listen.

Til § 33

I den gældende lov er listen over særligt forurenende virksomheder m.v. optaget som bilag til loven. Listen er imidlertid blevet ændret administrativt mange gange: sidste større ændring skete ved udsendelse af bekendtgørelse nr. 783 af 21. november 1986 om godkendelse af særligt forurenende virksomheder m.v. (»godkendelsesbekendtgørelsen«). I konsekvens heraf foreslås det i § 33, stk. 1, at listen fremtidig ikke skal optages som bilag til loven, men alene som bilag til godkendelsesbekendtgørelsen.

Den gældende godkendelsesbekendtgørelse vil blive ændret, således at en ny og reduceret liste over særligt forurenende virksomheder m.v. kan træde i kraft samtidig med den nye lov om miljøbeskyttelse.

Med hensyn til etablering af listevirksomhed bygger godkendelsesordningen i stk. 2 fortsat på det princip, at etablering først kan ske, når der er givet godkendelse. Dog er der i stk. 3 foreslået en lempelse, således at den godkendende myndighed kan tillade, at bygge- og anlægsarbejder påbegyndes inden godkendelse, hvis virksomheden anlægges i overensstemmelse med en lokalplan eller byplanvedtægt. Det forudsættes, at området ikke faktisk udnyttes på en måde, der indebærer, at virksomheden ikke kan etableres på stedet uden at give anledning til væsentlige gener. Ligeledes forudsættes det, at benyttelsen af tilgrænsende områder ikke stiller sig i vejen for lokaliseringen af virksomheden.

Godkendelse gives efterfølgende. Hvis virksomheden vælger at påbegynde bygge- og anlægsarbejder inden godkendelse, sker byggeriet på eget ansvar, idet virksomheden som følge af godkendelsens vilkår kan blive nødt til at foretage bygningmæssige ændringer eller nedrivning efterfølgende.

Til § 34

Bestemmelsen om godkendelsens indhold er overført fra den gældende miljøbeskyttelseslov. I § 34, stk. 3, er der indsat en bestemmelse om, at afgørelser om afslag på godkendelse, der er begrundet i, at lokaliseringen vil stride imod planlægningen af området, ik-

ke skal kunne påklages til højere administrativ myndighed. Grunden til at det foreslås, at disse afgørelser skal være endelige, er, at det ikke skønnes rimeligt at bruge ressourcer på behandling af klagesager, når det er åbenbart, at virksomheden ikke bør placere sig det pågældende sted.

Til § 35

Bestemmelsen indeholder samme bemyndigelse til at fastsætte regler om godkendelse, som findes i den gældende miljøbeskyttelseslov.

Som hidtil skal godkendelsesmyndigheden som grundlag for godkendelsesbehandlingen foretage en helhedsvurdering af virksomhedens forureningsforhold, således som de kan kræves oplyst af virksomheden.

Ved vurderingen skal godkendelsesmyndigheden tage stilling til, om der foreligger muligheder for forureningsbegrænsning, bl.a. gennem renere teknologi. Til brug for denne vurdering skal virksomhederne som hidtil give oplysninger om det valgte projekts forhold til de på området eksisterende, alternative teknologier. Godkendelsesbehandlingen skal endvidere ske på baggrund af de retningsgivende vejledninger, udsendt af Miljøstyrelsen. Ved udarbejdelsen af disse vejledninger vil der blive taget højde for, at forureningsbegrebet udvides til også at omfatte affaldsfrembringelse, ligesom der i denne forbindelse vil ske en vurdering af muligheden for at anvende renere teknologi på forskellige områder.

Til § 36

Bestemmelsen åbner mulighed for, at virksomheder, som er omfattet af en samlet godkendelse (dvs. hvor det eller de relevante godkendelsespligtige anlæg som helhed er godkendt), i et vist omfang kan gennemføre ændringer i drift og indretning eller produktionsmæssige udvidelser uden godkendelse heraf.

En sådan samlet godkendelse er ensbetydende med, at der er fastlagt en samlet ramme for de forureninger, som kan udsendes fra virksomheden og for fordelingen heraf i omgivelserne.

Efter den gældende lov kan der meddeles miljøgodkendelser, som forudsætter fremtidige produktionsændringer, men denne mulighed udnyttes ikke i særlig grad. Miljøgodkendelsen udformes ofte så specifikt, at selv mindre ændringer ikke kan gennemføres uden ny godkendelse. Loven har desuden været praktiseret forskelligt af virksomheder og godkendelsesmyndigheder. Nogle steder har man således krævet godkendelse af en ændring på virksomheden, som medførte en øget forureningsmængde, også selv

om virksomheden indrettede sin rensning på en sådan måde, at udslippet til omgivelserne ikke blev øget. Andre steder har det været praksis, at ændringer, som efter rensning ikke medførte forøget emission til omgivelserne, ikke krævede ny godkendelse.

Formålet med § 36 er at få afskaffet den eksisterende uklarhed på området og gøre opmærksom på den mulighed, der er for at udforme godkendelse på en måde, der muliggør fremtidige udvidelser og ændringer, uden at der skal udarbejdes nye godkendelser.

Efter lovforslaget kan en virksomhed, der har en »rammegodkendelse«, uden godkendelse gennemføre sådanne ændringer og udvidelser, som igennem ændret rensning eller renere teknologi og lignende kan foretages, uden at virksomhedens udslip af forurening og fordelingen heraf ændres. Herved bortfalder en række godkendelsessager af ringe miljømæssig betydning, og virksomhederne opnår en tilsvarende større fleksibilitet.

Ved udarbejdelse af rammegodkendelser må godkendelsesmyndigheden naturligvis sikre, at godkendelser ikke bliver så »brede«, at det er miljømæssigt uforsvarligt.

Af hensyn til muligheden for at videreføre det effektive tilsyn med virksomheden kræves det, at virksomheden indgiver en anmeldelse af ændringen/udvidelsen. Dette giver myndigheden mulighed for at tage stilling til, om man i sager, hvor der indgår et element af skøn, f.eks. fordi en råvare erstattes af en anden med en let ændret kemisk sammensætning, er enig med virksomheden i, at ændringen holdes inden for rammen. Når virksomhedens retsbeskyttelsesperiode er udløbet, jf. § 40, stk. 4 eller stk. 5, bør godkendelsesmyndigheden ved modtagelse af en anmeldelse efter § 36 vurdere, om der er behov for at ændre vilkårene i godkendelsen.

Principperne for den praktiske gennemførelse af rammegodkendelse og ændringer indenfor disse vil blive nærmere beskrevet i en vejledning.

Til § 37

Bestemmelsen svarer til bestemmelsen om frivillig godkendelse i § 37 i den gældende miljøbeskyttelseslov.

Til § 38

Bestående virksomheder, der ikke har en samlet godkendelse, pålægges pligt til at indsende en ansøgning herom til godkendelsesmyndigheden indenfor en frist, der fastsættes af miljøministeren. Miljøministeren kan fastsætte forskellige frister for de enkelte virksomhedstyper for at sikre en praktisk realistisk behandling af ansøgningerne. Fristerne vil blive fast-

lagt efter forhandling med de berørte organisationer og ministerier. For elværkernes vedkommende vil fristen bl.a. blive fastlagt i lyset af, hvornår nogle af disse på grund af andre omstændigheder ventes skrottet. Tidsfristen for indsendelse af godkendelsesansøgninger for gamle lossepladser uden en samlet godkendelse, der svarer til dagens standard, vil blive fastsat under hensyn til den regulering, der følger af folketingets revision af lov om kemikalieaffaldsdepoter.

Det er hensigten, at godkendelsesmyndigheden på baggrund af ansøgningen skal foretage en gennemgang af virksomhedens forhold, der svarer til en godkendelsesbehandling.

Ca. 50 pct. af de virksomheder, der er på listen i dag, – såvel i de tungere som i de lettere kategorier, – har samlede eller delvise godkendelser.

Under forudsætning af, at der gennemføres den foreslåede reduktion af listen over særligt forurenende virksomheder, skønnes det, at under 5.000 bestående virksomheder skal undergives godkendelsesbehandling.

På baggrund af gennemgangen af virksomhedens forhold kan den godkendende myndighed vurdere, om der bør meddeles godkendelse, påbud eller forbud.

Fordelen ved godkendelsesordningen er, at der bliver foretaget en samlet gennemgang og regulering af virksomhedens forureningsforhold, uanset om dette sker via en godkendelse eller ved påbud eller forbud eller eventuelt blot ved en registrering af oplysninger om virksomheden.

Godkendelsesbehandlingen kan i ekstreme tilfælde resultere i, at der nedlægges forbud mod den videre drift af hele virksomheden eller dele af en virksomhed, hvis det skønnes, at det ikke vil være muligt at nedbringe forureningen fra virksomheden til et acceptabelt niveau.

Til § 39

Bestemmelsen om godkendelseskompetence er overført fra den gældende miljøbeskyttelseslov.

Til § 40

Bestemmelsen om muligheden for at meddele påbud eller forbud over for en listevirksomhed, findes i den gældende miljøbeskyttelseslovs § 44.

For så vidt angår ikke-godkendte listevirksomheder er den nugældende regel ændret på væsentlige punkter. For det første er der åbnet mulighed for at stille krav om nedbringelse af virksomhedens frembringelse af affald, hvis der ved anvendelse af renere teknologi er mulighed for at begrænse affaldsmængden væsentligt. Det samme gælder, hvis man ved an-

vendelse af renere teknologi kan foretage en væsentlig begrænsning af problemerne i forbindelse med affaldshåndteringen, f.eks. derved, at affaldsproduktet gøres mere ufarligt eller uproblematisk.

Som det i øvrigt efter lovforslaget gælder for godkendelsesordningen – og loven som helhed – betragtes frembringelsen af fast affald således nu som en forurening på linie med udsendelsen af stoffer til luften, jorden og vandet.

For så vidt er ændringen af den gældende bestemmelse i § 44 at betragte som en konsekvensændring ud fra dette udvidede forureningsbegreb. Hertil kommer imidlertid, at der til den hidtil gældende væsentlighedsvurdering knyttes et kriterium om, hvad der er muligt »ved anvendelse af mindst forurenende teknologi eller bedst mulige rensning«.

Ved indførelsen af dette kriterium knyttet til, hvad der er teknologisk muligt, understreges det forureningsbegrænsningsprincip, som er indeholdt i lovforslagets § 3. Herved fremhæves, at det forureningsniveau, som på et givet tidspunkt kan accepteres, kan ændre sig i lyset af forbedrede muligheder for en renere produktion eller forbedret rensningsteknologi. Væsentlighedsvurderingen i den gældende § 44 er vel i praksis også ofte blevet anvendt på denne måde, idet der i den gældende § 3, stk. 3, er indeholdt et tilsvarende forureningsbegrænsningsprincip: »Den, der udøver eller vil påbegynde (forurenende) virksomhed, skal træffe de til forebyggelse og imødegåelse af forureningen nødvendige foranstaltninger og tilrettelægge virksomhedens drift på en sådan måde, at virksomheden i mindst muligt omfang giver anledning til forurening«.

Den ændrede formulering af indgrebsbestemmelsen i kapitel 5 må på denne baggrund ses som en præcisering af rammerne for vurderingen af, hvornår et indgreb med påbud er påkrævet, snarere end som en principiel ændring.

Retningsgivende for vurdering af, hvornår og under hvilke betingelser et påbud om forureningsbegrænsning bør meddeles, vil således i første række være de vejledninger, som Miljøstyrelsen udsender. Ved udarbejdelsen af disse vil der fremover for det første blive taget højde for forureningsbegrebets udvidelse til også at omfatte frembringelse af fast affald, for det andet – men i samme forbindelse – blive taget højde for muligheder for mindre forurenende produktionsmetoder, foruden mulighederne for forureningsbegrænsning ved rensning.

Det forventes således ikke, at de kommunale tilsynsmyndigheder uden videre skal omlægge grundlaget for vurderingen af, om et indgreb er påkrævet. Dette grundlag vil som hidtil i videst muligt omfang blive tilvejebragt ved retningsgivende vejledninger

fra Miljøstyrelsen, men i takt med at grundlaget for disse vejledninger udvides og ændres til i højere grad at inddrage vurderinger af, hvad der er opnåeligt ved anvendelsen af mindre forurenende produktionsmetoder, vil det naturligtvis også stille krav til tilpasninger og omlægninger af den kommunale tilsynsindsats.

Det bør i den forbindelse fremhæves, at kriteriet om, at virksomheden ikke må »medføre væsentlig mere forurening, end der ville forekomme ved anvendelse ved mindst forurenende teknologi«, ikke alene går på virksomhedens teknologi i snæver forstand, dvs. processerne og de tekniske anlæg, men også produktionsgangen, driftsforholdene og vedligeholdelsen af anlæggene.

Undersøgelser foretaget i Københavns kommune har således vist, at der er endog meget store forskelle med hensyn til spild og affaldsfrembringelse på forskellige virksomheder, som med hensyn til processer, råvarer, produktionsmængde og produktionsanlæg er sammenlignelige. En væsentlig side af, hvad der skal forstås ved »mindst forurenende teknologi« er således det, man kunne kalde »god råvare-husholdning«, hvilket indbefatter driftsrutiner, som i videst mulige omfang begrænser spild og affaldsproduktion med den givne teknologi i snæver forstand.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger, pkt. 2, vil krav om forureningsbegrænsning ud fra en renere teknologi-betragtning ikke blive fastsat som påbud om anvendelse af en nærmere bestemt renere teknologi. Kravet vil blive udmøntet som et krav om begrænsning af forureningen, herunder frembringelsen af affald, eller som et krav om begrænsning af nærmere bestemte råvarer, stoffer eller materialer, når det har vist sig muligt at foretage denne begrænsning ud fra en tilgængelig, renere teknologi. Herefter er det op til virksomhederne selv at vurdere, hvorledes man teknologisk vil opfylde disse ændrede krav.

Endvidere er påbudsbestemmelsen i § 40 udvidet i forhold til den gældende lovs § 44 derved, at påbud nu også skal kunne meddeles overfor anlæg eller aktiviteter, som skønnes at indebære en nærliggende risiko for væsentlig forurening. Betingelserne for anvendelsen af en sådan indgrebsmulighed er ikke nødvendigvis sammenfaldende med betingelserne for indgreb ud fra rene nødretssynspunkter. Også mindre kvalificerede fare- eller risikosituationer må kunne begrunde et påbud efter § 40. Tilsvarende gælder, at faren eller risikoen ikke behøver at være overhængende, men blot nærliggende. Derimod falder fjernere liggende, eller blot hypotetiske faremuligheder uden for reglens anvendelsesområde.

Ovennævnte synspunkter og principper gælder og-

så ved anvendelsen af den tilsvarende bestemmelse i lovforslagets § 41.

Til § 41

Bestemmelsen om muligheden for at gribe ind overfor forurening fra virksomhed, der ikke er på listen over særligt forurenende virksomhed, er overført fra kapitlerne 10 og 11 i bekendtgørelse af reglement om miljøbeskyttelse. Ved at samle reglerne om virksomhedernes forurening i loven opnås større overskuelighed. Indgrebsmulighederne er udformet i overensstemmelse med de skærpede bestemmelser i lovforslagets § 40, stk. 1-3, om indgreb overfor ikke-godkendte listevirksomheder under henvisning til mulighederne for at anvende mindst forurenende teknologi eller bedst mulige rensning.

Kommunalbestyrelsens afgørelser om påbud og forbud kan indbringes for miljøministeren.

En række af de erhvervsvirksomheder, der omfattes af stk. 1 og 2, har hidtil stået på listen over særligt forurenende virksomheder. Det er foreslået, at virksomhederne udgår af listen, da de ikke anses for at være særligt forurenende. Det bemærkes, at erhvervsvirksomheder omfattes såvel af private som offentlige virksomheder.

Miljøstyrelsen har udarbejdet en række vejledninger om vurdering af forureningsforhold for at sikre, at der ved miljøsagsbehandling foretages en rimelig ensartet vurdering (f.eks. om lugt, støj og spildevand).

Styrelsen vil så vidt muligt udarbejde branchevejledninger for virksomhedstyper, der er karakteriseret ved, at der er mange af slagsen, og at de har meget ensartede forureningsforhold, (såsom trævirksomheder og korn- og foderstofvirksomheder).

Styrelsen vil i øvrigt i sin generelle vejledningsvirksomhed tilkendegive overfor de lokale miljømyndigheder, at der som hidtil skal sikres en proportionalitet mellem målsætningen om at begrænse forureningen og de miljøkrav, der stilles.

Dette indebærer bl.a., at der skal fastsættes realistiske tidsfrister for opfyldelsen af miljøkrav, og at der ved fastsættelsen af nye miljøkrav skal tages hensyn til afskrivningstiden for allerede foretagne miljømæssige investeringer.

Det bemærkes, at hvis der udvikles renere teknologi på området: Opbevaring og anvendelse af husdyrgødning, vil gennemførelsen heraf ske ved en ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Bestemmelsen i stk. 5 giver tilsynsmyndigheden mulighed for på forhånd at tilkendegive, hvilke miljøkrav der kan forventes stillet over for en virksomhed, der ikke er optaget på listen over særligt forurenende virksomheder.

En sådan tilkendegivelse vil f.eks. være praktisk i forbindelse med behandlingen af en ansøgning om tilladelse efter byggeloven, men kan også anvendes, når kommunen bliver opmærksom på, at en virksomhed er under etablering eller skal foretage udvidelser og ændringer, uden at dette forudsætter en byggetilladelse.

Virksomheder kan også af egen drift bede tilsynsmyndigheden om en sådan tilkendegivelse.

Formålet med bestemmelsen er, at virksomheden på et tidligt tidspunkt kan blive gjort opmærksom på, at der kan forventes miljøkrav, der vil have afgørende betydning for byggeriets udformning eller tilrettelæggelse af driften, f.eks. krav om en given skorstenshøjde, afstand til skel eller etablering af støjdemping.

Der er tale om en uforpligtende tilkendegivelse, som er ment som en service til virksomheden. Tilkendegivelsen kan således ikke betragtes som en forhåndsgodkendelse, der afskærer kommunen fra på et senere tidspunkt at stille yderligere krav. Tilkendegivelsen har heller ikke en retlig virkning, idet manglende efterkommelse ikke i sig selv kan håndhæves. Virksomheden må imidlertid være forberedt på, at den senere kan blive pålagt påbud eller forbud i overensstemmelse med tilkendegivelsen.

Til kapitel 6

I den gældende lovgivning reguleres affald via miljøbeskyttelsesloven, genanvendelsesloven, olie- og kemikalieaffaldsloven samt kemikalieaffaldsdepotloven.

For at lette administrationen af affaldsbortskaffelsen og for nemmere at kunne håndtere grænsetilfælde foreslås det, at genanvendelsesloven og olie- og kemikalieaffaldsloven ophæves og indarbejdes i miljøbeskyttelsesloven med de vigtigste bestemmelser fastsat i to selvstændige kapitler (kapitel 6 og 7). Endvidere bemærkes, at genanvendelsesloven og olie- og kemikalieaffaldsloven foreskriver særlige behandlingsmetoder for nærmere defineret affald. Af disse grunde findes det hensigtsmæssigt, at der i kapitel 6 sker en samlet regulering af affaldsbortskaffelsen, herunder behandlingen, uanset om der er tale om genanvendelse eller særlig håndtering og behandling af olie- og kemikalieaffald.

Med sammenskrivningen af de tre love er der ikke foretaget væsentlige indholdsmæssige ændringer i forhold til den gældende rammelovgivning og de i medfør heraf udstedte bekendtgørelser. De eksisterende bekendtgørelser efter miljøbeskyttelsesloven, genanvendelsesloven samt olie- og kemikalieaffaldsloven opretholdes således uændret.

Det skal imidlertid bemærkes, at lov om kemikalieaffaldsdepoter ligeledes er under revision, og at de

foreslåede ændringer heri medfører, at afværgning af forurening fra tidligere henlagt eller spildt affald som udgangspunkt reguleres efter kemikalieaffaldsdepotloven.

Retstilstanden vil herefter være følgende: miljøbeskyttelsesloven regulerer forurening fra affald, der er opstået efter den 1. oktober 1974, herunder dog også lossepladser m.v., der er taget i brug før dette tidspunkt, og som stadig er i drift. Miljøbeskyttelsesloven skal endvidere regulere forurening fra bortskaffelse af olie- og kemikalieaffald, der er fremkommet efter ikrafttrædelsen af henholdsvis bekendtgørelsen om olieaffald (1. november 1972) og bekendtgørelsen om kemikalieaffald (1. april 1976).

Forhold, der er opstået før disse tidspunkter, herunder lossepladser m.v., der er taget i brug før 1. oktober 1974, men nu nedlagt, reguleres via lov om kemikaliedepoter (depotloven).

Hvis det ikke med sikkerhed kan afgøres, om et givet forhold er omfattet af miljøbeskyttelsesloven eller af depotloven, er udgangspunktet, at forholdet skal behandles efter depotloven.

Til § 42

Bestemmelsen i § 42 er en understregning af forureneren-betaler-princippet. Den fastslår, at enhver, der opbevarer, behandler eller bortskaffer affald, er ansvarlig for, at der ikke herved sker forurening af luft, vand og jord, og i forlængelse heraf må afholde de udgifter, som myndighederne i givet fald må afholde til undersøgelser og afværgeforanstaltninger.

Spørgsmålet om hvorvidt begrebet affald kan defineres har siden miljøbeskyttelseslovens ikrafttræden i 1974 med jævne mellemrum været genstand for drøftelser. Senest har Affaldsudvalget i sin betænkning til miljøministeren i 1988 overvejet, om en definition bør indgå i lovgivningen.

Affaldsudvalget konkluderede på grundlag af indgående drøftelser af de såvel administrative som juridiske problemer i forbindelse med en definition at indstille, at der ikke i loven gives en definition af affald.

Begrundelsen for udvalgets beslutning var, at en definition næppe ville være til nogen hjælp i de situationer, hvor der rejses tvivl om, hvorvidt noget er affald. Udvalget anfører, at i sådanne situationer må tilsynsmyndigheden træffe sin afgørelse ud fra en samlet bedømmelse af de foreliggende omstændigheder. Endvidere bemærkes det, at det må være op til den pågældende virksomhed m.v. at godtgøre, at restprodukter, genstande eller materialer, som efter tilsynsmyndighedens bedømmelse har karakter af affald, ikke skal behandles som affald, fordi »affaldet« anvendes miljømæssigt forsvarligt som led i en produktion.

Til illustration af et af problemerne i forbindelse med en definition af affald som grundlag for lovgivningen, kan det nævnes, at et materiale, der af en virksomhed eller en borger i en situation opfattes som affald, og som ejeren derfor ønsker at skille sig af med, ikke nødvendigvis af en anden virksomhed eller borger i en tilsvarende situation vil blive opfattet som affald. Begrebet affald indbefatter således en subjektiv vurdering.

Alene på grund af ovennævnte forhold vil det ikke være muligt at udarbejde en præcis og juridisk anvendelig definition af affald.

I øvrigt er det Miljøstyrelsens generelle opfattelse, at en definition af affald ikke i sig selv har noget formål, men at affaldsbestemmelserne skal ses i sammenhæng med lovens formålsbestemmelser. Begrundelsen herfor, er at affaldets karakter med hensyn til materialesammensætning, mængde og forureningspotentialer hele tiden ændrer sig. Det der derfor i lovgivningssammenhæng er brug for er dels generelle regler, hvor en definition er umulig, og dels detaljerede regler indeholdende angivelse af, hvilke stoffer, materialer og produkter, der omfattes af reglerne.

Til § 43

Denne bestemmelse tager sigte på udstedelse af generelle regler om opbevaring, behandling, genanvendelse og bortskaffelse af affald med henblik på at forebygge og bekæmpe forurening og hygiejniske ulemper. Således skal bestemmelsen bl.a. danne hjemmelsgrundlag for de eksisterende regler om olie- og kemikalieaffald, når lov om bortskaffelse af olie- og kemikalieaffald ophæves.

Herudover kan der med hjemmel i denne bestemmelse udstedes generelle, fortrinsvis hygiejnisk begrundede regler om opbevaring, behandling og bortskaffelse af affald. Sådanne regler findes i dag i reglement om miljøbeskyttelse. De fleste af disse er dog overført til bekendtgørelse om bortskaffelse af affald, hvorfor der formentlig kun i beskedent omfang vil blive behov for yderligere generelle regler herom.

Dernæst kan der fastsættes regler, der tager sigte på at løse bortskaffelsesproblemer m.v. i forbindelse med særlige affaldstyper og affaldsmaterialer. Her kan situationen f.eks. være den, at der opstår store mængder affald af en type, som man ikke tidligere har skullet bortskaffe i et omfang, der skaber problemer. I en sådan situation vil det være muligt at udstede regler, eksempelvis om etablering af særlige anlæg på virksomhedernes eller på det offentliges bekostning, eller om særlig indretning af dele af eksisterende anlæg.

For så vidt angår udstedelse af regler om emissions- og produktionsforhold for de af loven omfatte-

de anlæg henvises til § 7. Det vil f.eks. sige, at der kan fastsættes grænseværdier for den acceptable forurening fra anlæg for deponering af affald, ligesom der kan fastsættes generelle bestemmelser om indretning, drift og vedligeholdelse af sådanne anlæg.

Bekendtgørelserne om olie- og kemikalieaffald indeholder bl.a. regler om pligt for virksomheder til at anmelde sådant affald, og til at aflevere det på et af kommunalbestyrelsen anvist sted, nemlig de lokale modtagepladser eller -stationer. Dette system forudsættes bevaret.

Bestemmelsen indeholder endvidere hjemmel for ministeren til at fastsætte særlige indsamlingsordninger til supplerende af reglerne om kommunale indsamlingsordninger i § 44.

Bestemmelsen giver endelig mulighed for at stille krav om anmeldelse af affald. Et sådant krav vil i princippet kunne omfatte alle typer affald og vil desuden kunne indebære, at der stilles krav om løbende indberetning om affaldsmængder, nye affaldsprodukter m.v.

I regler, der udstedes i medfør af denne bestemmelse, kan der fastsættes regler til supplement af lovens påbudsbestemmelser.

Til § 44

Denne bestemmelse fastslår, at bortskaffelsen af affald som udgangspunkt er en kommunal opgave. Det skal i denne forbindelse fremhæves, at kommunalbestyrelsen i medfør af de allerede udstedte bekendtgørelser efter den eksisterende miljøbeskyttelseslov og genanvendelseslov kan vedtage etablering af de affaldsordninger, herunder indsamlingsordninger for kildesorterede materialer, diverse behandlingsanlæg, konkrete anvisningsordninger osv., som vurderes nødvendige og hensigtsmæssige af hensyn til et affaldsbortskaffelsessystem i overensstemmelse med lovens formålsbestemmelser.

Forpligtelsens omfang vil dog afhænge af de regler, der udarbejdes med hjemmel i § 43. Således er der i henhold til § 43 mulighed for at udarbejde særlige regler om bortskaffelse af bestemte affaldstyper, f.eks. kraftværkernes restprodukter, således at kommunerne fritages for ansvaret for disse affaldstyper. Det affald, som kommunerne herefter får ansvar for, skal styres ved hjælp af indsamlingsordninger og anvisningspligt. Endvidere er bestemmelsen hjemmel for bekendtgørelsen om bortskaffelse af affald. Denne bekendtgørelse indeholder regler om kommunalbestyrelsens pligt til og mulighed for at etablere indsamlingsordninger for forskellige affaldstyper og om grundejeres, virksomheders m.fl.s pligt til at benytte sådanne ordninger.

Endelig skal bestemmelsen være hjemmel for regler om indsamling af genanvendelige materialer og produkter, dvs. sådanne regler, som hidtil er blevet udstedt med hjemmel i § 11 i lov om genanvendelse og begrænsning af affald.

Af hensyn til at sikre en miljømæssigt optimal bortskaffelse af affald og en forsvarlig indretning og drift af de af loven omfattede anlæg, kan der være behov for, at et detaljeret kendskab til såvel kvalitet som kvantitet af forskellige krav til erhvervsvirksomheder og andre om særlig behandling af affaldet inden aflevering, om foretagelse af undersøgelser af miljømæssige risici i forbindelse med affaldet, om detaljerede oplysninger om affaldets sammensætning og mængde.

I medfør af stk. 4 kan kommunalbestyrelsen forbyde konkurrerende indsamlingsordninger for affald, der er omfattet af eksisterende kommunale indsamlingsordninger eller indsamlingsordninger, der er iværksat efter kommunalbestyrelsens bemyndigelse.

Formålet med bestemmelsen er alene at sikre en koordineret indsamling af affald og et rimeligt stabilt økonomisk grundlag for eksisterende private eller offentlige indsamlingsordninger samt begrænse anvendelse og spild af råstoffer og andre ressourcer.

Stk. 5 svarer til gældende lovgivning, idet erhvervsvirksomheder fortsat skal kunne fritages for at være omfattet af en indsamlingsordning for genanvendelige materialer og produkter. For så vidt angår genanvendeligt olie- og kemikalieaffald, er reglen i overensstemmelse med bekendtgørelsen herom.

Til § 45

Bestemmelsen indeholder hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan meddele påbud eller forbud vedrørende affaldsopbevaring, -behandling og -bortskaffelse.

Til § 46

I medfør af den gældende lovs §§ 61 b, 62 og 62 a sker der en omfattende planlægning og koordinering af, hvorledes affald kan bortskaffes mest hensigtsmæssigt i amter og kommuner. Bestemmelserne for indholdet af planlægningen og pligten for kommunerne og amterne til gennemførelsen af denne planlægning foreslås afformaliseret og forenklet ved bestemmelsen i § 46.

Herefter består der alene en pligt for kommunerne til at indsamle og registrere oplysninger om affaldsmængder og -typer, samt affaldets bortskaffelse. Der er således ingen formel pligt for kommunerne til at udarbejde detaljerede planer for bortskaffelsen af affald.

Opmærksomheden skal dog i denne forbindelse henledes på, at kommunalbestyrelserne efter § 44 og regler udstedt i medfør heraf i fremtiden dels forestår bortskaffelsen af affald, og dels har fået tildelt de nødvendige kompetencer til reguleringen heraf, bekendtgørelse nr. 118 af 23. februar 1989 om bortskaffelse af affald. Ansvar for gennemførelse af den nødvendige planlægning og indholdet heraf er således henlagt til den enkelte kommunalbestyrelse, idet ansvar og kompetence følger ad.

Af hensyn til varetagelse af Miljøministeriets opgaver med hensyn til fremme af renere teknologi, genanvendelse samt ministeriets miljøovervågningsopgaver, kan ministeren efter stk. 2 fastsætte nærmere regler for, hvilke oplysninger kommunalbestyrelserne skal indberette til ministeriet.

Endelig skal det bemærkes, at kommunalbestyrelserne efter anmodning skal give amtsrådene alle oplysninger, der er af betydning for bedømmelsen af forhold, der reguleres i lov om planlægning, inden for den enkelte kommunes område. Der kan i denne forbindelse især være tale om oplysninger, der er nødvendige for amtsrådenes regionplanlægning, herunder udlæg af arealer til nye affaldsanlæg.

Til § 47

Efter denne bestemmelse, som er en videreførsel af den gældende lovs § 62 a, stk. 7, kan kommunalbestyrelsen fastsætte gebyrer til dækning af kommunens udgifter i forbindelse med indsamling, bortskaffelse m.v. af affald. Gebyrer kan desuden opkræves i forbindelse med etablering og drift af deponeringsanlæg eller genanvendelsesvirksomheder, herunder fælleskommunale anlæg.

Fastsættelse og opkrævning af gebyrer på affaldsområdet skal ske således, at der over et vist tidsrum tilstræbes en dækning af de faktiske omkostninger, som er forbundet med det samlede bortskaffelsessystem. I gebyrerne kan indregnes samtlige de omkostninger, som er forbundet med den enkelte kommunes håndtering og bortskaffelse af affald.

Efter den hidtidige fortolkning af miljøbeskyttelsesloven har kommunerne i princippet skullet føre separate regnskaber for hver enkelt af de foranstaltede renovationsordninger. Dette har i takt med affaldsordningernes udbygning til ikke kun at omfatte indsamling af dagrenovation medført en uforholdsmæssig stor ressourceanvendelse til gebyradministration.

I stk. 2 er der derfor indsat en bestemmelse om, at kommunalbestyrelsen af hensyn til en forenkling af gebyradministrationen kan opkræve et samlet gebyr til dækning af udgifterne til håndtering og bortskaffelse m.v. af affald.

Ved fastsættelsen af et samlet gebyr kan kommunalbestyrelsen tage udgangspunkt i de samlede kommunale omkostninger på affaldsområdet og fordele dem efter gennemsnitsbetragtninger. Kommunalbestyrelsens fastsættelse af et samlet gebyr for virksomheder, grundejere eller borgere skal dog fortsat inden for rimelige grænser svare til den ydelse, som leveres eller stilles til rådighed for den enkelte bruger, der ud fra en gennemsnitsbetragtning må antages at have gavn af ordningen.

En forudsætning for anvendelse af ovennævnte fremgangsmåde ved gebyrfastsættelsen er, at kommunalbestyrelsen samtidig udarbejder en detaljeret redegørelse for beregningen af gebyrernes størrelse og forudsætningerne herfor. Endvidere må kommunalbestyrelsen med jævne mellemrum, f.eks. i forbindelse med udarbejdelsen af budgetter for det efterfølgende år, revidere beregningsforudsætninger og gebyrernes størrelse.

Ovennævnte gebyrfastsættelse er i øvrigt ikke til hinder for, at kommunalbestyrelsen kan differentiere gebyrstørrelserne, afhængig af den faktiske benyttelse, eller pålægge virksomheder, grundejere eller borgere et ekstra gebyr, såfremt kommunale regulativfastsatte sorteringskrav eller retningslinier for affaldsbortskaffelsen ikke overholdes.

I lighed med det der gælder på spildevandsområdet, kan der efter stk. 4 fastsættes standardbetalingsvedtægter.

Gebyrer som nævnt i § 47 kan opkræves forskudsvis, både for så vidt angår affaldsselskaber, som betjener en enkelt kommune, og fælleskommunale affaldsselskaber, der betjener flere kommuner.

Til § 48

Denne bestemmelse indebærer, at miljøministeren kan bestemme, at kommuner skal deltage i fælleskommunale løsninger på affaldsbortskaffelsesområdet. Der kan være tale om såvel deponeringsanlæg som genanvendelsesvirksomheder. Bestemmelsen er en udbygning og præcisering af den gældende lovs § 62 a, stk. 6. Præciseringen består i, at kommuner, der har etableret et fælleskommunalt anlæg, kan pålægges at optage andre kommuner i fællesskabet. Herudover er det i stk. 2 præciseret, at en fælleskommunal virksomhed tillige kan pålægges at modtage affald fra kommuner, som ikke deltager i fællesskabet. Det bemærkes endvidere, at der i bestemmelsen ligger en forpligtelse for kommunerne til at stille kommunale arealer til rådighed for fælleskommunale virksomheder for affaldsbortskaffelse.

Som hidtil forudsættes disse bestemmelser kun anvendt i det omfang, det ikke ved forhandling lykkes kommunerne at nå frem til en frivillig aftale herom.

Placering af sådanne anlæg og andre deponeringsanlæg i øvrigt er et planlægningsanliggende.

Til § 49

Denne bestemmelse finder anvendelse på deponeringsanlæg, der etableres efter lovens ikrafttræden. Bestemmelsen indebærer en begrænsning i adgangen til at eje anlæg for deponering af affald. Baggrunden herfor er, at de krav, der må stilles til en miljømæssigt forsvarlig indretning og drift af deponeringsanlæg, fører til, at hovedreglen må være, at alene offentlige myndigheder bør kunne eje og drive sådanne anlæg. Dette skal ses i sammenhæng med, at deponeringsanlæg, efter at deponeringen er ophørt, fortsat kan indebære en potentiel forureningstrussel, og at fortsat kontrol med depotet og gennemførelse af eventuelle afværgeforanstaltninger kun kan sikres, såfremt en offentlig myndighed er ansvarlig for driften af anlægget. Bestemmelsen indebærer således, at der aldrig vil være tvivl om, hvem der er ansvarlig. Myndigheden er ikke hermed afskåret fra at indgå i sædvanlige former for samvirke omkring driften af sådanne anlæg, ligesom den daglige drift vil kunne overlades til en entreprenør eller lignende.

De virksomhedstyper, der foreslås omfattet af bestemmelsen, er de deponeringsanlæg, der er nævnt i listen over særligt forurenende virksomheder med undtagelse af affaldsforbrændingsanlæg.

I nogle tilfælde vil det være rimeligt at pålægge erhvervsvirksomheder at etablere specialdepoter uden for virksomhedens område for særlige affaldstyper, som det vil være uhensigtsmæssigt at anbringe på en eksisterende losseplads eller fyldplads, f.eks. på grund af affaldsmængden eller affaldets særlige karakter.

Bestemmelsen i stk. 2 åbner mulighed for at fastsætte regler om, at sådanne depoter skal drives af den enkelte virksomhed. Ved fastsættelsen af sådanne regler må der bl.a. tages hensyn til interessen i at undgå hindringer for bl.a. genanvendelsesinitiativer. Sådanne regler kan f.eks. foreskrive, at amtskommunen efter drøftelse med den pågældende kommunalbestyrelse i en godkendelse efter kapitel 5 stiller krav om, at et kraftværk eller lignende selv skal etablere og drive et anlæg for deponering af flyveaske og andre restprodukter.

Bestemmelsen i stk. 3 åbner mulighed for, at der i de regler, der udstedes efter stk. 2, kan fastsættes gebyrer, som skal dække tilsynsmyndighedens senere udgifter til kontrol med forureningen fra det pågældende anlæg, efter at deponeringen er ophørt, samt til eventuelle afværgeforanstaltninger. Endvidere kan der fastsættes regler om sikkerhedsstillelse. De mest almindelige former for sikkerhed vil være ga-

ranti fra et pengeinstitut eller fra et kautionsforsikringsselskab eller deponering af kontanter i et pengeinstitut, værdipapirer eller lignende. Formålet hermed er at sikre, at der er økonomiske midler til en eventuel oprydning, primært i den situation, hvor den virksomhed, som var ansvarlig for deponeringen, er ophørt. Det forhold, at en virksomhed har betalt dette gebyr, forhindrer imidlertid ikke, at virksomheden, hvis den stadig eksisterer, når en oprydning bliver aktuel, pålægges at betale de fulde omkostninger med fradrag af gebyret.

Til kapitel 7

Det foreslås, at lov om genanvendelse og begrænsning af affald indarbejdes i miljøbeskyttelsesloven.

Renere teknologi og genanvendelse er væsentlige virkemidler i en forebyggende miljøpolitik, hvilket er fremhævet ved indsættelsen af visse af de generelle bestemmelser herom i lovforslagets kapitel 1 og 2. De mere specielle bestemmelser om renere teknologi og genanvendelse er indeholdt i dette kapitel.

Til § 50

§ 50 indeholder de bemyndigelser til miljøministeren, som tidligere fandtes i genanvendelseslovens §§ 6-8. Samtidig er bemyndigelserne dog udvidet og tilpasset behovet for en mere generel og forebyggende indsats på miljøområdet. Der indføres således en generel bemyndigelse til at fastsætte regler om forbud eller begrænsninger i anvendelsen af bestemte typer materialer eller typer af materialer i produkter eller varer til nærmere angivne formål, eller krav om at bestemte materialer eller typer af materialer *skal* anvendes i produkter eller varer til bestemte formål, herunder til emballage. Forslaget er en udvidelse af de gældende regler, hvorefter sådanne regler kun kan fastsættes for papir, pap- og kartonmaterialer og produkter heraf eller for visse emballager. Hvis de stadigt voksende forureningsproblemer i forbindelse med affaldsfrembringelsen skal begrænses, er det nødvendigt, at der åbnes mulighed for en mere målrettet indsats til sikring af størst mulige genanvendelse og renere teknologi i forbindelse med de varer og produkter, som før eller senere ender som affald. Også hensynet til energi- og ressourceanvendelsen i øvrigt tilsiger en sådan bredere reguleringsmulighed.

En sammenhængende miljøpolitik må, som anført i bemærkningerne til kapitel 1 og 2, tage udgangspunkt i hele det kredsløb af stoffer, materialer og produkter, som gennemstrømmer vort samfund. Derfor er det nødvendigt, at der åbnes mulighed for en miljømæssig regulering af materialers, produkters, em-

ballagers og varers sammensætning, udformning og anvendelse.

Bemyndigelserne i § 50 er således i overensstemmelse med principperne i den netop vedtagne lov om ændring af lov om kemiske stoffer og produkter, som ud fra samme kredsløbsstankegang udvider mulighederne for at regulere varer og produkter med kemiske egenskaber.

Efter § 50 kan tilsvarende reguleringer finde sted i forhold til produkter og varer, der ikke omfattes af kemikalieloven, med henblik på at sikre størst mulige genanvendelse og at den resulterende forurening begrænses mest muligt.

Det er forudsat, at reguleringer efter § 50 vil ske i overensstemmelse med EF-bestemmelser på området.

Til § 51

Bestemmelsen er en sammenskrivning af genanvendelseslovens §§ 4 og 5.

Til § 52

De samfundsmæssige omkostninger, som et produkt giver anledning til i affaldsbortskaffelsesleddet, indgår ikke i prisdannelsen, mens producentens egne bortskaffelsesomkostninger til spildevand og miljø indgår i prisen. I stedet betaler forbrugeren et gennemsnitsbidrag til renovation og bortskaffelse. Der ligger derfor ikke heri noget økonomisk incitament til at forbruge og bortskaffe mindre forurenende produkter med lave bortskaffelsesomkostninger. Forbrugeren har på det tidspunkt, hvor varen købes, ikke nogen mulighed for at indkalkulere prisen for affaldsbortskaffelse, f.eks. for emballagen. Det ville derfor ud fra en miljøpolitisk synsvinkel være rigtigt at synliggøre denne omkostning for producent/importør og for forbruger ved at indregne et bortskaffelsesgebyr i varens pris. Dette er baggrunden for hjemlen i § 52 til at fastsætte regler om opkrævning af et bortskaffelsesgebyr i producent/importørleddet. Bortskaffelsesgebyret bør i givet fald anvendes til at finansiere affaldsbortskaffelsen. En forudsætning for at opnå den tilsigtede virkning vil være, at gebyret er differentieret, således at der er taget hensyn dels til mængderne af basismaterialer og dels til, hvilken bortskaffelsesform der er nødvendig for produktet under hensyntagen til de i produktet indgående stoffer og materialer. Tankegangen er således, at de produkter, der f.eks. giver anledning til renseforanstaltninger på affaldsbortskaffelsesanstæg, alene bør bære omkostninger til etablering og drift af disse, mens omvendt produkter, hvor materialerne helt eller del-

F. t. l. om miljøbeskyttelse

vist genanvendes, tilsvarende kan give anledning til et nedslag i affaldsbortskaffelsesgebyret.

Til §§ 53, 54, 55 og 56

Bestemmelserne om tilskud til projekter, der har til formål at fremme genanvendelse eller at nedsætte miljøbelastningen væsentligt ved omstilling til renere teknologi, er en overførsel af §§ 10-10 c i genanvendelsesloven. Tilskudsordningen administreres af Genanvendelsesrådet. Der er for finansårene 1990, 1991 og 1992 afsat henholdsvis 83,5 mio. kr., 116,5 mio. kr. og 100 mio. kr. for så vidt angår genanvendelsesområdet og 58,4 mio. kr., 91,5 mio. kr. og 80 mio. kr. for så vidt angår renere teknologi. I Genanvendelsesrådet er forbruger-, industri- og arbejdstagerinteresser repræsenteret, ligesom de kommunale organisationer, Industriministeriet og Energiministeriet er repræsenteret i rådet. Det er tanken at udvide Genanvendelsesrådet med en repræsentant for Danmarks Naturfredningsforening samt med repræsentanter for Arbejdsministeriet og Landbrugsministeriet. I § 53, stk. 1, præciseres, at tilskud også kan gives til formidlings- og informationsvirksomhed.

Til kapitel 8

Dette kapitel viderefører de bestemmelser om ekspropriation til fordel for spildevandsanlæg, der findes i de gældende regler i miljøbeskyttelseslovens § 31 og § 32.

I lighed med de gældende regler følger forslaget den ordning, der er i ekspropriationsreglerne i lov om offentlige veje.

Ligesom de gældende regler foreslås kompetencen til at ekspropriere henlagt til kommunalbestyrelserne, hvorimod fastsættelse af erstatningerne i forbindelse med ekspropriationer, der efter den nugældende ordning varetages af landvæsenskommissionerne, foreslås henlagt til taksationsmyndighederne efter lov om offentlige veje.

Af redaktionelle grunde er de gældende regler om erstatning i § 13, stk. 3, og § 14, stk. 2-4, flyttet til dette kapitel, der således samler alle bestemmelser om erstatning og om taksationsmyndighedernes kompetence til at træffe afgørelse i erstatningsspørgsmål efter denne lov.

Til § 57

Bestemmelsen svarer til de gældende regler i miljøbeskyttelseslovens § 31.

Bestemmelsen opretholder den gældende adgang til at ekspropriere til fordel for spildevandsanlæg med den tilføjelse, at der nu også kan eksproprieres

til offentlige affaldsbehandlings- og deponeringsanlæg.

I stk. 1 foreslås kompetencen til at ekspropriere i lighed med de gældende regler henlagt til kommunalbestyrelsen.

Stk. 2 angiver, hvilke rettigheder der kan erhverves ekspropriativt, og svarer til § 43, stk. 3, i lov om offentlige veje.

Bestemmelsen i stk. 3 viderefører de gældende regler i bekendtgørelsen om ekspropriation til spildevandsanlæg, hvorefter der ikke kan erhverves ejendomsret ved ekspropriation til fordel for private spildevandsanlæg.

Til § 58

Bestemmelsen svarer til de gældende regler i miljøbeskyttelseslovens § 31 og til § 44 i lov om offentlige veje.

Til § 59

Bestemmelsen svarer til de gældende regler i miljøbeskyttelseslovens § 31.

Til § 60

Efter de gældende regler i miljøbeskyttelseslovens § 32 er kompetencen til at fastsætte erstatning som følge af ekspropriation henlagt til landvæsensretterne. Som anført i de indledende bemærkninger til dette kapitel foreslås det, at kompetencen til at fastsætte erstatningerne i forbindelse med ekspropriationer i stedet overføres til taksationsmyndighederne efter lov om offentlige veje, og at sagerne om ekspropriationserstatning følger reglerne herom i lov om offentlige veje.

Det foreslås samtidig, at landvæsensretternes hidtidige kompetence til at træffe afgørelse i erstatningsspørgsmål efter de gældende bestemmelser i § 13, stk. 3, og § 14, stk. 2-4 (forslagets §§ 61-63), overføres til taksationsmyndighederne.

Til §§ 61-63

Bestemmelserne svarer til de gældende regler i § 13, stk. 3, og § 14, stk. 2-4, idet kompetencen til at træffe afgørelse om erstatning foreslås henlagt til taksationsmyndighederne efter lov om offentlige veje i stedet for som nu landvæsensretterne. I den gældende § 14, stk. 4, er det fastsat, at erstatningskravet skal være indbragt for den erstatningsfastsættende myndighed inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. For at bringe de foreslåede regler i overensstemmelse med den praksis, der gælder i dag for indbringelse af sager for taksationskommissioner

nen, hvorefter sager indbringes af offentlige myndigheder, foreslås der dog den ændring i forhold til gældende ret, at erstatningskravet inden 4 uger skal fremsættes overfor den myndighed, der har truffet afgørelsen, og at det er myndigheden, der herefter i mangel af mindelig overenskomst indbringer sagen for taksationsmyndighederne. Det forudsættes, at myndigheden indbringer sagen for taksationsmyndigheden hurtigst muligt efter, at det er konstateret, at der ikke kan opnås enighed om erstatningsspørgsmålet.

Til kapitel 9

Kapitlet svarer til kapitel 7 i den nugældende lov og indeholder i vidt omfang tilsvarende bestemmelser. Det har været overvejet at foreslå indført bestemmelser om, at tilsynsmyndighederne kan pålægge administrative dagbøder som tvangsmiddel i forbindelse med påbud om at lovliggøre forhold, der strider mod loven. Efter forhandlinger med Justitsministeriet er det besluttet i stedet at søge andre veje til en styrkelse af retshåndhævelsen på miljøområdet.

Til §§ 64 og 65

Af overskuelighedsgrunde foreslås omtalen af henholdsvis kommunalbestyrelsens og amtsrådets tilsynsopgaver samlet i to bestemmelser.

I § 64 omtales kommunalbestyrelsens opgaver. § 64, stk. 1, svarer til den gældende § 48, stk. 1, mens stk. 2 er flyttet fra den gældende § 50, stk. 1.

§ 65 om amtsrådets opgaver svarer stk. 1 i den gældende § 55, og stk. 2 svarer i indhold til den gældende § 48, stk. 3. Stk. 3 er flyttet fra den gældende § 50, stk. 1.

Til § 66

Bestemmelsen svarer til den gældende § 48, stk. 2.

Til § 67

Bestemmelsen svarer til den gældende § 50 a, stk. 1.

Til § 68

Bestemmelsen svarer til den gældende § 50 a, stk. 2, men der foretages her en nærmere opregning af de administrative retshåndhævelsesskridt, tilsynsmyndigheden kan tage i anvendelse, når der konstateres et ulovligt forhold. Tilsynsmyndigheden vil kunne vælge en eller flere af de nævnte reaktioner afhængig af det ulovlige forholds karakter og omfang. Ligesom

i kapitel 5 dækker udtrykket »virksomheder« også anlæg eller indretninger.

Tilsynsmyndighedens ret til at foretage selvhjælps-handlinger, som fremgår af den gældende § 49, stk. 1 er medtaget i opregningen som nr. 3.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med, at de gældende bestemmelser i §§ 42 og 25 om forbud mod drift af henholdsvis virksomheder, som overtræder vilkårene for en godkendelse, og spildevandsanlæg, der overtræder et påbud, bliver ophævet. Disse bestemmelser har med deres placering i loven og med adgangen til at påklage tilsynsmyndighedens afgørelser kunnet opfattes som almindelige forvaltningsafgørelser, selvom de foreskriver reaktioner på et ulovligt forhold. Med ophævelsen af disse bestemmelser vil de ovennævnte situationer være omfattet af nr. 1 og blive betragtet som administrativ retshåndhævelse uden klageadgang.

Til § 69

Bestemmelsen svarer til den gældende § 49, stk. 2.

Til § 70

Bestemmelsen svarer til den gældende § 53.

Til § 71

Bestemmelsen foretager en uddybende præcisering af den oplysningspligt for forurenere, der fremgår af den gældende § 52.

Rækkevidden af virksomhedernes oplysningspligt har givet anledning til tvivl. Tvivlen har især drejet sig om, hvorvidt den nuværende § 52 indeholder hjemmel til at pålægge virksomheder at foretage eller lade foretage udgiftskrævende undersøgelser af egen forurening. Diskussionen er blevet aktualiseret ved, at tilsynsmyndighederne som følge af øget arbejdspress og knappere ressourcer i stigende grad har ønsket, at virksomhederne selv skulle kontrollere og måle egne emissioner.

Det er utvivlsomt, at myndighederne kan pålægge virksomhederne en sådan egenkontrol i forbindelse med meddelelse af godkendelse og påbud. Det foreslås derfor, at bestemmelsen får en ordlyd, så der ikke er tvivl om, at myndighederne har en generel adgang til at pålægge forurenende virksomheder at føre egenkontrol. Bestemmelsen bygger også på det synspunkt, at en forurenende virksomhed ikke kan opfylde sin pligt i medfør af lovens § 4, stk. 3, til at nedbringe forureningen mest muligt, hvis den ikke selv har tilvejebragt nærmere oplysninger om emissionernes art og omfang. Den forurenende virksomhed vil her-

efter have bevisbyrden for, at den ikke giver anledning til uacceptabel forurening.

Bestemmelsen opregner den type oplysninger, som tilsynsmyndighederne vil finde det nødvendigt at afkræve, herunder også den type oplysninger, som allerede er nævnt i den gældende § 52, stk. 2.

Stk. 2 svarer til den gældende § 44 a.

Tilsynsmyndigheden bør være yderst opmærksom på, at der er proportionalitet mellem omfanget og udgiften til de påbudte undersøgelser, foranstaltninger m.v., og omfanget og arten af den forurening, som virksomheden antages at give anledning til. Tilsynsmyndighedens påbud kan påklages til miljøministeren.

Det bemærkes, at en virksomhed kan kræve fortroligholdelse af oplysninger om tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- og forretningsforhold eller lignende, hvis det skønnes af væsentlig betydning for virksomheden, at andre end miljømyndigheden ikke får kendskab hertil. Reglerne om undtagelser fra aktindsigt i lov om offentlighed i forvaltningen samt reglerne om myndighedernes tavshedspligt i forvaltningsloven samt i straffeloven gælder således naturligtvis fortsat.

Til § 72

Stk. 1 og 2 svarer til den gældende § 56.

Til kapitel 10

Til § 73

Reglen præciserer og forenkler reglerne om bekendtgørelse af afgørelser for adressaten samt underretning til de personer, organisationer og myndigheder, der kan klage over afgørelsen.

Til § 74

Reglen svarer til gældende lovs § 68 om, at forbud og påbud skal forhåndsvarsles overfor adressaten.

Til § 75

Reglen hænger sammen med bestemmelsen om lokale foreningers klageret i forslagets § 98, hvortil der henvises.

Lokale miljøforeninger tillægges efter § 98 klageret, når foreningen overfor førsteinstansen dokumenterer, at en række betingelser er opfyldt og oplyser, hvilke typer af afgørelser foreningen ønsker underretning om for at udøve klageret. Myndighederne kan på grundlag af sådanne anmeldelser lave fortegnelser over, hvilke foreninger der er klageberettigede og skal have underretning om trufne afgørelser.

Til § 76

Reglen i stk. 1 svarer til den gældende lov og opfylder i øvrigt forvaltningslovens krav om klagevejledning.

Til § 77

Reglen svarer til gældende lov. Reglen i stk. 2 om opsættende virkning hænger sammen med forslagets § 94. Der henvises til bemærkningerne hertil.

Til § 78

Der har været rejst kritik af, at de gældende regler om godkendelse af særligt forurenende virksomheder ikke giver offentligheden mulighed for at drøfte og få indflydelse på beslutninger om godkendelse af virksomheder, der er risikobetonede. Dette er baggrunden for forslaget om, at ministeren kan fastsætte regler om offentlig høring i forbindelse med godkendelsesbehandlingen af projekter, der har væsentlig indflydelse på virksomhedens sikkerhedsforhold.

Til § 79

Reglen i § 79 om ministerens adgang til at delegere sine beføjelser til en styrelse svarer til den gældende lov, § 45, stk. 3 og stk. 4.

Til § 80

Svarende til bemyndigelsen i § 44 i lov om kemiske stoffer og produkter foreslås det i § 80, at miljøministeren skal kunne nedsætte sagkyndige råd, der kan rådgive miljømyndighederne om miljøspørgsmål. Der er ikke aktuelle planer om at udnytte denne hjemmel.

Til § 81

Reglerne svarer til gældende lov, § 69 c, vedrørende udøvelsen af bemyndigelsen heri til at indkalde sager til central behandling eller ændring. Gældende lovs § 69 a, om muligheden for at ministeren kan tage en afgørelse truffet af 1. instansen op til nærmere undersøgelse og afgørelse, er ophævet, da den aldrig har været anvendt i praksis og derfor anses for unødvendig.

Til § 82

Bestemmelsen bemyndiger ministeren til at indhente oplysninger om alle forhold, der reguleres efter loven, herunder om afgørelser, der er truffet af 1. instansen, og data, der fremkommer som følge af tilsynsaktiviteter.

Stk. 2 svarer til den gældende lov, § 54, stk. 2.

Til § 83

Reglen svarer til gældende lov, § 57.

Til § 84

Reglen giver hjemmel til, at tilsynsmyndigheden kan undlade at behandle forhold, som er af bagatelagtig karakter. Det gælder både, hvor tilsynsmyndigheden selv bliver opmærksom på forhold, og hvor der er modtaget en klage over et forhold. Tilsynsmyndighedens afgørelse kan ikke påklages.

Til § 85

Bestemmelsen bemyndiger kommunalbestyrelsen til at henlægge sine opgaver efter loven til en miljø- og levnedsmiddelkontrolenhed.

Til § 86

Bestemmelsen svarer stort set til den gældende miljøbeskyttelseslov, § 51.

Til § 87

Bestemmelsen giver miljøministeren bemyndigelse til at fastsætte regler om brugerbetaling i forbindelse med lovens administration, herunder til dækning af myndighedernes omkostninger til bl.a. tilsyn og ved behandling af sager om tilladelser eller dispensationer og ved behandling af klagesager.

Miljøministeriet vil i øvrigt tage initiativ til drøftelser med de berørte parter om mulighederne for og udformningen af sådanne brugerbetalingsordninger.

Specielt vedrørende gebyrer på klagesagsbehandling kan nævnes, at der bl.a. i den nedsatte kontaktgruppe har været en bred enighed om, at sager af mindre betydning for natur- og miljøbeskyttelsen ikke skal kunne påklages, men afgøres endeligt af 1. instansmyndigheden.

Der er derfor i lovforslagene anført en række konkrete sagsområder, som afgøres endeligt af 1. instansmyndigheden.

Det har imidlertid på visse områder været vanskeligt at afgrænse de sagstyper, der er af mindre betydning for natur- og miljøbeskyttelsen. På denne baggrund har det været overvejet at indsatte en generel bestemmelse om, at sager af mindre betydning for natur- og miljøbeskyttelsen ville kunne afvises af klagemyndigheden.

Det har imidlertid vist sig, at en sådan bestemmelse vil være administrativ vanskelig og tillige ressour-

cekrævende. En sådan bestemmelse er derfor ikke medtaget i lovforslagene.

Miljøministeriet vil også for så vidt angår gebyr for klagesagsbehandling sammen med de berørte parter vurdere, om og i hvilket omfang der kan indføres klagegebyrer m.v. med henblik på at afskære de mindre betydende klagesager i overensstemmelse med den brede enighed herom. Ministeriet vil i denne forbindelse lægge til grund, at klageordningen må hvile på det princip, at klagegebyret skal tilbagebetales, når klagen imødekommes. I dette arbejde vil erfaringerne fra klagegebyrordningen i den nugældende vandløbslov, som tilsyneladende har medført en væsentlig begrænsning af klagesagsantallet, kunne indgå.

Til § 88

De foreslåede bestemmelser om internationale overenskomster, herunder EF-retsakter, er enslydende med bestemmelser i de andre lovforslag, der fremsættes samtidig hermed.

Til kapitel 11

Til §§ 89 og 90

Reglen i § 89, stk. 1, svarer til gældende lov, § 70, idet der dog i de enkelte kapitler i lovforslaget udtrykkeligt er gjort opmærksom på, i hvilke tilfælde klageadgangen er afskåret.

Med henblik på at opnå en tilbundsgående decentralisering af afgørelser efter loven er der foretaget en vurdering af muligheden for at gøre førsteinstansafgørelser endelige. Udgangspunktet har været, at endelighedsbestemmelser bør forekomme, hvor sagens udfald ud fra en generel vurdering må anses for at være af mindre betydning for miljøet. På den baggrund er der indsat en række endelighedsbestemmelser i kapitlerne 3, 4 og 5.

I den gældende lov er muligheden for at der administrativt kan fastsættes endelighedsbestemmelser begrænset til regler fastsat i medfør af § 4, dvs. regler om hygiejniske og mere gennemæssige forhold.

Der foreslås en generel bemyndigelse for ministeren i § 90 til at lade de kommunale myndigheder træffe den endelige afgørelse i visse mindre sager. En række sager af mindre betydning for miljøbeskyttelsen vil med rimelighed kunne afgøres endeligt af kommunalbestyrelsen som den myndighed, der har det lokale kendskab til forholdene.

Til § 91

Reglen i § 91 svarer til den gældende lov, § 71.

Til § 92

Den gældende regel indeholder ikke krav om, at klage skal indgives skriftligt. Bestemmelsen er blevet fortolket således, at en mundtlig klage er tilstrækkelig til at overholde klagefristen, hvis den snarest følges op af en skriftlig klage.

I betragtning af det myndighedsapparat en klage sætter igang samt den betydning f.eks. en naboklage kan have for en virksomhed, er det fundet rimeligt at stille krav om skriftlighed.

Til §§ 93 og 94

De gældende bestemmelser har fået deres udformning ved lov 355 af 13. maj 1987.

Princippet i de gældende regler er, at afgørelser om *påbud* og *forbud* har opsættende virkning, medmindre klagemyndigheden bestemmer noget andet. Afgørelser om *tilladelser* og *godkendelser* har ikke opsættende virkning, idet dog nødvendige bygge- og anlægsarbejder ikke må påbegyndes, før klagefristen er udløbet eller klagemyndigheden har bestemt noget andet. Førsteinstansen kan tillade, at byggeriet påbegyndes.

Reglen om opsættende virkning for bygge- og anlægsarbejder havde til hensigt at sikre, at klage ikke blev illusorisk. Den åbnede dog også mulighed for, at byggearbejder kunne gå i gang, hvor førsteinstansen i den konkrete sag fandt, at lokaliseringen af virksomheden var ubetænkelig, og at klage alene ville vedrøre vilkårsjustering.

Praksis har imidlertid vist, at dispensationsadgangen for bygge- og anlægsarbejder i godkendelsessager er anvendt i meget vidt omfang og i visse tilfælde kurant, og at opsættende virkning er blevet en undtagelse. Erfaringen i Miljøstyrelsen har endvidere været, at spørgsmålet om lokalisering kun yderst sjældent giver anledning til afvisning af godkendelse af denne grund.

I konsekvens heraf er det fundet rigtigst ved fastsættelse af regler om opsættende virkning at skelne mellem tilfælde, hvor klagemyndighedens funktion i almindelighed vil bestå i at ophæve eller stadfæste en tilladelse, som indebærer bygge- og anlægsarbejder, og tilfælde, hvor klagemyndighedens funktion oftest kan bestå i at ændre de fastsatte vilkår.

På baggrund heraf foreslås at ændre reglerne, således at klage over afgørelser om godkendelse m.v. som udgangspunkt ikke skal have opsættende virkning, men at det modsatte udgangspunkt må tages for afgørelser om påbud og forbud.

I påbuds- og forbudssager kan klagemyndigheden bestemme noget andet. Desuden kan ministeren fastsætte regler om, at visse godkendelser og tilladelser

ikke må udnyttes indenfor klagefristen, og at en klage skal have opsættende virkning.

Til § 95

I lighed med de samtidig fremsatte forslag til lov om vandløb og lov om planlægning foreslås det, at klage over en ekspropriationsbeslutning skal have opsættende virkning. Bestemmelsen åbner dog mulighed for, at ministeren i konkrete tilfælde kan bestemme, at klagen ikke skal have opsættende virkning.

Til § 96

Det skal her bemærkes, at §§ 97 og 98 udtømmende gør op med foreningers klageret, og at disse ikke omfattes af stk. 1, nr. 2. Der henvises til bemærkningerne til § 98 om dette spørgsmål.

Embedslægeinstitutionens klageret er beskåret, således at den fremtidig kun vedrører spørgsmål af sundhedsmæssig og hygiejnisk karakter. I forbindelse med udarbejdelse af regler i medfør af § 16 vil det blive vurderet, om der er behov for, at Embedslægeinstitutionen tillægges klageret.

Til § 97

Organisations klageret er udtømmende opregnet. Dansk Fiskeriforenings klageret er foreslået udvidet til også at omfatte amtsrådets afgørelser efter kapitel 4 og 5 om forurening af vandløb og søer.

Endvidere foreslås det, at Greenpeace tillægges klageret for amtsrådets afgørelser efter kapitel 4 og 5 for så vidt angår spørgsmål om forurening af havet som parallel til, at Greenpeace er tillagt klageret efter havmiljøloven.

Til § 98

Reglen i gældende lovs § 74, stk. 1, nr. 3, lovforslagets § 96, stk. 1, nr. 2, fastlægger, at enhver, der må antages at have en væsentlig individuel interesse i sagens udfald, kan klage over afgørelsen.

Kriteriet »individuel, væsentlig interesse« har i forhold til lokale miljøgrupper voldt fortolkningsvanskeligheder om disses klageret i den enkelte sag.

Det foreslås derfor at opgive den hidtidige praksis, uanset at ændringen fører til en vis udvidelse af kredsen af klageberettigede. Reelt skønnes udvidelsen at være af begrænset omfang, idet lokale foreninger hidtil ved en fortolkning af kriteriet har haft en del muligheder for at udøve klageret.

Den foreslåede regel gør udtømmende op med lokale foreningers klageret. Det bemærkes dog, at andre foreninger som hidtil vil kunne udøve klageret i

konkrete sager, hvis der foreligger fuldmagt fra en klageberettiget til at klage på dennes vegne, jf. forvaltningslovens § 8.

Til § 99

Der foreslås en ny bestemmelse om, at søgsmål til prøvelse af afgørelser efter loven skal være anlagt indenfor en bestemt frist. Søgsmålsfristen forekommer berettiget af hensyn til at sikre, at der efter en periode ikke kan rejses tvivl om rigtigheden af en afgørelse.

Stk. 3 indeholder en særlig værnetingsregel i søgsmål om ekspropriation.

Til kapitel 12

Kapitlet indeholder bestemmelser om et uafhængigt, sagkyndigt Miljøklagenævn, der er 3. instans for afgørelser truffet af miljøministeren eller af Miljøstyrelsen efter bemyndigelse.

Det er en vigtig del af regeringens miljølovsreform, at ankesystemerne som hovedregel kun kommer til at omfatte to instanser. På denne baggrund foreslås den nugældende lovs brede adgang til at påklage Miljøstyrelsens 2. instansafgørelser til Miljøankenævnet begrænset.

Af retssikkerhedsmæssige grunde foreslås det, at der bevares en mulighed for at få prøvet miljøministerens, henholdsvis Miljøstyrelsens, 2. instansafgørelser i meget betydningsfulde sager. Denne klageadgang omfatter klager over afgørelser om listevirksomheder og væsentlige spildevandsudledninger, dog under forudsætning af, at nævnet skønner, at den konkrete sag er større eller af principiel betydning. Denne afgrænsning skal sikre, at det kun er afgørelser af en sådan betydning, at de kan bære en 3. instansbehandling, der kan indbringes for ankenævnet. Endvidere foreslås det, at den hidtidige mulighed for at indbringe miljøministerens og Miljøstyrelsens 1. instans-afgørelser (0-1 sager årligt) bevares.

Det foreslås derfor, at det nuværende Miljøankenævn bevares, idet dog nævnets navn i overensstemmelse med nyere praksis herom ændres til Miljøklagenævnet. Det nye Miljøklagenævn vil dog hvad angår sekretariatsbistand kunne reduceres til ca. den halve størrelse, idet den indskrænkede kompetence vil medføre en betydeligt formindsket sagsmængde. Miljøklagenævnet forventes således at skulle behandle og afgøre et mindre antal sager årligt end det eksisterende Miljøankenævn, der afgør 100 til 150 sager årligt vedrørende miljøbeskyttelsesloven. På længere sigt vil antallet af sager, der skal behandles af nævnet efter dette lovforslag, formentlig blive yderligere reduceret. Det eksisterende Miljøankenævn afgør endvidere et mindre antal sager efter vandforsy-

ningsloven, lov om kemiske stoffer og produkter, lov om miljø- og genteknologi samt havmiljøloven.

Miljøklagenævnet vil ligesom Miljøankenævnet være et sagkyndigt nævn. Miljøklagenævnets sammensætning foreslås dog ændret, således at det i videst muligt omfang sikres, at der sker en afvejning af erhvervsinteresser og miljøbeskyttelsesinteresser. Den nuværende sammensætning af Miljøankenævnet, hvorefter medlemmer udpeges efter indstilling fra henholdsvis erhvervsorganisationerne og Arbejderbevægelsens Erhvervsråd på den ene side og Miljøstyrelsen på den anden side, foreslås ændret således, at Miljøstyrelsens indstillingsret erstattes af en indstillingsret for de »grønne« organisationer. Indstillingsretten tillægges de samme landsomfattende miljøorganisationer, som er tillagt klageret efter lovforslaget, dvs. Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Greenpeace samt Danmarks Havfiskerforening og Dansk Fiskeriforening i forening.

Til § 100

Der henvises til de almindelige bemærkninger til kapitel 12.

Til § 101

Miljøklagenævnets kompetence foreslås begrænset på flere måder i forhold til Miljøankenævnets kompetence efter den gældende lov. Kompetencebegrænsningen er for det første en følge af, at flere af de afgørelsestyper, der før kunne påklages til Miljøankenævnet, foreslås ophævet. Dette gælder således den nugældende lovs §§ 34, 61f, stk. 6, 69a samt ministerens 1. instans-afgørelser efter lovens § 11.

Endvidere foreslås Miljøklagenævnets kompetence med hensyn til klager over 2. instansafgørelser begrænset til større eller principielle afgørelser. Der er herved dels tænkt på afgørelser, hvor hensynet til væsentlige miljø- eller naturværdier skal afvejes mod andre væsentlige beskyttelsesværdige interesser, herunder afgørelser af særlig vidtrækkende økonomisk betydning for samfundet eller afgørelsens adressat. Endvidere tænkes der på afgørelser, der rejser spørgsmål om den rigtige anvendelse af en lovregel eller skønnes at få afgørende betydning for den administrative praksis. Sidstnævnte vil hyppigst være tilfældet i forbindelse med gennemførelse af ny lovgivning, hvor det kan være af principiel betydning at få fastlagt, hvordan de nye bestemmelser skal fortolkes.

Miljøklagenævnets kompetence omfatter herefter primært større eller principielle 2. instansafgørelser vedrørende virksomheder, der er optaget på listen over særligt forurenende virksomheder, jf. lovforsla-

gets kapitel 5, og væsentlige spildevandsudledninger, jf. forslagens §§ 28 og 30.

Endvidere omfatter Miljøklagenævnets kompetence afgørelser, der træffes af miljøministeren (eller Miljøstyrelsen efter bemyndigelse) i 1. instans. Dette må dog forventes at udgøre et meget lille antal afgørelser (0–1 afgørelse årligt), da 1. instansen overalt i lovforslaget er en lokal myndighed, og ministeren således kun bliver 1. instans i forbindelse med call inbestemmelsen i lovforslagets § 81 og i forbindelse med vandforsyningslovens regler, jf. forslagens § 25. Det bemærkes, at de centrale miljømyndigheder i dag kun fører tilsyn med tre virksomheder, indkaldt af ministeren, og at dette tal forventes at blive endnu mindre i forbindelse med lovreformen.

Efter reglen i stk. 2 afgør Miljøklagenævnet selv, hvorvidt en klage vedrører en afgørelse, der er omfattet af nævnets kompetence. Dette har især den betydning, at det er nævnet selv, der afgør om en 2. instansafgørelse skal betragtes som større eller principiel. Klager indsendes, ligesom klager til det nuværende Miljøankenævn, direkte til Miljøklagenævnet, der således selv sorterer de sager fra, der efter nævnets skøn ikke er omfattet af nævnets kompetence.

Til §§ 102–104

Bestemmelserne indeholder regler om Miljøklagenævnets sammensætning og virkemåde. Det forudsættes, at det eksisterende Miljøankenævn – i reduceret form – fortsætter som Miljøklagenævn. Dog foreslås indstillingsretten til de sagkyndige, beskikkede medlemmer ændret, således at den indstillingsret, som Miljøstyrelsen efter nugældende lov har i forhold til Miljøankenævnets beskikkede medlemmer, overgår til de landsomfattende miljøorganisationer Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Greenpeace, Danmarks Havfiskeriforening og Danmarks Fiskeriforening i forening. Erhvervsorganisationernes indstillingsret er uændret i lovforslaget. Bortset fra denne ændring i indstillingsretten er de foreslåede ændringer og udeladelser i forhold til de nugældende bestemmelser om Miljøankenævnets sammensætning og virkemåde udelukkende af redaktionel karakter.

Til §§ 105 og 106

I § 105 foreslås det, at de samme personer og organisationer, som efter lovforslagets §§ 96–98 er klageberettigede overfor 1. instansafgørelser, i samme omfang er klageberettigede overfor afgørelser, der kan påklages til Miljøklagenævnet. Dette medfører visse ændringer i kredsen af klageberettigede i forhold til de gældende regler om klage til Miljøankenævnet,

bl.a. med hensyn til lokale miljøforeningers klageret. Der henvises herom til bemærkningerne til forslagens §§ 96–98. Også reglerne om klagefrist og klagers opsættende virkning følger de almindelige regler herom i lovens kapitel 11. Dog præciseres det i § 106, stk. 2, at en klage til Miljøklagenævnet over forbud og påbud kun kan have opsættende virkning, såfremt nævnet faktisk optager klagen til behandling.

Til kapitel 13

Til §§ 107 og 108

Reglerne om straf svarer stort set til de gældende love, der indgår i lovforslaget, bortset fra reglen i § 107, stk. 1, nr. 3, sammenholdt med § 107, stk. 6, og reglen i § 107, stk. 4.

§ 107, stk. 1, nr. 3, indeholder hjemmel til at straffe overtrædelser af krav, som miljøministeren har fastsat i medfør af § 10, stk. 4, for virksomheder, som ikke er omfattet af en aftale efter § 10, stk. 2. § 107, stk. 6, om udmåling af bøde skal sikre, at en virksomhed, der står uden for en aftale efter § 10, stk. 2, ikke opnår en økonomisk fordel ved overtrædelse af krav efter § 10, stk. 4, i forhold til den virksomhed, der omfattes af en aftale, og idømmes bød for overtrædelse af aftalen.

I § 107, stk. 4, er der som noget nyt indført et forslag om, at også staten skal kunne straffes for overtrædelse af loven. Forslaget er udformet i overensstemmelse med en tilsvarende bestemmelse i lov om arbejdsmiljø, således at der hermed opnås samme ansvar for staten i sager om det indre og det ydre miljø.

Bestemmelsen i den gældende miljøbeskyttelseslovs § 85 foreslås ophævet, da den efter ikrafttrædelsen af borgerlig straffelovs § 152 a (1. januar 1987) ikke længere har noget selvstændigt indhold i forhold til straffelovens almindelige regler om tavshedspligt.

Til kapitel 14

Til § 109

Lovens ikrafttræden fastsættes heri til den 1. januar 1992, således at der er fastsat en vis frist for lovens gennemførelse.

Til §§ 110–114

Reglerne indeholder ophævelsesbestemmelser og dels overgangsbestemmelser, dels bemyndigelser til at fastsætte overgangsbestemmelser.

Til §§ 112 og 113

Reglerne heri overfører overgangsbestemmelser, der findes i den gældende lov, § 89, stk. 2, og § 12 i lov

nr. 863 af 23. december 1987 om betalingsregler for
spildevandsanlæg.